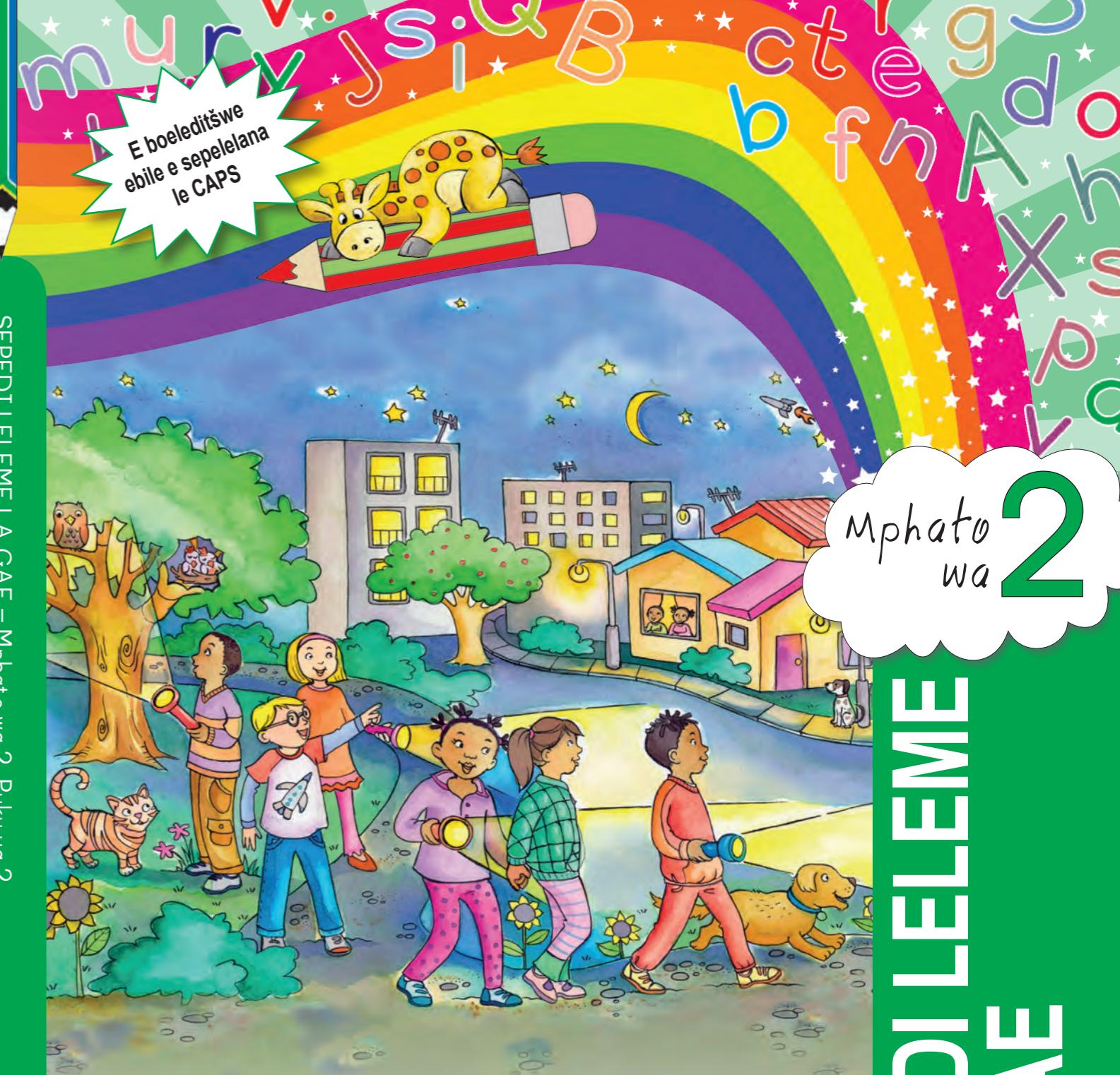

Mphato
WA 2

SEPEDI LELEME LA GAE

Puku ya 2
Kotara ya
3 & 4

Leina:

Phapoši:

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SEPEDI LELEME LA GAE – Mphato wa 2 Puku ya 2

ISBN 978-1-4315-0064-2

Go ithuta Molaotheo wa Republiki ya Afrika-Borwa (1996)

Molaotheo wa Afrika-Borwa o swere melao ya maemo a godimo a naga ya Afrika-Borwa. Melao ye e godimo ka maemo, go feta a mopresidente, a godimo ga dikgorotsheko tša godimo gape a ka godimo ga a mmuso.

Melao ye e lego Molaotheong wa naga, e hlaloša ka mokgwa wo batho ba swanetšego go swarana ka gona, gape le gore ba na le ditokelo dife le maikarabelo afe kgahlanong le batho ba bangwe. Molaotheo wa naga o swanetše go re šireletša ka moka gona bjale, o be o tle o šireletše bana ba ren a ka moso.

**Re se lebale mo
re tšwago.**

**Re se ke ra
bušeletša diphošo
tša moo re tšwago.**

**Molaotheo wa rena o re thuša go
akanya le go aga bokamoso bjo
bokaone bja rena ka moka.**

Rena, batho ba Afrika-Borwa;

Re elelwa ditlhokatoka tša rena tša maloba;

Re hlompha bao ba ilego ba hlokoletšwa toka le tokologo nageng ya gaborena;

Re hlompha bao ba ilego ba katanelo go aga le go hlabolla naga ya gaborena; ebile

Re dumela gore Afrika-Borwa ke ya batho bohole ba ba dulago go yona;

re le ngata e tee le ge re fapano ka ditšo.

Ka fao, ka baemedi ba rena bao ba kgethilwego ntle le kgapeletšo,
re amogela molaotheo wo bjalo ka molaomogolo wa Republiki gore re tlo—

Fodiša diphapano tša kgale mme re bope setšhaba seo se theilwego godimo ga
dikelo tša temokrasi, toka setšhabeng le ditokelomotheo tša batho;

Aga motheo wa setšhaba se se lokologilego sa temokrasi moo mmuso o
theilwego godimo ga thato ya batho gomme moagi yo mongwe le yo mongwe a
šireleeditšwego ke molao;

Kaonafatša khwalithi ya bophelo bja baagi ka moka le go lokolla bomakgoni bja
motho yo mongwe le yo mongwe; le go

Aga Afrika-Borwa ye e kopanego ya temokrasi yeo e ka kgonago go tše
maemo a yona a maswanedi bjalo ka setšhaba se se ikemetšego ka noši
ditšhabeng tša lefase ka bophara.

**Nyaka ditokelo tša gago bjalo ka
Moafrika-Borwa gomme o be le
maikarabelo a go šireletša
ditokelo tša ba bangwe.**

**Tseba molao
wa ditokelo tša
gago le Mphato
wa Maikarabelo.**

E ke Morena a ka boloka setšhaba sa gešo.

Nkosi Sikele' iAfrika. Morena boloka setjhaba sa heso.

God seën Suid-Afrika. God bless South Africa.

Mudzimu fhatutshedza Afurika. Hosi katekisa Afrika.

Md় Angie Motshekga.
Tona ya Thuto ya
Motheo

Mna Enver Surty.
Motlatša-Tona ya
Thuto ya Motheo

Dipukutšomo tše di tšweleeditšwe go thuša
bana ba Afrika-Borwa ka tlase ga boetaapele
bja Tona ya Thuto ya Motheo. Md় Angie
Motshekga, le Motlatša-Tona wa Thuto ya
Motheo, Mna Enver Surty.

Rainbow Workbooks di bopa karolo ya
mohlwaela wa tsenogare woo maikešetšo
a wona e lego go kaonafatša mošomo wa
barutwana ba Afrika-Borwa bao ba lego
mephafong ye tshela ya mathomo. Projekye ye,
bjalo ka ge e le ye nngwe ya dinepokgolo tša
Dithulaganyo tša go Diragatša tša Mmušo. e
kgone go diragala ka thekgo ya mašeleng a go
tšwa, ka ntle le go kgokgona go Sešegotlotlo
sa Bosetšhaba. Se se kgontšitše Kgoro go
dira dipukutšomo tše, ka maleme ka moka a
semmušo, ka ntle ga gore Kgoro e lefe.

Re hutša gore barutiši ba tla holega ka dipuku
tše mošomong wa bona wa tšatši ka tšatši wa
go ruta, le go kgonthiša gore barutwana ba
kgona go fetša lenanethuto. Re hlokometše gore
re hlalhe barutiši ditirong ka moka ka go tsenya
maswao a ditaetši ao a laetšago seo morutwana
a swanetšego go se dira.

Re tloga re hutša gore bana ba tla ipshina ka
go dira mešomo ye e lego ka mo dipukwaneng
tše ge ba dutše ba gola, ba ithuta, le gore wena,
morutiši, o tla ipshina le bona mo lethabong la go
ithuta.

Re kganyogela lena, barutiši, le barutwana ba
lena, katlego, ka tšhomio ya dipukutšomo tše.

ISBN 978-1-4315-0064-2

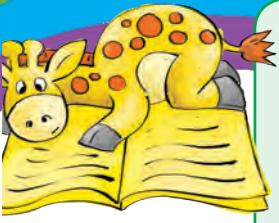

9 781431 500642

**Rainbow
WORKBOOKS**

SEPEDI HOME LANGUAGE
GRADE 2 – BOOK 2
TERMS 3 & 4

ISBN 978-1-4315-0064-2
**THIS BOOK MAY
NOT BE SOLD.**

E re menwana ya gago e go thuše go bala

Ka nako ge o bala o ka hwetša mantšu ao o sa a tsebego. Ge se se direga a menwana ya gago e go thuše. Wo mongwe le wo mongwe wa menwana ya gago e ka go thuša go bitša lentšu. le go humana gore lentšu le ra goreng.

Lebelela seswantšho. Bona ge eba se ka go thuša go humana gore lentšu ke lefe.

Lebelela lentšu ka tlhokomelo, gomme o leke go bona ge eba go na le dikarolo tša lentšu tše o di tsebago.

O ka leka go arola lentšu go ya ka medumo ya go fapana. Leka go bolela lentšu leo.

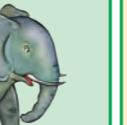
Ge eba o sa šitwa go humana karabo, e re mogwera wa gago, mogolo wa gago wa mošemane goba wa mosetsana goba morutiši wa gago, a go thuše.

Leka go tlogela lentšu, gomme o bale go fihla mafelelong a lefoko.

Ba kgopele ba go botše gore le bitšwa bjang le gore le ra eng. Le ngwale ka pukuntšung ya gago gore o se le lebale.

Modumo wa go bopša ka ditlhaka tše pedi (Modumotlhakapedi)

bj bjang	fr frikatela	fs mefsiri	gw segwagwa	hl hlapi
hw lehwana	kg kgomo	kh khudu	kr krayone	kw kwana
lw peolwane	ng ngaka	nw menwana	ny nonyana	ph phiri
pš mpša	rw morwalo	sw swikiri	šw šweu	th thaba
tl tlou	tr trumpeta	ts tsebe	tš tšie	tw lefotwana

Mphato 2

L e i e m e
I a g a e

KA SEPEDI

Puku ye ke ya-:

SEPEDI
Puku ya

2

Bona tlhahlo ya barutiši mo bokagareng bja khabara ya ka morago

Šomiša puku ye gammogo le methopo ye mengwe ya gago gore o tšweletše pele dikgopoloo tša barutwana ba gago tše di lego mabapi le:

- Mokgwa wa maleba wa go swara puku le go e phetla
- Sebopego sa puku: Letlakala la ka pele, letlakala la ka morago, leina la puku le lenaneo la diteng
- Ditaetšo: Go thoma go bala go tloga ka pele go ya ka morago, go tloga go la nngele go ya go la mmagoja le go tloga godimo go ya tlase.

DIKELETŠO MABAPI LE GO RUTA

Go theeletša le go bolela

Lebelela Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo (Sepedi Leleme la Gae), letlakala la 12.

Beke ye nngwe le ye nngwe barutwana ba swanetše go bala goba go bolela dikanegelo, diretokošanatlhaletšo, direto le dikoša.

Poledišano ka ga diswantšho

1. Hlahla barutwana ka:

- Go hwetša le go boledišana ka ga dilo tše di lego mo diswantšhong (bogolo, sebopego, mmala le bontši)
- Go hlatholla diswantšho ka go botšiša dipotšišo: mang, eng, kae, neng, ka lebaka la eng, go diregile eng pele, go diregile eng ka morago (ga fao)?
- Go hlama kanegelo ya ka phapošing (botelele bo tla laolwa ke kgato ya gore kwešišo ya barutwana ke ye kaakang).

2. Dumelela morutwana gore a botše mogwera wa gagwe kanegelo ya ka phapošing.

3. Efa barutwana mokgwa wa go ngwala kanegelo (CAPS Leleme la gae, Letl.12, go ngwala mmogo). *Lemoša barutwana ka ga tšhomiso ya ditlhakakgolo, tlogelo ya dikgoba gare ga mantšu le maswaodikga ka dinako tšohle.*

4. Dumelela barutwana gore ba bale le wena dikanegelo tša ka phapošing.

5. Dira gore barutwana ba thalele goba ba dire sediko mo medumong, tlotlontšung goba dibopegong tša polelo tše di hwetšwago mo go kanegelo ye e kgethilihwego ya beke yeo.

Go bala

Lebelela Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo (Sepedi Leleme la Gae), letlakala la 12 go fihla go la 18, mabapi le dinyakwa tše nne tša go ruta go bala.

Go ngwala

Lebelela Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo (Sepedi Leleme la Gae), letlakala la 18 go fihla go la 20, mabapi le mongwalo le magato a go ngwala.

Hlokomela tše di latelago tšatši ka tšatši.

- Mokgwa wa maleba wa go swara dikrayone le diphensele
- Ditaetšo: go ngwala go tloga go la nngele go ya go la mmagoja le go tloga godimo go ya tlase
- Go šomiša dipapetlakgadima go bontšha barutwana gore sebopego sa tlhaka ke se sebjang le gore e ngwalwa bjang.

Hlokomela tše di latelago:

- Barutwana ba rata go ithuta dilo tše di fapanego. Go bohlokwa gore barutwana ba hlohleletšwe ka go bona, go kwa le ka go dira gore ba kgone go ithuta ka mokgwa wo o dirago gore ba kgone.
- Go ithuta go diragala ka mokgwa wa go bušeletša.
- Barutwana ba swanetše go itemogela go ithuta, ka fao ditiro di swanetše go ithutwa ka go boeletšwa pele ba ka di ngwala, mohlala:

Tlotlontšu: Efa barutwana sebaka sa go hlama mantšu ka go šomiša dikarata tša mantšu.

Tekatthaloganyo: Barutwana ba swanetše go feleletša dikarabo tša bona ka go di bolela dihlopheng tša bona pele ba ka di feleletša ka go di ngwala. Moetapele wa sehlopha o botšiša dipotšišo ge maloko a sehlopha a le gare a nyaka dikarabo tša dipotšišo.

Go kgetha mantšu a go feleletša mafoko. Efa dihlopheng dipapetlakgadima le dikarata tša mantšu ao a sego a felela. Barutwana ba feleletša mafoko ka go bea dikarata tša mantšu ka mokgwa wa maleba.

Go nyalanya mantšu le diswantšho (Letl. 17): Godiša lephephe gore e be bogolo bja A3. Barutwana ba bea maswao dikarabong tša maleba.

Go nyalanya dikarolo tše pedi tša mafoko (Letl. 84): Mo dihlopheng tša bona barutwana ba nyalanya dikarolo tša mafoko.

Go ngwala athekele ya kuranta ye e lego ya gago (Letl. 128): Dira gore barutwana ba ngwale athekele ya phapoši yeo e tla latelwago ke athekele ya sehlopha pele yo mongwe le yo mongwe a ka ngwala ya gagwe.

Dipukuntšu: Šomiša dipukuntšu tšatši ka tšatši. Mabokgoni a barutwana a tla ya le boemo bja bothata bja ditiro. Go ka nyakega gore ba fiwe matlakala ao ba tla lebelelagoo ona.

Hlokomela: Ka nako ya ditiro tša sehlopha, efa moetapele wa sehlopha sete ya dikarabo gore a kgone go hlahla maloko a sehlopha ka mokgwa wa maleba.

Morero wa 5: Ka ga makhutšo

Kotara ya 3: Dibeke

65) Ka morago ga matšatši a makhutšo 2

Go bala sengwalwa sa kanegelo.
Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
Medumo: ng, ph
Go ngwala mafoko.
Go ngwala temana ka ga makhutšo

66) Khalentara 4

Go ngwala ditiragalo mo khalentareng.
Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga khalentara.
Go šupa mašala a maleba mo mafokong.
Tiro ya go ithabiša ka go tsebagatša lero.

67) Phuki o tšwa moletlong wa letšatši la matswalo 6

Go bala sengwalwa sa kanegelo.
Go araba dipotšišokgethontši tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
Medumo: ile, tl, tš
Go ngwala mafoko.

68) Matšatši a kgahlišago, melaetša ye e kgahlišago 8

Go latelanya diswantšo.
Go ngwala lefoko ka ga seswantšo.
Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka mapokisi a modumo: tl, th, š, tš

69) Mogoroši o tšwa serapeng sa diphoofofolo 10

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga Jabu a eya lešokeng la diphoofofolo.
Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
Medumo: dikatumanoši y le th, kga, tsi, ph
Go ngwala temana ka ga seo se diragetšego serapeng sa diphoofofolo.

70) Ke rata diphoofofolo 12

Medumo: Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka mapokisi a modumo: th, ph
Go ngwala mafoko a 5 ka ga diphoofofolo tše serapeng sa diphoofofolo.
Go balela bagwera mafoko.
Go šupa malatodi.

Lapologa: Go khalara seswantšho go ya ka mebalu ye itšego.

71) Tumišo o tšwa boemaofane 14

Bala sengwalwa sa kanegelo ka ga Tumišo a le boemaofane.
Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
Medumo: moselana wa lefetile: ile
Go ngwala mafoko ka mantšu ao a filwego.
Ngwala temana ka ga leeto le le kgethilwego

72) Difofane 16

Medumo: th, tš
Go nyalanya mantšu a lebjale le a lefetile.
Go šomiša tatelano ya alfabete go feleletša go thala seswantšho.

73) Boati o tšwa mošomong le mmagwe 18

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga Boati le mmagwe.
Go araba dipotšišo tše kgethontši tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
Modumo: ile

74) Ke nako mang 20

Go thala manakana a tšupanako go laetša dinako tše di bontšhwago.
Go ngwala se ba se dirilego ka dinako tše di itšego.
Go fa bontši bja mantšu a a lego ka botee.
Go akanyetša goba go thala phoustara ya go rekiša selo.

75) Thati o tšwa bokgobapuku 22

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga Thati a eya bokgobapuku.
Go šupa mantšu a maleba a go feleletša mafoko a a theilwego godimo ga sengwalwa.
Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu ao a filwego.
Go ngwala temana ka ga puku ye ba e ratago.

76) Dipuku tša rena tša bokgobapuku 24

Go thala seswantšho sa puku yeo ba e ratilego.
Go ngwala ka ga puku.

Go nyalanya mantšu a lebjale le a lefetile.
Go šupa lentšu la lebjale goba la lefetile mo lefokong.

Go bolelela pele ka ga dikhabara tše di itšego tša dipuku.

77) Oratilwe o ya papading ya kgwele ya maoto 26

Go boledišana le go bolelela pele ka ga kanegelo.
Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga Oratilwe.
Go ngwala hlogo ya seswantšho se sengwe le se sengwe.
Go ngwala mantšu ka go mapokisi a maleba a medumo.
Go ngwala lefoko ka ga seswantšho se sengwe le se sengwe.

78) Papadi ya kgwele ya maoto 28

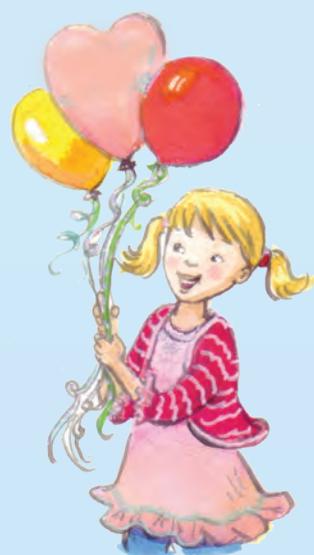
Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka mapokisi a medumo: oo, ee
Go šupa mantšu a maleba a lefetile.
Go bapala papadi ya mantšu.

79) Lepidibitšana la go befa 30

Go boledišana ka ga seswantšho se se lego ka go kanegelo ya khathuni.
Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga lepidibitšana la go befa.

80) Lepidibitšana la go befa (tšwetšwa pele) 32

80b) Lepidibitšana la go befa (tšwetšwa pele) 34

Ka morago ga matšatši a makhutšo

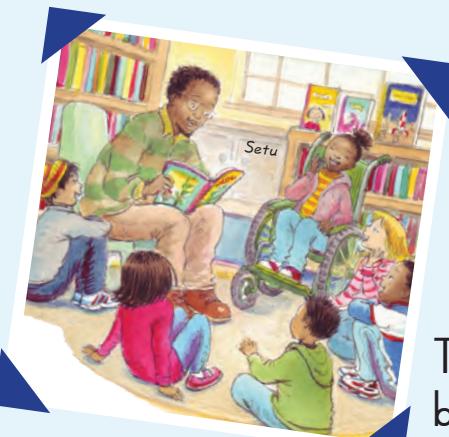

A re baleng

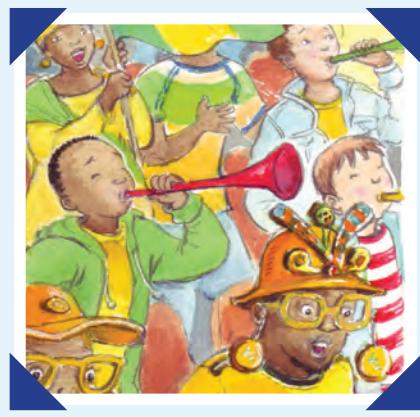
Lehono re boetše sekolong ka morago ga matšatši a makhutšo. Re be re thabile go bona bagwera ba rena gape.

Morutiši wa rena o ile a re kgopela gore re mmotše ka matšatši a rena a makhutšo.

Re mo laeditše diswantšho tša rena tša matšatši a makhutšo. Re ile ra di fetišetša go barutwana ba bangwe.

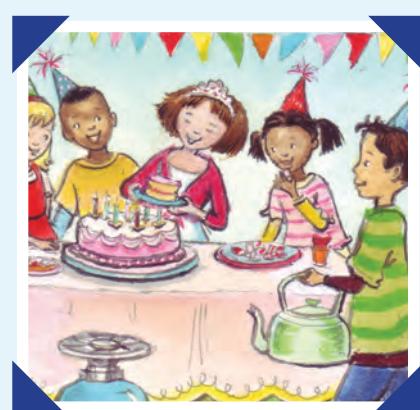
Thati o tšwa bokgobapuku.

Oratilwe o tšwa Soccer City.

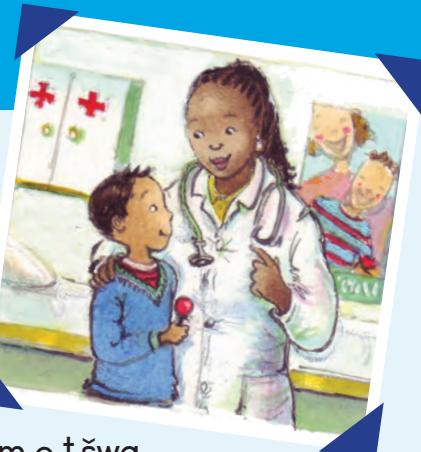
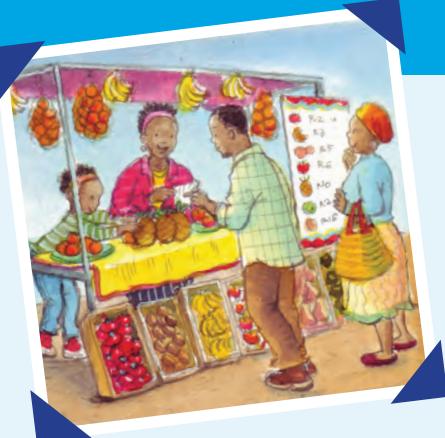

Tumišo o tšwa boemaofane.

Phuki o tšwa moletlong wa letšatši la matswalo.

Boati o tšwa
mošomong le
mmagwe.

A re ngwaleng

Ngwala leina la ngwana yo mongwe le yo mongwe.
Ka morago o ngwale gore ba tšwa kae.

Leina	Phuki			
Lefelo	Moletlo wa letšatši la matswalo			

Leina			
Lefelo			

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.
Ke moka o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

Mantšu a tlwaelo

phefo
ngaka
moletlo

sekolong	ngaka	phala	phefo
ngakeng	ngata	phatla	phela
serapeng	ngala	pholo	phoka

A re ngwaleng

Ngwala ka ga seo o se dirilego ka matšatši a makhetšo, a dikolo.

Khalentara

A re direng

Lebelela ditiragalo tše tše bohlokwa. Di tlatše mo khalentareng.

Letšatši la Mogoroši la matswalo le ka la 25 Phupu.

Letšatši la Oketšo la matswalo le ka la 3 Phupu.

Thati o swanetše go bušetša dipuku tša bokgobapuku ka la 5 Phupu.

Oratilwe o tla yo bogela kgwele ya maoto ka la 13 Phupu.

Tumišo o swanetše go ya ngakeng ka la 18 Phupu.

Phuki o tla ya serapeng sa diphooftolo ka la 21 Phupu.

Oketšo o tla etela makgolo wa gagwe ka la 28 Phupu.

Phuki o tla etela Oketšo ka la 13 Phupu.

Phupu

Mošupologo	Labobedi	Laboraro	Labone
1	2	3 Letšatši la matswalo Oketšo 	4
8	q	10	11
15	16	17	18
22	23	24	25
29	30	31	

A re ngwaleng

Araba dipotšišo tše mabapi le khalentara.

Khalentara ye ke ya kgwedi efe?	
Kgwedi ye e na le matšatši a makae?	
Ke letšatši lefe le le lego ka la 25?	
Kgwedi ye e na le maLamorena a makae?	
Ke dikgwedi dife tše di tlago ka pele le ka morago ga kgwedi ye?	

A re ngwaleng

Bala lefoko le lengwe le le lengwe. Dira sediko go lentšu le o ka le dirišago sebakeng sa le le thaletšwego.

Phuki o rata go bapala le Boati.	Yena	Bona	Rena
BoMogoroši ba rata go ya serapeng sa diphoofolo.	Yena	Bona	Rena
Thati o rata go bala dipuku.	Yena	Bona	Rena
Nna le Tumišo re bone sefofane.	Yena	Bona	Rena
Thati le Phuki ke basetsana.	Bona	Lena	Rena

Wena, yena, bona,
rena, lena ke mašala.
Re kgoni go šomiša
mašala legatong la
maina.

Labohlano	Mokibelo	Lamorena
5	6	7
12	13	14
19	20	21
26	27	28

Lapologa

Thati Mogoroši Tumišo Phuki

Šala morago thapo go latša gore ba dirile eng mo matšatšing a makhutšo a dikolo.

A re baleng

Ka **makhutšo** a dikolo a Phupu Phuki
o ile a ya moletlong wa Hunadi wa matswalo.

Go be go **tletše** basetsana le bašemane
kua moletlong.

Hunadi o filwe dimpho tše **dintši** ka gore ke **letšatši**
la matswalo a gagwe. Re be re thabile kudu.

Hunadi o **timile** dikerese tše 8. Re jele
khekhe le malekere.

Pele re sepela re **ralokile** diketo le
morabaraba.

Ka moka re **ralokile** kgwele ya maoto
lepatlelong.

Lolo e **lomile** bolo gomme ya phontšha!

Lolo ke mpša ya go seleka.

Bana ka moka ba **ngwadile**
melaetša ya go kgahliša ka
pukung ya Hunadi ya melaetša
ya matswalo. Se ke se Phuki a se
ngwadilego.

Letšatši la matswalo la
ngwaga wa bo8, le le
thabišago, Hunadi.
Ke leboga ge o
mmemile moletlong
wa matswalo a gago.
Ka lerato Phuki.

A re ngwaleng

Bala kanegelo gape ka morago o swaye karabo ya maleba. ✓

Ke mang yo a bego a na le moletlo wa letšatši la matswalo?

A	Hunadi
B	Phuki
C	Mogoroši

Na moletlo o be o le neng?

A	Ka Mopitlo
B	Ka Phupu
C	Ka Mosegamanye

Na Hunadi o timile dikerese tše kae?

A	Dikerese tše 5
B	Dikerese tše 6
C	Dikerese tše 8

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

timile	moletlo
ralokile	ntlo
lomile	ntle

tlala	tšela
tlola	tšona
tlema	tšola

Mantšu a tlwaelo

timile
raloka
tletše

A re ngwaleng

Ngwalolla lefoko le.

Hunadi o tima dikerese tše
seswai.

A re direng

Nomora diswantšho tše ka tatelano ya maleba.

A re ngwaleng

Bjale ngwala lefoko ka seswantšho se sengwe le se sengwe.

1

2

3

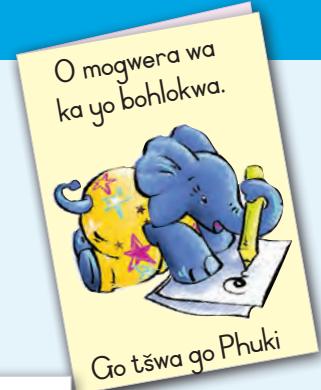
4

Lapologa

Phuki o ngwaletše Hunadi molaetša wo o kgahlišago ka letšatši la matswalo a gagwe. Sepediša puku ya gago go bagwera ba gago ba 4 gomme o ba kgopele gore ba go ngwalele molaetša ka gare ga **yona**. Le wena o ka no ngwala molaetša wo o kgahlišago ka dipukung tša bona.

Molaetša ya go kgahliša ya go tšwa go bagwera ba ka.

A re ngwaleng

Hlopha mantšu a, ka dikgobeng tša maleba.

tholo

šala

tšale

tšea

šila

tlela

tlou

šoma

tlala

thala

thaba

tšona

A re baleng

Mogoroši o anegela bamphato ka ga leeto la gagwe la go ya serapeng sa diphoofolo.

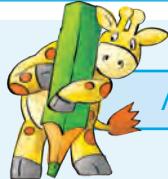
Theeletša gore
o reng.

Ke be ke ile
serapeng sa diphoofolo
le ba lapa la gešo. Re ile
gona ka **thekisi** ka gobane go
be go tonya.

Re bone diphoofolo tše dintši.
Re bone **dipitsi**, ditau le **diphala**.

Ke be ke **thabile** kudu ge ke bona **thutlwa** ye teleletelele, tlou ye kgolo le kubu.
Gape re bone le diruiwa tša polaseng. Ke be ke bapala ka **ditsuana**. Ke ile ke
sa bogetše diphoofolo, kgabo ye nnyane ya phamola bolo ya ka diatleng. Ya
taboga gomme ya kotama kalaneng ya mohlare e sega. Nna ka šala ke ahlame.
Ka morago re ile ra dula ka tlase ga moriti wo mobose. Ra ja dijo tša rena tša
letena. Bagwera ba ka le bona ba ile ba tla.

A re ngwaleng

Bala kanegelo gape ka morago o arabe dipotšio tše.

Mantšu a tlwaelo

phamola
tonya
ahlama
bona

Mogoroši o ile le bomang serapeng sa diphooftolo?

O ile le

Ba ile serapeng sa diphooftolo ka eng?

Ba ile ka

Ba bone eng?

Ba bone

Kgabo e phamotše eng diatleng tša Mogoroši?

Kgabo e phamotše

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.
Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona,
ka pukung ya gago ya go ngwalela.

thekisi	kgabo
thabile	kgano
thutlwia	kgapa

pitsi	phala
botse	phamola
boditsi	phefo

A re ngwaleng

Ngwala ka ga seo se diragetšego kua
serapeng sa diphooftolo.

Ke rata diphoofolo

A re ngwaleng

Lebelela medumo ye e lego mantšung a. Bjale lebelela mopelelo wa ona. Hlopha mantšu a go ba le medumo ya go swana ka mapokising a maleba.

phela

phala

phela

phefo

thaba

thiba

phatla

thoma

thala

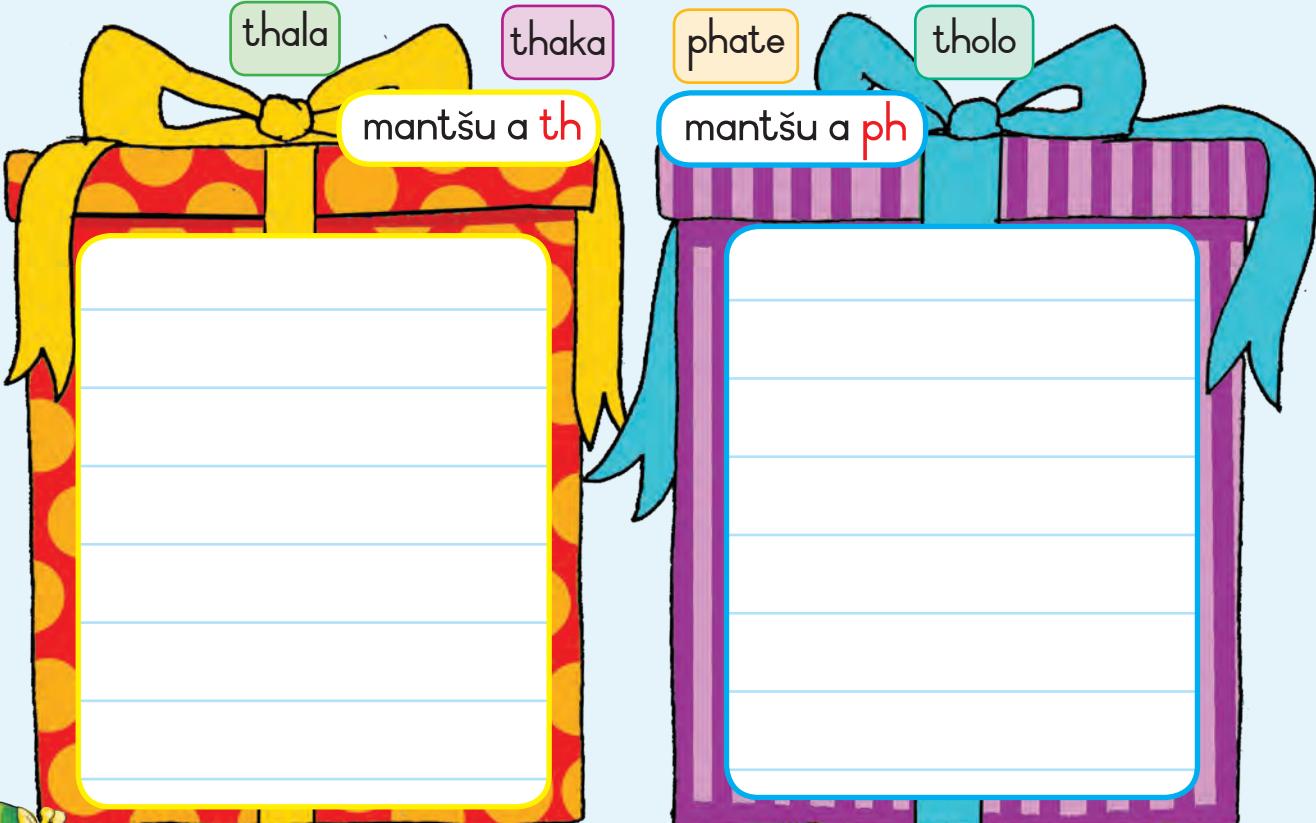
thaka

phate

tholo

mantšu a th

mantšu a ph

A re ngwaleng

Ngwala maswaodikga mafokong a a latelago.

mogoroši o tšwa kae

o tšwa serapeng sa diphoofolo

o bone eng

o bone ditau ditlou le ditšhwene

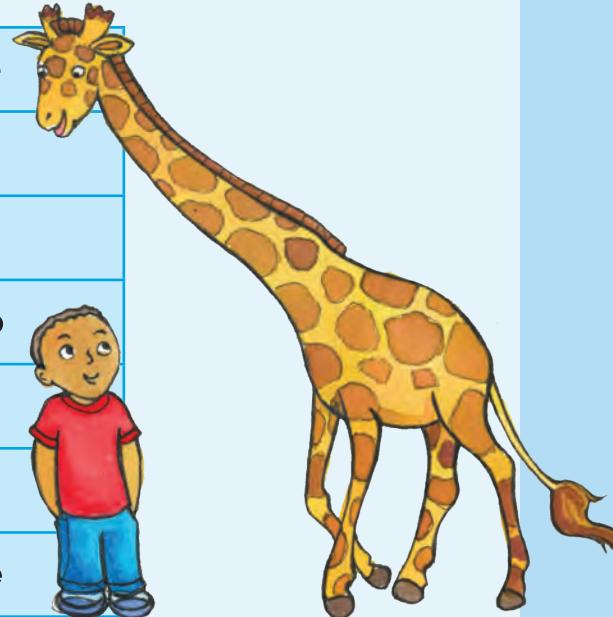

A re ngwaleng

Thala mothalo go tloga go mantšu a ka go kholomo ye talamorogo
go ya go mantšu a malatodi ka go kholomo ye talalerata. Mo
mohlaleng wo re go filego wona re nyalantše **telele** le **kopana**.
Telele ke lelatodi la kopana.

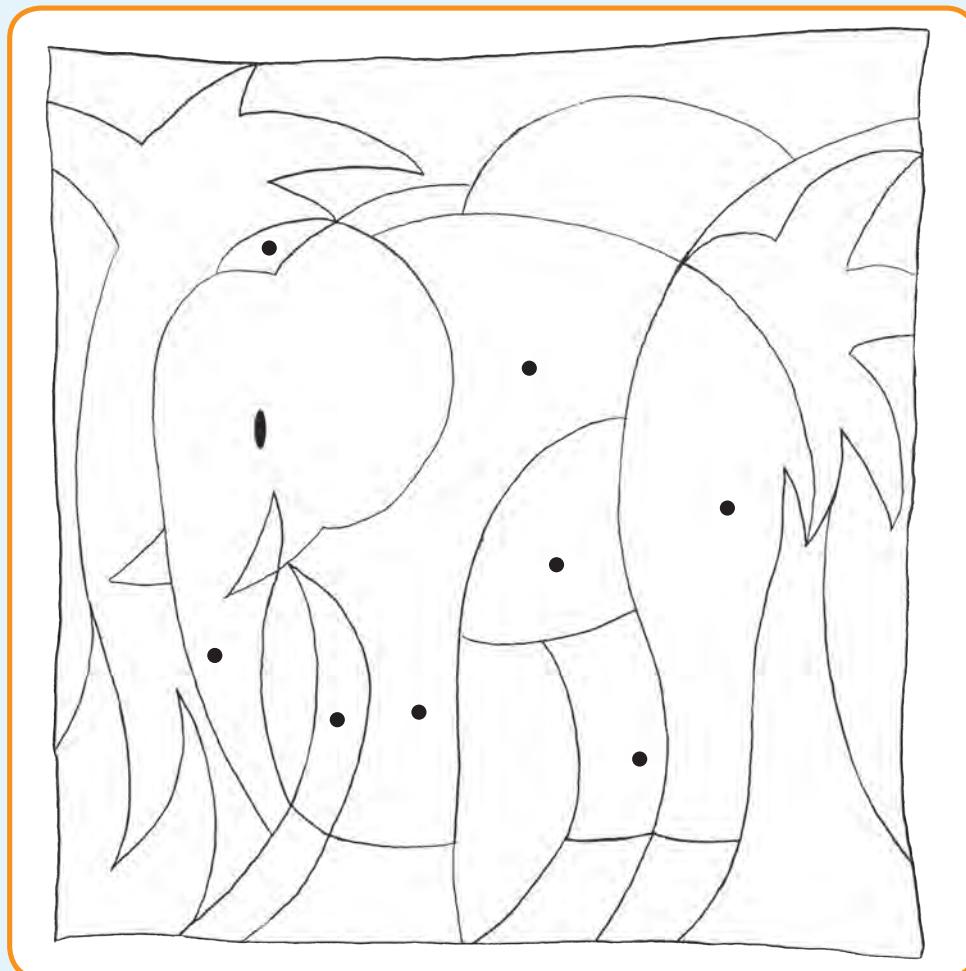
telele
godimo
kgolo
thabile
pele
fisa
koto

nnyane
kopana
tlase
morago
tonya
sese
nyamile

Lapologa

Khalara dikgoba tše
di nago le lerontho
ka mmala wo
motalamorogo gore o
bone gore ke phoofolo
efe ye. Ka morago o
khalarerleradima
ka botalalerata
gomme mehlare ka
talamorogo.

Tumišo o tšwa boemafofane

A re baleng

Tumišo o ile go bona difofane a na le tatagwe. Ba ile kua boemafofane.

Ba **bone** difofane tše dintši tše dikgolo. Jambojete e ile ya phatša ka lebelo ka godimo ga bona. E be e **rwele** batho ba 350.

Difofane **di kotama** ka modumo wo mogolo.

Tumišo o bogetše difofane tše dikgolo di fofela **godimo** le tlase.

Se sengwe le se sengwe se be se na le folaga ye e pentilwego mo **moseleleng** wa sona.

Ge di boa di ile tša kotama mo lepatlelong la bokotamo.

Tumišo o nyaka go ba mofofishi ge a gola. O nyaka go fofiša jambojete.

A re baleng

Bala kanegelo gape, ka morago o arabe dipotšišo tše.

Mantšu a tlwaelo

rwala
fofiša
kotama

Tumišo o ile le mang kua boemafofane?

O ile le

Ba bone eng?

Ba bone

Na ke batho ba bakae ba ba ka tsenago ka go jambojete?

Go ka tsena ba

Tumišo o nyaka go ba eng ge a godile?

O nyaka go ba

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

bona	bone	fofa	fofile
rwala	rwele	kotama	kotamile
swara	swere	penta	pentile

Ngwala ka ga leeto le lebotse leo o kilego wa le tšeа.

A re ngwaleng

Difofane

Ngwala mantšu ao a nago le medumo ye, **th** le **tš** gore a sepelelane le seswantšho se sengwe le se sengwe.

A re direng

matšoba

letšatši

thutlwā

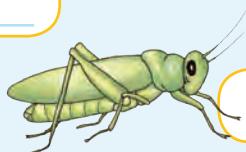
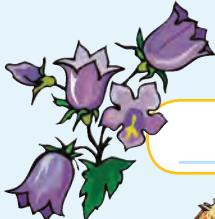
tholo

thaba

tšie

pitša

thapo

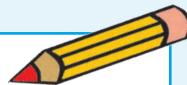
A re ngwaleng

Dira dipalo tše tša mantšu.

thaba + ile =

thabile

tseba + ile =

bopa + ile =

hlapa + ile =

lema + ile =

roma + ile =

reta + ile =

ruta + ile =

loka + ile =

roka + ile =

tsoga + ile =

goga + ile =

Lefetile

A re ngwaleng

Thala mothalo go nyalanya lentsu le le šupago tiragalo ya bjale le ya lefetile la lona.

hlapa

hlapile

šomile

Re diriša lephethi ge
tiragalo e šetše e
fedile.

bopa

raloka

bopile

šoma

ralokile

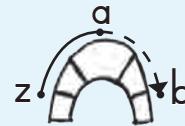

fofa

Lapologa

Latela diafabeto go
kopanya marontho
gore o bone seo
Tumišo
a se bonego.

y .o
x .o
w .o

.c
.d

.e
.f

v .

u .
t .
s .e

i .
j .

h .
g .

r .
q .
p .

m .
n .

k .
l .

Boati o tšwa mošomong le mmagwe

A re baleng

Ka matšatši a makhutšo, go be go se na yo a ka hlokomelago Boati. Ka fao, o ile a ya mošomong le mmagwe. Ba **tlogile** ka iri ya 8. Mmago **Boati** o rekiša dienywa le merogo. Boati o be a thuša mmagwe.

Boati o ile a dira phoustara ye kgolo.

Ge batho ba bona phoustara ba batamela ba reka.

Boati o **pakile** dienywa go ya ka methalo.
Di be di kgahliša.

Ge a se na go fetša mošomo wa gagwe, o ile a ikhutša gomme ka morago a bala puku ye a e ratago kudu ye e bolelago ka ga kubu.

Ka iri ya 5 ba ile ba ya gae. Boati o be a **thabile** kudu ge a namela thekisi.

A re ngwaleng

Bala kanegelo gape ka morago o swaye karabo ya maleba ka.

Mmago **Boati** o šoma go dira eng?

A	O rekiša dienywa.
B	O rekiša merogo.
C	O rekiša dienywa le merogo.

Ke ka lebaka la eng **Boati** a ile le mmagwe mošomong?

A	Go be go se na yo a ka mo hlokomelago.
B	O be a nyaka go thuša mmagwe.
C	O be a se na se a ka se dirago.

Boati o ile a thuša mmagwe bjang?

A	O pakile dienywa le merogo.
B	O dirile phoustara.
C	O pakile dienywa le merogo a ba a dira phoustara.

Ba ile ba ya gae ka nako mang?

A	Ka iri ya 3.
B	Ka iri ya 5.
C	Ka iri ya 7.

Boati o ile a dira eng ka morago ga go thuša mmagwe?

A	O ile a bala.
B	O ile a robala.
C	O ile a raloka.

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

pakile	tlogile	lorile	topile
thabile	rekile	gorile	rapile
badile	dirile	garile	gopile

Mantšu a tlwaelo
kudu
kefa
kota
kobo

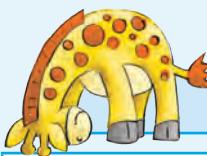

A re ngwaleng

Ngwalolla lefoko le.

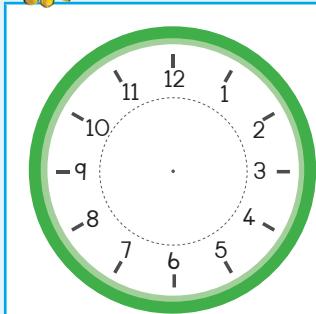
O rekiša dienywa le
merogo.

Ke nako mang

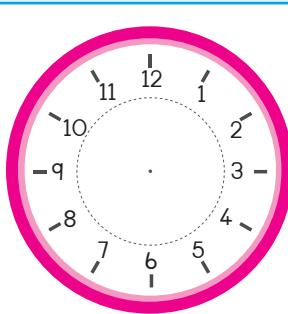

A re direng

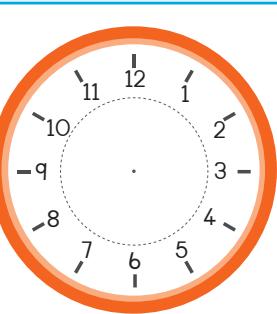
Thala manakana a sešupanako go laetša dinako tše di latelago.

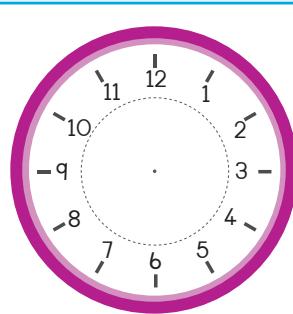
Iri ya 8

Iri ya 3

Iri ya 5

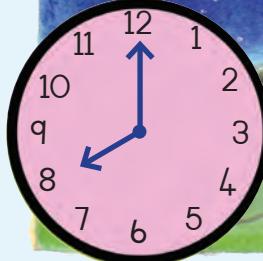
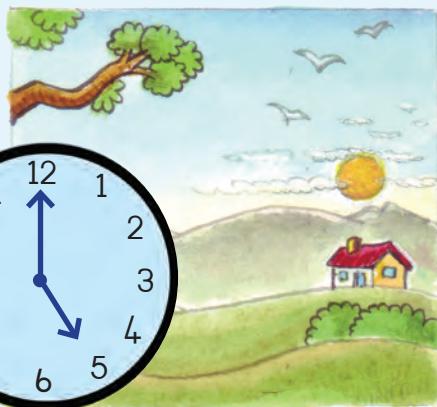
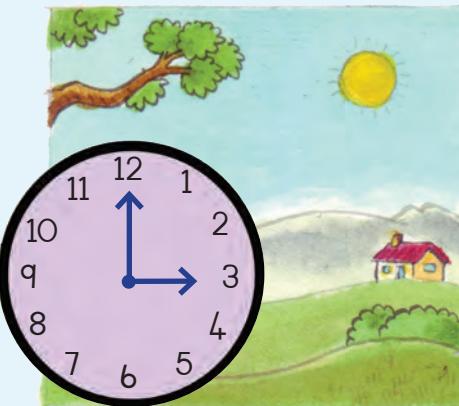
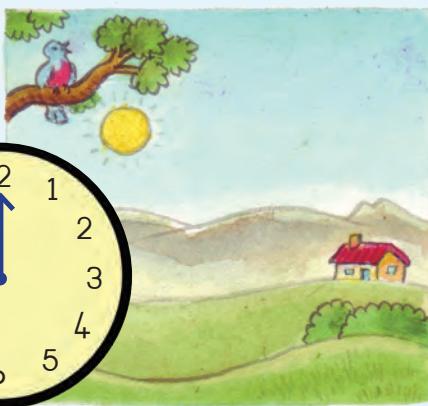

Iri ya 10

A re ngwaleng

Ngwala gore o dirile eng ka dinako tše maabane.

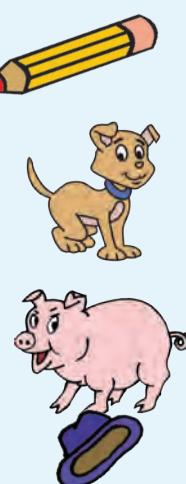
Ge re bolela ka dilo tša go feta tee, re hlomesetša dihlogo tša go fapana go bopa bontši.
Mosetsana o tee, e ba **basetsana** ba babedi, mošemane o tee, bašemane ba bararo.
Mantšu a go thoma ka ba mo mehlaleng, re re a ka bontši.

A re ngwaleng

Efa bontši bja mantšu a.

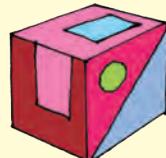
katse		dikatse	
kolobe			
legotlo			
bogobe			
morogo			
motse			

mosetsana	basetsana
mošemane	
monna	
mosadi	
motho	
morutwana	

Lapologa

Na o rekiša eng?

GO REKIŠWA

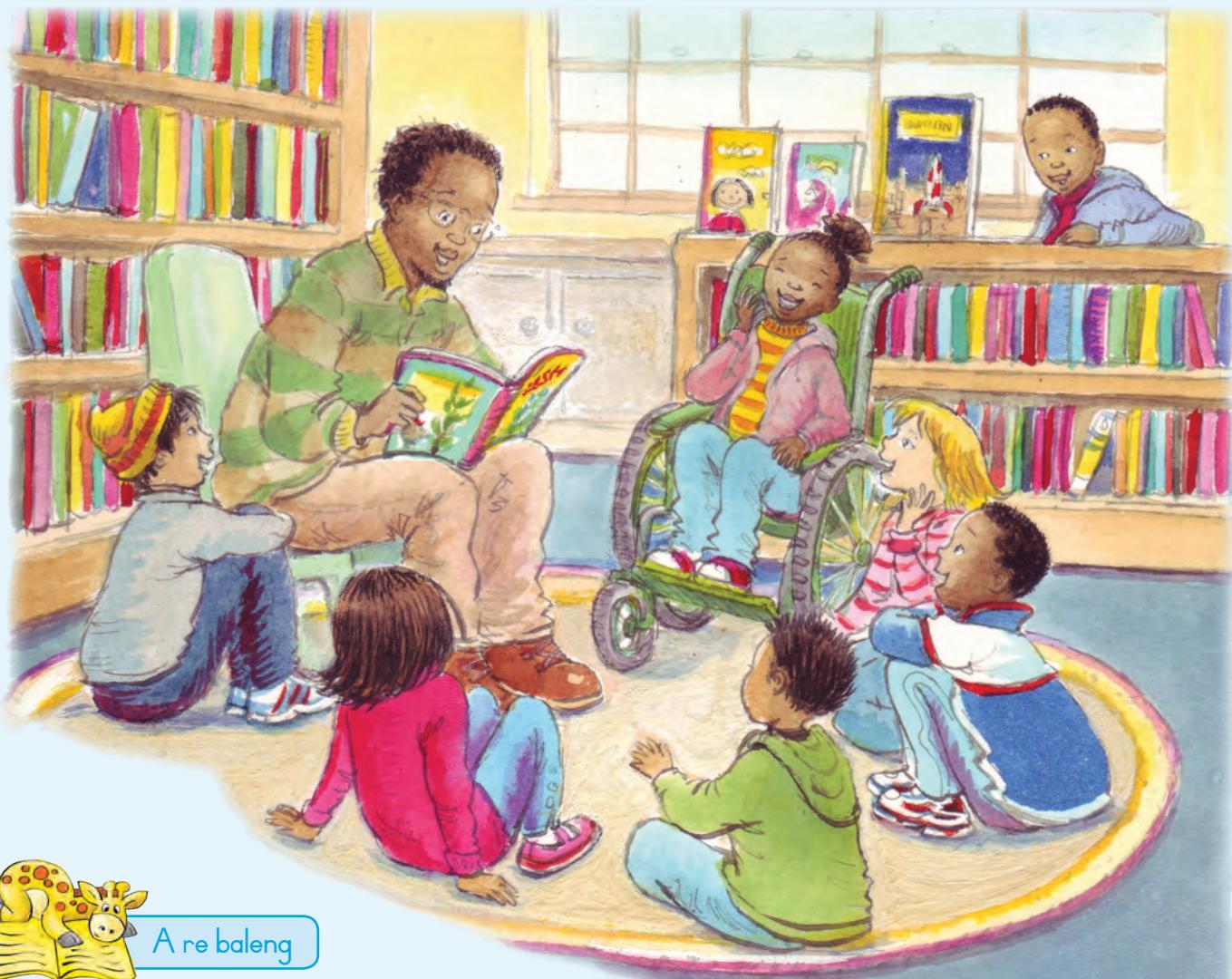

Dira phoustara
ya go rekiša se
sengwe. Thala
seswantšho go
laetša gore o
rekiša eng.

Na se ja bokae?

Na re ka se reka kae?

Thala seswantšho sa selo se o tlá se rekišago.

A re baleng

Thati o ile le Oketšo kua bokgobapuku.

Oketšo o kgorometša Thati mo
setulongthwethi sa gagwe.

Ba lebeletše dipuku tše dintši.

Thati o **ratile** dipuku tša diphoofolo.

Oketšo o **ratile** dipuku tša dikanegele.

Morutiši wa ka bokgobapukung o a ba balela.

Ba be ba ka **kgonà** go tšeela dipuku kua gae nako ya dibeke tše 2.

Ge ba **feditše** go di bala ba **kgonà** go fiwa dipuku tše difsa.

Go na le dipuku tše dintši tše dibose ka bokgobapukung.

A re ngwaleng

Diriša mantšu a go feleletša mafoko.

kanegelo

morutiši

pedi

diphoofolo

Oketšo

Mantšu a tlwaelo

file
kgona
dibeke

Oketšo o ratile dipuku tša _____.

o kgorometša Thati ka setulothwethi.

O kgona go tšea puku ya bokgobapuku nako ya dibeke tše _____.

o ba balela kanegelo.

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

swara

sepetše

topile

kgopha

ratile

swaba

kgola

robetše

badile	swere	feditše	kgona

A re ngwaleng

Kgopela bagwera ba bahlano gore yo mongwe le yo mongwe a go fe leina la puku ye a e ratago. Ngwala leina la mogwera wa gago gomme kgauswi le lona o ngwale puku ya gagwe ya mmamoratwa. Ka morago o ngwale leina la gago le leina la puku ye o e ratago go feta. Swaya dipuku tše o ka ratago go di bala.

Leina	Puku ya mmamoratwa	✓

Dipuku t̄ša rena t̄ša bokgobapuku

A re direng

Thala seswantsho sa puku ye o e ratilego, ka morago o ngwale ka ga puku yeo.

Leina la puku ye ke eng?

Thala seswantsho sa khabara ya puku.

Na puku e be e bolela ka ga eng?

Ngwala mafoko a 2.

A re ngwaleng

Nyalanya lephethi le lebjale la mantšu a.

bona

sepela

ja

kitima

sepetše

bone

robala

jеле

robetše

kitimile

Lentšu le **bona** le
go botša ka nako ya
bjale.

Lentšu le **bone** le go
botša ka ga nako ye e
fetilego

A re ngwaleng

Bala mafoko. Dira sediko go lentšu la maleba.

Maabane bošego re **bona/bone**
ngwedi.

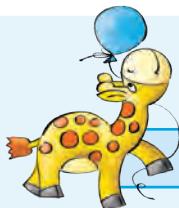
Gonabjale re **bona/bone** letšatši.

Re **ja/jele** dijo t̄ša letena maabane.

Gonabjale re **ja/jele** difihlolo.

Maabane bošego re **ya/ile** malaong
ka iri ya 8.

Gonabjale re **ya/ile** sekolong.

Lapologa

Botša mogwera wa gago
gore o nagana gore puku
ye nngwe le ye nngwe e
bolela ka ga eng. Ka morago
o bolele gore ke dipuku dife
tše o ratago go di bala.
Nomora dipuku go tloga
ka 1 go fihla ka 4. Nomoro
ya 1 ke ya puku ye o e
ratago kudukudu, gomme
4 ke ya puku ye o e ratago
gannyane.

A re ngwaleng

DIKELETŠO KA
KGWELE YA MAOTO

ka John Smith

Dikolobe tše
tharo

ka I M Wolf

GO ŠOMA KA
TŠHENGWANENG
go banolo

ka Joe Ann Green

Wini Poo

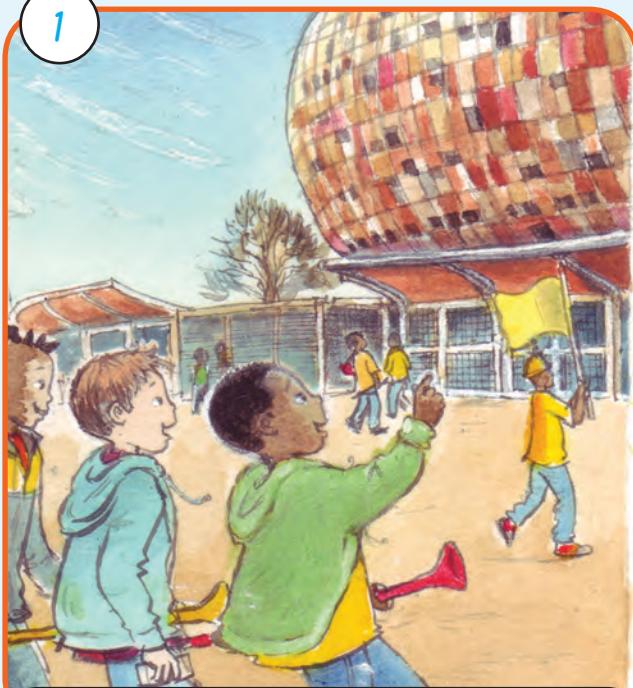

ka A A Milne

Kgetha ye nngwe ya dipuku gomme o ngwale mafoko a mahlano mabapi le gore o nagana
gore puku yeo e ka ga eng.

Lebelela diswantšho gomme o bolele gore kanegelo e ka ga eng.

1

2

3

4

A re baleng

Oratilwe o rata kgwele ya maoto. O ile le
Mogoroši le Dan go yo bona papadi ye kgolo.

Go be go raloka Chiefs le Sundowns.

Go be go na le dikete tša batho kua papading.

Ba be ba butšwetša divuvuzela tša bona.

Ka pelapela pula ya thoma go na.

Ba ile gae ka setimela.

Mantšu a tlwaelo

bontši
botee
goba
goga

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

leino

seila

ee

ei

meetse

meepo

leina

leeba

A re ngwaleng

Ngwala lefoko le tee ka seswantšho se sengwe le se sengwe se se lego
letlakaleng le la ka thoko ye.

1

2

3

4

Papadi ya kgwele ya maoto

A re ngwaleng

Mantšu a a na le medumo ye mengwe ya go swana gomme a ngwalwa ka go fapano.
Lebelela lentšu le lengwe le le lengwe gomme o le ngwale ka lepokising la maleba.

meetse

mootlwa

poo

meetlwa

leetse

mooko

moopedi

leemo

leeto

moobanare

leeba

moopelo

A re ngwaleng

Dira sediko go lentšu la maleba mabapi le se se diregilego kua kgweleng ya
maoto maabane.

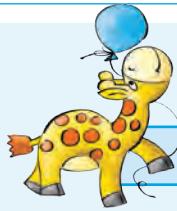
Maabane re **sepela/sepetše** ka setimela go ya papading.

Re **bogela/bogetše** Sundowns e bapala.

Lehono Oratilwe o **raga/ragile** kgwele ka maatla.

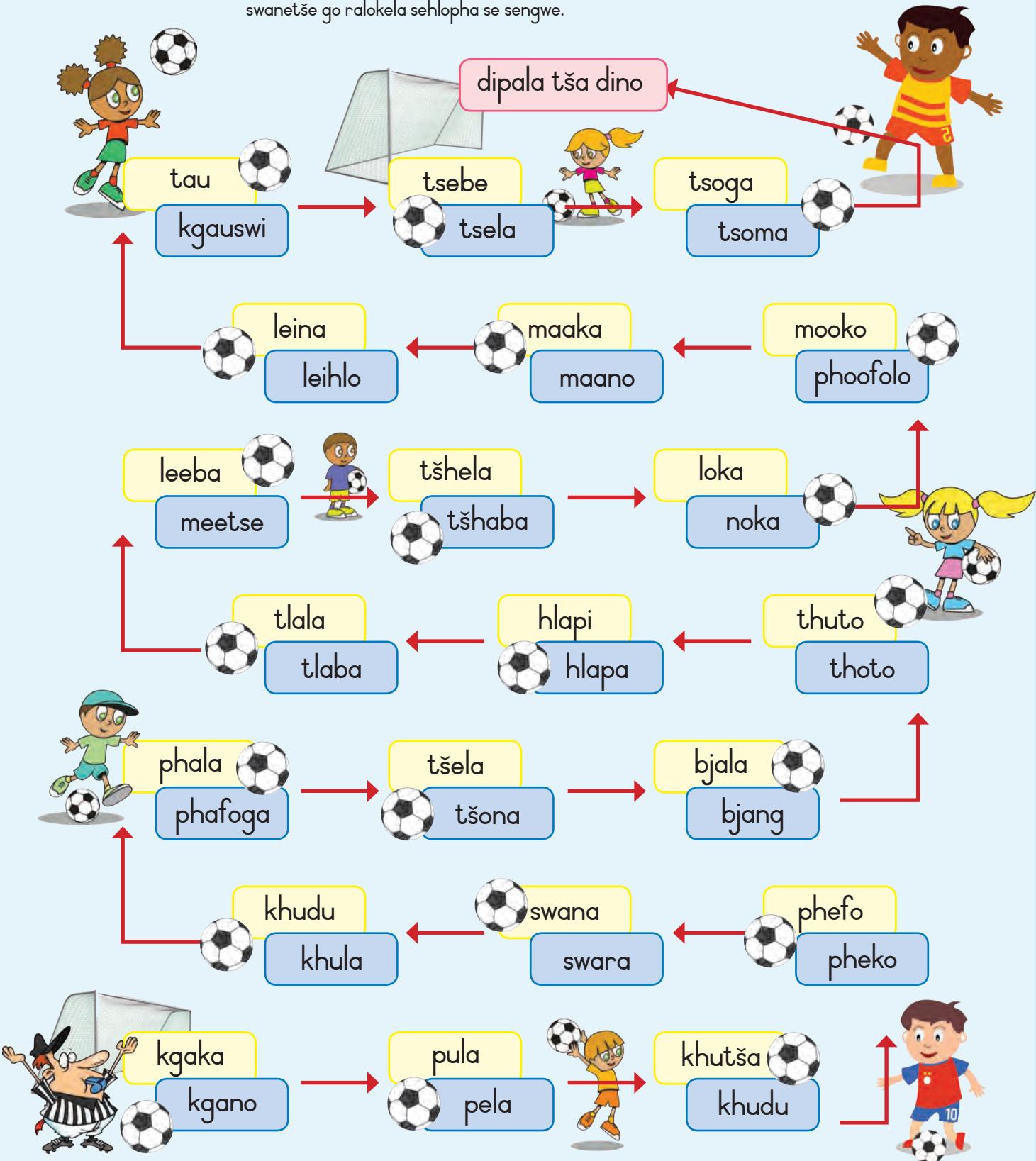
Ge re fihla gae pula e ile ya **thoma/thomile** go na.

Lapologa

Raloka papadi ye le mogwera wa gago. Kgetha seholpha se serolwane goba seholpha se setalalerata. Lebelela gore ke mang yo a ka kgonago go noša pele. Fanang sebaka go bala lentšu la gago la mmala. Ge o dira phošo, o swanetše go dula makga a mabedi o sa bale. Yo a tla fetšago go bala mantšu pele ke yena a nošago kgwele. Ka morago ga go noša, lekang papadi gape. Lemoga gore le swanetše go ralokela seholpha se sengwe.

Lepidibitšana la go befa

A re boleleng

Lepidibitšana la go befa.

A re baleng

Ke nako ya gore mae a ka a phaphaše. Ke nyaka go bona mapidibitšana a ka a 7.

Kgalekgale go kile gwa ba le
MmaLepidibidi yo a bego a dula
le ba lapa la gagwe mo polaseng.
MmaLepidibidi o be a alamela mae
a 7. O be a letetše gore a
phaphaše.

Ke moka, ka le tee ka le tee mae ka moka a phaphaša. Ka moka ga ona ka ntle le le
tee. E be e le legologolo.

Ke nna
Babi.

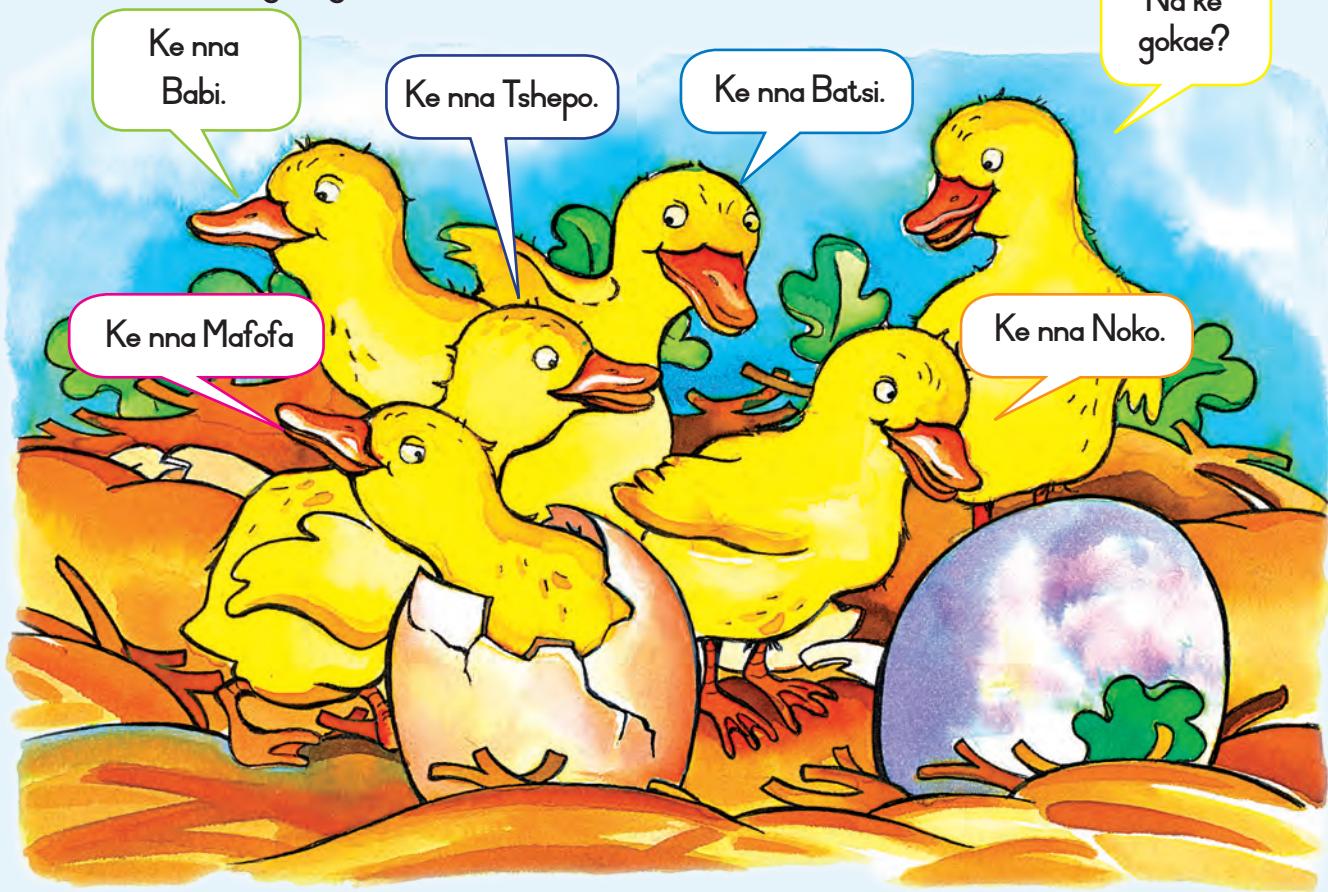
Ke nna Tshepo.

Ke nna Batsi.

Na ke
gokae?

Ke nna Mafofa

Ke nna Noko.

MmaLepidibidi a dula a ba a dula godimo ga lee le legologolo. Mafelelong la ba la phaphaša. Lepidibitšana la tšwa le fofafafa. Le bonala e le le legolo e bile le na le maatla. Ke lepidibidi la go befa kudu.

Na ke gokae? Na
leina la ka ke mang?

Bonang gore
lepidibidi le
ke la mohuta
mang!

Lebelela lepidibidi
la mafelelo

MmaLepidibidi a kgokgoetša
mapidibitšana a gagwe a a
gapela letangwaneng.

Ha ha ha! E tloga e le
lepidibidi la go makatša.

Mapidibidi ka moka a fofela ka meetseng. Ka moka a thutha a bapala. Lepidibidi la go befa le thutha go phala a mangwe ka moka.

Lepidibitšana la go befa (tšwetšwa pele)

Ka morago la ya polaseng.
Diphofolo tše dingwe di be
di sa rate lepidibidi la go befa.
Dikgogo di be di le kobola
gomme dimpša di le bogola.

Ka letšatši le lengwe
bošego, lepidibitšana
la go befa la tšeа
sephetho sa go
tšhaba gae.

Ka moka ga
ba ntshware
gabotse. Go
kaone ke
itšhabele.

Ka letšatši le lengwe
lepidibitšana la go befa la
tšhaba. La tšhabela nokeng.
Gona kua la bona dinonyana
tše dintši di thutha ka
nokeng. Mafofa a tšona a
boreledi kudu. Di na le melala
ye metelele. Maphego a tšona
ke a mabotsana kudu.

Ke duma go ka bapala le
bona. Ke ba babotse kudu.
Nna ke befile kudu.

Ka letšatši le lengwe marega a thoma. Go be go wele lehlwa gohle. Noka ya fetoga aese. Lepidibitšana la go befa le tsenwe ke phefo ebile ga se la thaba.

Nna ke phela ke le noši. Ke kwa go tonya kudu.

Ka morago gwa tla Seruthwana. Letšatši la phadima gape le mehlare ya mpshafala ya ba ye metala.

Mosong wo mongwe lepidibitšana la go befa la bona maganse a mabotse gape.

Lepidibitšana le nyamile kudu. La thoma go lla.

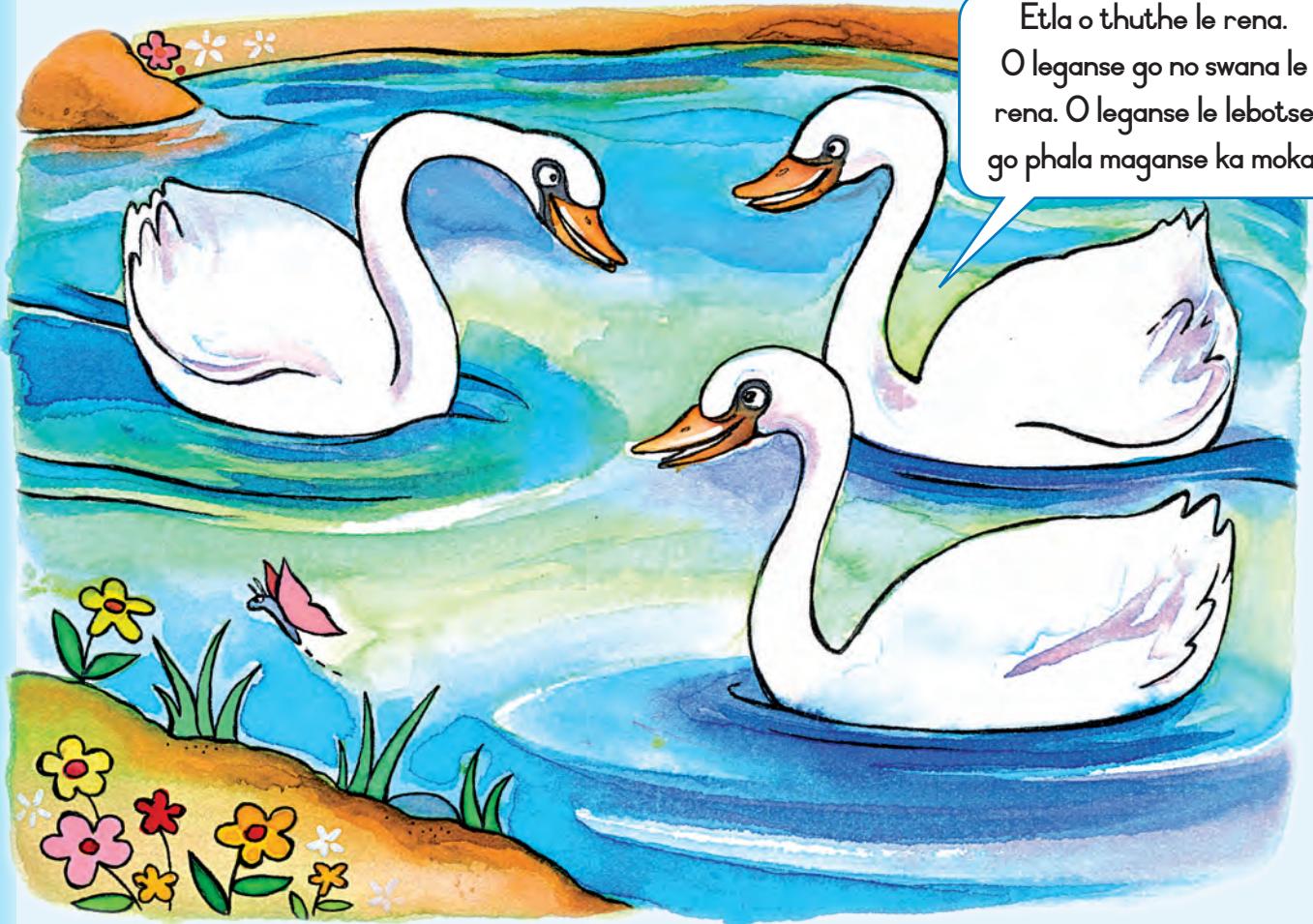
Ke befile kudu. Ke modulanoši.
Ga ke na bagwera.

Lepidibitšana la go befa (tšwetšwa pele)

Ge le ntše le lla, la lebelela tlase makgatheng ga megokgo ya lona. La ipona ka meetseng. Ke leganse le lebotsebotse.

Ka yona nako yeo, maganse a mangwe a thutha mo pele ga lona.
A bitša lepidibidi la go befa gore le tle le thuthe le ona.
Lepidibidi la go befa la fofela ka meetseng. La ikwa le thabile kudu.

Etlə o thuthe le rena.
O leganse go no swana le rena. O leganse le lebotse go phala maganse ka moka.

Morero wa 6: Go bolela dinonwane

Kotara ya 3: Dibeke

(81) Bere e kotilwe moriri 36

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga thedibere ya Pam.
 Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
 Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka mapokisi a medumo: th, hl le, ng
 Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu ao a filwego.
 Ngwalolla ditlhaka tše A, a.

(82) Sebapadišwa sa ka sa mmamoratwa 38

Go dira dinyakišišo gomme a ngwala tše di hweditšwego.
 Go nomora diswantšho go laetša tatelano ya maleba.
 Go ngwala lefoko ka ga seswantšho se sengwe le se sengwe.
 Go šupa lešala la maleba go mantšu ao a thaletšwego.

(83) Phuki o dira dijo tša letena 40

Go boledišana ka ga seswantšho.
 Go bala ka ga motswako.
 Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga motswako.
 Go bala mantšu le go theeletša medumo. (ph, ts, le b)
 Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu ao a filwego.
 Go ngwala mafoko ka ga mokgwa woo ba nyakago go ja ka gona.
 Ngwalolla ditlhaka tše B, b.

(84) Dijo tše ke di ratago 42

Go thala seswantšho sa selo seo o ratago go se ja.
 Go hlalošetša mogwera mokgwa wa go di apea.
 Go nyalanya mafoko (sediri – sedirwa)
 Go ngwala mantšu a a tlogetšwego ka go šomiša diswantšho bjalo ka mehlala.
 Go hwetša le go dira sediko go mantšu ao a lego ka go phasele ya mantšu.

(85) Polokego ka gae 44

Go bala pamfolete ka ga polokego ya ka gae.
 Go araba dipotšišo tše itšego tše di theilwego godimo ga seswantšho.
 Medumo: (ei, ai, ee, le oo)
 Go ngwala mafoko ka ga seo ba se dirago gore ba bolokege ka gae.
 Ngwalolla ditlhaka tše C, c.

(86) Melawana ya ka gae 46

Go thala seswantšho sa go bontšha gore go swanetše go dirwa eng gore le bolokege ka gae.
 Go ngwala lefoko ka ga seswantšho sa bona.
 Go šomiša maswaodikga a maleba.
 Go nyalanya mahlalošetšagotee.
 Go feleletša mafoko ka ga bona, ba efa dikarabo tša mašala.

(87) Sellathekeng se se timetšego 48

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga sellathekeng se se timetšego.
 Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
 Go beakanya goba go hlopha mantšu (tšw, tlh, th, le tl)
 Go ngwala kanegelo ka ga go timelelwa ke selo.
 Ngwalolla ditlhaka tše D, d.

(88) Godimo, tlase, ka gare le tikologo 50

Go šomiša matlema go thuša go hwetša dilo tše di fihliiwego.
 Go fa matlema a a sepelelanago le diswantšho.
 Go feleletša mantšu ka go šomiša kg le m.
 Go bala ditaelo gomme wa feleletša seswantšho.
 Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka medumo (kg, th, ph le tl)

(89) Katse e nyaka tlhokomelo 52

Go bala papatšo.
 Go araba dipotšišontši tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
 Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka medumo (ts, mm, ts le ng)
 Go ngwala ka ga diruiwaratwa tša bona.
 Ngwalolla ditlhaka tše E, e.

(90) Katse ye e timetšego e hwetša legae 54

Go ngwala ditumanoši go feleletša mantšu go a nyalanya le diswantšho.
 Go šupa dipotšišo, ditlabego le dipego.
 Go ngwalolla mafoko ka go šomiša maswaodikga a maleba.
 Go dira papatšo ka ga seruiwaratwa.

(91) Taletšo go ya moletlong 56

Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga taletšo.
 Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga taletšo.
 Medumo: mo, me, mm le f
 Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu ao a filwego.
 Go ngwala mafoko ka ga matšatši a matswalo a bona.
 Ngwalolla ditlhaka tše F, f.

(92) Etla moletlong wa ka 58

Go ngwala taletšo ya moletlo wa bona.
 Go ngwala mafoko ka lefetile.
 Go šupa maina le madiri mo mafokong.
 Go feleletša lenaneo ka go šomiša tshedimošo ya go tšwa seswantšhong.

(93) Matsuana a mahlano 60

Go bala sereto ka ga matsuanyana a mahlano.
 Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu a a filwego.

(94) Matsuana a mahlano 62

Go reta le go diragatša se se bolelwago mo seretong.
 Go šupa mantšu a maleba a lefetile.
 Go hlama mantšugokwa.
 Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka medumo.

(95) Kubu le khudu 64

Puku ya kanegelo ya disegwa.

(96) Kubu le khudu (tšwetšwa pele) 65

Go bala sengwalwa sa kanegelo
 Go boledišana le mogwera ka ga sengwalwa.

A ne baleng

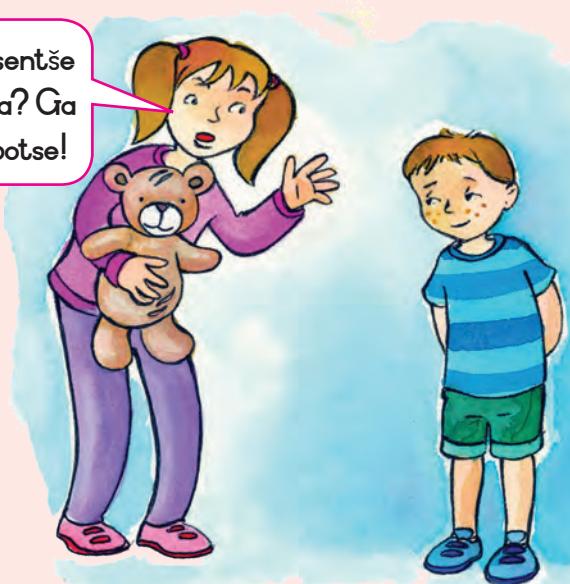
Pam o na le thedibere ye botse.
O rata go robala le thedi ya gagwe.
Kgaetšedi ya gagwe ye nnyane, John, le
yena o rata go bapala ka thedibere.

Bona gore ke dirile
gore Thedi a be
botsana bjang.

Lehono ge Pam a boa gae a etšwa
sekolong o hweditše thedibere ya
gagwe e kotilwe moriri hlogong le
mpeng ya yona.

O reng o sentše
thedi ya ka? Ga
o dire gabotse!

Pam o be a befetšwe kudu.
O be a befeletšwe kgaetšedi ya gagwe
yo monnyane go yena.

Bjale mma o ile a apeša
thedi kuane ye khubedu
le baki ye talalerata.

Bona, Pam.
Thedi o
bonagal a le
botsana gape.

A re ngwaleng

Bala kanegelo gape ka morago o arabe dipotšišo tše.

Mantšu a tlwaelo

kota
moriri
apeša

Na sebapadišwa sa Pam se sebotse ke eng?

Ke

Ke mang yo a kotilego moriri wa bere?

O be a

Na MmagoPam o ile a apeša bere eng?

O ile a e apeša

Tlotlontšu

Ngwala mantšu a dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo. Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

neng

thala

theto

hloka

hloma

theko

thapa

bjang

thedi	thaba	hlogo	mang

Ngwala mafoko a 2 ka ga sebapadišwa se bohlokwa se o se ratago.

A re ngwaleng

a a'

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

a a'

Sebapadišwa sa ka sa mmamoratwa

A re direng

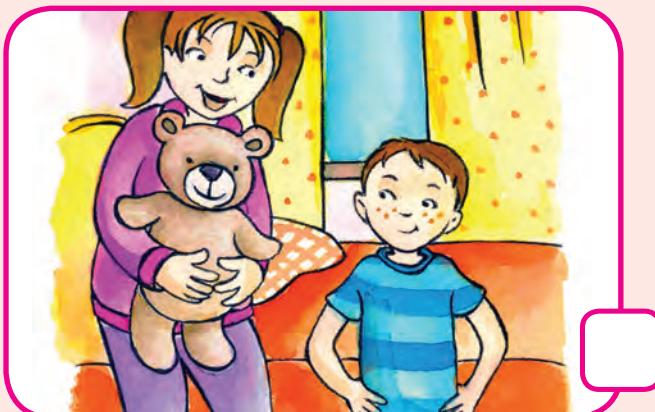
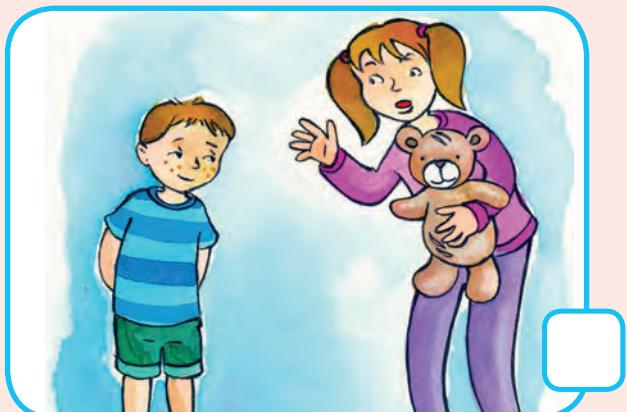
Nyakišša gore bagwera ba gago ba na le dibapadišwa dife tše dibotse. Ngwala maina a bona mothalong wa ka godimo. Ngwala dibapadišwa tša bona tše dibotse mothalong wa ka tlase.

Leina	Pam			
Sebapadišwa	thedibere			

A re ngwaleng

Nomora diswantšho tše ka tatelano ya maleba.

Bjale ngwala lefoko le tee ka seswantšho se sengwe le se sengwe.

1	
2	
3	
4	

A re ngwaleng

Bala lefoko le lengwe le le lengwe. Dira sediko go lentšu (lešala) le o ka le dirišago legatong la lentšu le le thaletšwego.

Pam o rata go bapala ka thedibere ya gagwe.	Yena	Rena	Yona
Mmago Pam o lokišitše bere.	Yena	Bona	Lena
Kgaetšedi ya Pam e kotile bere.	Yena	Rena	Bona
Bere e be e le botse gape.	Yena	Yona	Sona
Pam le mmagwe ke basetsana.	Yena	Rena	Bona

Lapologa

Latela thapo gore o bone dibapadišwa tše dibotse tše ba nago le tšona.

The illustration shows four children (two boys, two girls) connected by colored lines to various objects: a book with a duck, a red car, a blue truck, and a teddy bear.

A re boleleng

Lebelela seswantšho gomme o
bolele ka se o se bonago.

A re baleng

Phuki o tla direla
bagwera ba gagwe
dijo tša letena lehono
ge sekolo se tšwele.

Sangwetše ya mohlolo

O nyaka

1 lehwana le legolo la maswi a
kontase

1 panana

potoro ya dimake
2 dilae tša borotho

Se o swanetšego go se dira

Tlotša potoro ya dimake godimo ga selae se tee sa borotho.

Sega panana, o e ale godimo ga potoro ya dimake.

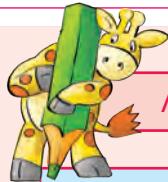
Tlotša maswi a kontase godimo ga selae se sengwe sa borotho.

Bea dilae tše pedi mmogo go dira sangwetše.

E sege diripa tše nne.

Eja o ipshine.

A re ngwaleng

Ngwala (✓) kgauswi le karabo ya maleba.

Na o nyaka dilae tše kae tše borotho?

A	Se tee
B	Tše pedi
C	Tše tharo

Na o nyaka eng gape?

A	Potoro ya dimake
B	Tshese
C	Maswi a kontase

Na go na le diripana tše kae tše sangwetše ge o feditše go sega?

A	Tše pedi
B	Tše tharo
C	Tše nne

Na o nyaka seenywa sefe?

A	Apolo
B	Phaeneapole
C	Panana

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

phala	phefo	tsela	bere
phaga	phela	tsebe	beta
phaka	pheka	tsena	bela

Mantšu a tlwaelo

fofa
bapala
pedi
tharo

Ngwala mafoko a 2 ka se o ratago go se ja.

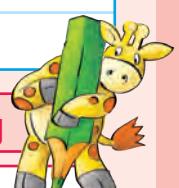
A re ngwaleng

b d

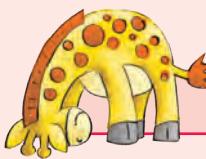
Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

B B

Dijo tše ke di ratago

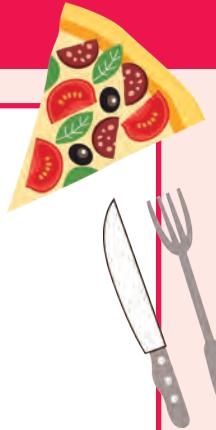
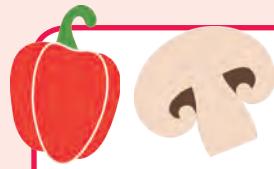
A re direng

Thala seswantšho sa selo se o ka se dirago gore o se je. Botša mogwera wa gago gore o se dira bjang. Bolela o re:

La mathomo ke ...

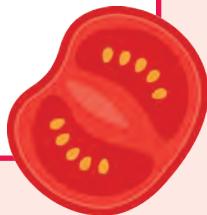
Ke moka ka ...

Ke moka ka ...

A re ngwaleng

Bopa mafoko a mane. Thala mothalo go nyalanya karolo ya ka lepokising le letalalerata le karolo ya maleba ka lepokising le letalamorogo.

Pam o befatšwe

ka gore e be e le letšatši la matswalo a ka.

Ke jele sangwetše

ka gore kgaetšedi ya gagwe e kotile bere.

Ke tšere samporele sa ka

ka gore ke be ke swerwe ke tlala.

Ke timile dikerese tša ka

ka gore pula e be e enda.

A re ngwaleng

Ngwala mantšu ao a tlogetšwego mafokong a.

hlapi

apola

malekere

maswi

borotho

teye

Ke rata go nwa

O rata

Re rata

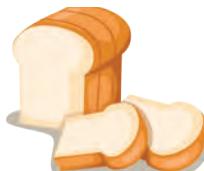
_____.

O rata go ja

_____.

Ba rata go ja

_____.

O rata go nwa

_____.

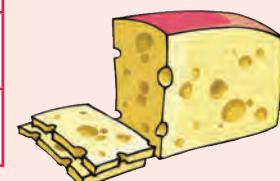
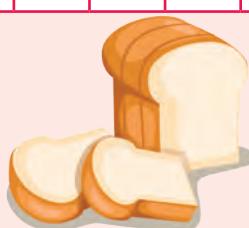

Lapologa

Nyaka sejo ka lepokising o se direle sediko. Ka morago o thale
mothalo go tloga go lentšu go ya go seswantšho sa maleba.
Mantšu a mangwe a a putla mola a mangwe a theoga.

n	a	m	a	d	i	n	a	w	a
p	m	a	s	w	i	u	p	h	q
q	g	e	b	e	h	l	o	l	i
w	d	j	r	q	w	i	l	a	h
b	o	r	t	h	o	a	p	t	
t	g	h	a	x	v	h	y	i	z
m	a	l	e	k	e	r	e	p	x
t	e	y	e	r	z	k	u	k	u

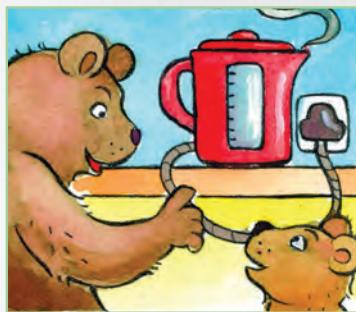

A re baleng

DULA O BOLOKEGILE KA GAE

Kgoromeletša dipitša kua
morago setofong.

Se tlogele thapo ya ketlela e tekeletše fao
bana ba bannyane ba ka e fihlelelago.

Boloka dihlare fao bana ba bannyane
ba ka se di fihlelelago.

O se ke wa bapala ka
ditshitswana tša kgale.

O se ke wa bapala ka diplaka
tša mohlagase.

Boloka pharafene lefelong
le le bolokegilego.

A re ngwaleng

Bala pamfolete ke moka o arabe dipotšišo.

Ngwala selo se 1 se Mmabere a re botšago gore re se dire gore re tle re bolokege ka gae.

Ngwala selo se 1 se kangaroo e re botšago gore re se dire gore re tle re bolokege ka gae.

Ngwala selo se 1 se mmutla o re botšago gore re se dire gore re tle re bolokege ka gae.

Ngwala selo se 1 se tlou e re botšago gore re se dire gore re tle re bolokege ka gae.

A re baleng le theeletše medumo.

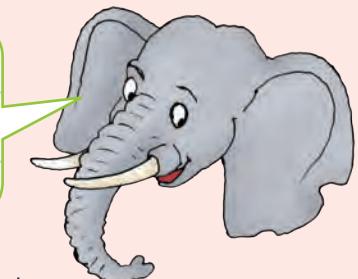
Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

leino	maino
leina	maina
leihlo	maiħlo

meetse	mooko
meeta	moopelo
meepo	mooki

Mantšu a tlwaelo

bala
ditaelo
bana

A re ngwaleng

Ngwala mafoko a 5 ka ga seo o se dirago gore o dule o bolokegile ge o le gae.

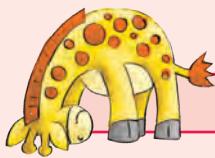

C A

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

B A

A re direng

Thala seswantšho go
laetša se o swanetšego
go se dira gore o dule
o bolokegile ka lapeng.
Ngwala lefoko ka
seswantšho sa gago.

A re ngwaleng

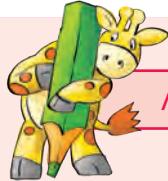
Ngwala mafoko a, o diriša maswaodikga a maleba. Diriša tlhakakgolo mathomong a
lefoko le khutlo goba leswao la potšišo mafelelong a lona. Gopola go diriša tlhakakgolo
ge o ngwala maina a batho, dikgwedi, mafelo goba matšatši a beke.

ka mokibelo rati le ann ba ile ba yo bapala kua gaborati

na o rata aesekehrimi

phuki le hunadi ba ile thekwini ka phupu

ke nna

A re ngwaleng

Thala mothalo go tloga mantšung ao a lego ka kholomong ye talamorogo ao a nago le tlhalošo ya go swana le ao a lego ka kholomong ye talalerata.

Lapologa

maleba
notlela
kgoma
nyama
roba
itia
gotetša

kgonya
nepagetšego
swaba
betha
kopana
thumaša
thokga

Leina la ka ke

Mogwera wa ka yo bohlokwa ke

Puku ye ke e ratago ke

Ke belegetšwe

Letšatši la beke le ke le ratago ke

Letšatši la matswalo a ka le ka

Leina la morutiši wa ka ke

Lenaneo la TV le ke le ratago ke

87 Sellathekeng se se timetšego

A re baleng

Tatago Phuki o timeletšwe
ke sellathekeng.

O ile a goa, "Na le tseba fao
sellathekeng sa ka se lego gona?"

Re lebeletše ka tlase ga bolao.

Godimo ga šelofo.

Ka morago ga teske.

Ka potleng ya Tate.

Ka ntle ga ntlo.

Ka gare ga ntlo.

Kgauswi le tafola.

Ka godimo ga TV.

Ke moka – ntširr ntširr,
ntširr, ntširr.

Re hweditše sellathekeng
ka setšidifatšing!

Ntširr, ntširr!
Ntširr, ntširr!

A re ngwaleng

Bala kanegelo gape, ka morago o arabe dipotšišo tše.

Na tate o timeletšwe ke eng?

O timeletšwe ke

Ngwala mafelo a 2 fao ba nyakilego sellathekeng gona.

Ba nyakile

Na ba hweditše sellathekeng kae?

Ba se hweditše

Na o kile wa timelelwa ke selo? Na e be e le eng?

Tlotlontšu

Ngwala mantša a, dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo. Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

tšwara

thoba

tlhahlo

tšwa

tlhahlobo

thoma

tlaba

tlama

tšwafa	tlhaka	thola	tlala

Mantšu a tlwaelo

tlase
godimo
timetša
gare

A re ngwaleng

Ngwala kanegelo ka ga seo o se timeditše. Na e be e le eng?
Na o se hweditše kae?

d d

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

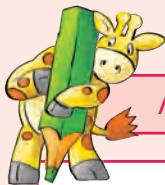
D D

Godimo, tlase, ka gare le tikologo

A re direng

Fihla selo se sengwe
ka phaposing.
Mogwera wa gago
a nyake selo seo.
Yena o swanetše
go re: "Ke nyaka ka
morago ga ... goba
ka tlase ga ... goba
kgauswi le ..."

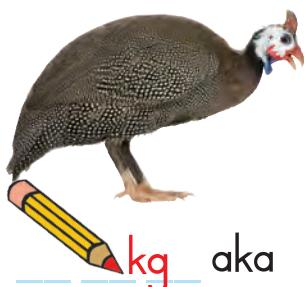

A re ngwaleng

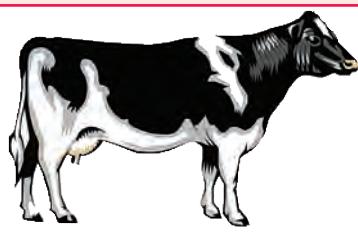
Bolela lentšu go seswantšho se sengwe le se sengwe.
Feleletša lentšu ka go diriša kg goba th goba m.

kg

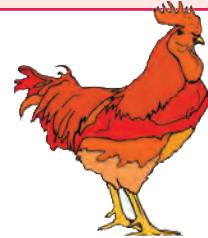
m

kg aka

omo

ogo

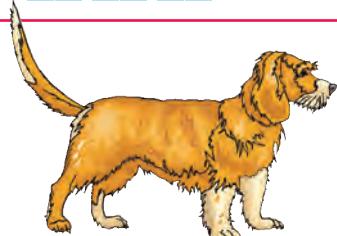
utlwa

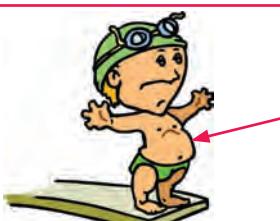
aba

ala

pša

pa

pšhe

Lapologa

Bala ditaelo tše gomme o feleletše seswantšho.

Thala letšatši le sefofane kua lefaufaung.

Thala kgopa ka pele ga matšoba.

Thala nonyana e le godimo ga mohlare.

Thala khudu kgauswi le matšoba.

Thala matšoba a le ka tlase ga mohlare.

Thala serurubele ka godimo ga khudu.

A re ngwaleng

Hlopha mantšu a, ka mapokisaneng a dimpho.

kgaka	thutlwā
phala	tlela
kgomo	thaba

tlala	pholo
thiba	kgogo
tlaba	phefo

kg

th

ph

tl

A re baleng

Na o rata dikatse?

Re na le katse ya mafolofolo, ya boyana, ye khunong, ye botsana ye e nyakago legae.

E na le mosela wo motelele le methaladi.

E rata maswi le hlapi.

Leina la yona ke Tabi.

Ge o rata go thuša le go e fa lerato, gona leletša Mogoroši mo SPCA, 012 012 0120.

A re ngwaleng

Bala papatšo gape. Swaya karabo ya maleba ka. (✓)

Ke seruiwaratwa sefe se se nyakago legae?

A	Mpša
B	Katse
C	Pere

Na o swanetše go leletša mang ge eba o nyaka katse ye?

A	Mogoroši
B	Lebenkele la diruiwaratwa
C	Molemi

Na leina la katse ke eng?

A	Tabi
B	Bobi
C	Ben

Na e rata go ja eng?

A	Maswi
B	Tšhese
C	Hlapi

Na e rata go nwa eng?

A	Maswi
B	Tšuse
C	Teye

Na katse e itshwere bjang?

A	E dula e robetše.
B	E na le mafolofolo.
C	E rata go lwa.

Tlotlontšu

Ngwala mantšu a, dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo. Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

maswana

tseba

katsana

mmala

mmele

bjang

tsela

moselana

Mantšu a tlwaelo

pele
morago
hleng
tlase

katsana	mma	tsabe	mang

A re ngwaleng

Ngwala ka ga seruiwaratwa sa gago.

e

e

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

e

Katse ye e timetšego e hwetša legae

A re direng

Ngwala tumanoši, a, e, i, o goba u, mantšung a a latelago, go nyalanya lentšu le seswantšho.

a

e

i

o

u

khekhe

p _ esekele

s _ tukheisi

tlela

ar _ ka

kha _ te

ntlw _ na

kh _ be

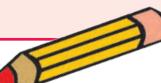
A re ngwaleng

Bolela gore mafoko a ke dipotšišo, tlabebo goba pego. Ngwala leswao la lebotšiši ?, la tlabebo ! goba khutlo ..

! ?.

Ke wena mang?

Potšišo

Tlogela

Lehono ke la 25 Phupu

Phakiša

Na o dula kae

Na letšatši la gago la matswalo le neng

Ke rata selemo

Na o rata dikatse

A re ngwaleng

Ngwala mafoko a gape. Ngwala maswaodikga a a nepagetšego.

na o rata dikatse

leina la katse ya ka ke tabi

goro le tumišo ba rata go bapala kgwele ya maoto

letšatši la matswalo a ka le ka lewedi

Lapologa

Ngwala papatšo mabapi le seruiwaratwa se se timetšego.
Tlatša dikgoba tše di filwego go feleletša papatšo.

THUŠA GO HWETŠA

Ngwala gore ke seruiwaratwa sa mohuta mang.

Na o bone seruiwaratwa sa ka?

Seruiwaratwa sa ka se lebelega ka
mokgwa wo

(Thala seswantšho sa seruiwaratwa sa gago)

Leina la seruiwaratwa sa ka ke

Ge o ka hwetša seruiwaratwa sa ka,
hle leletša

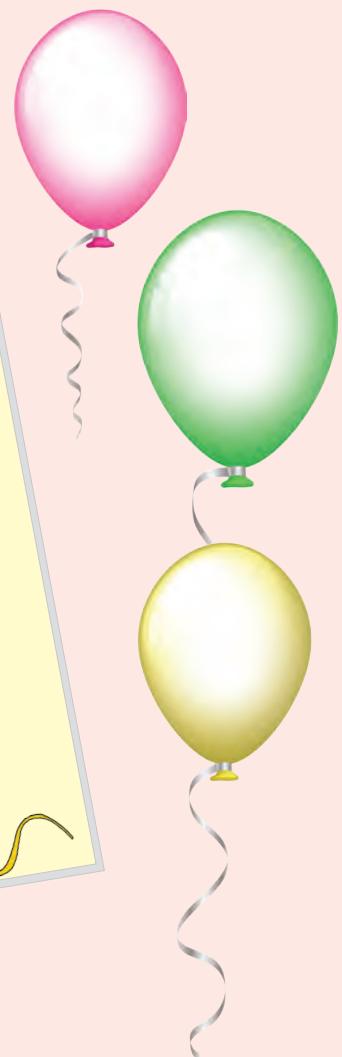
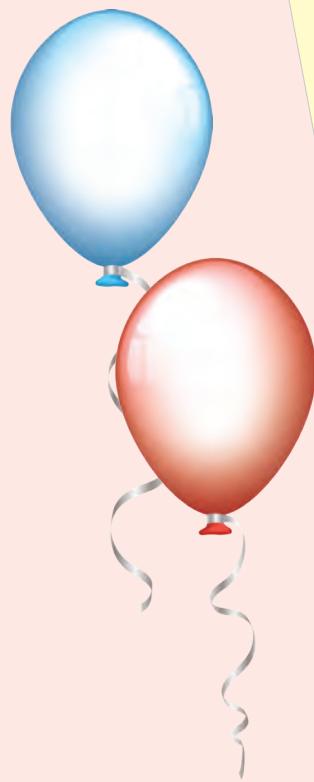
(Ngwala leina la gago.)

mo

(Ngwala mogala wa gago.)

A re baleng

A re ngwaleng

Bala taletšo gomme o arabe dipotšišo.

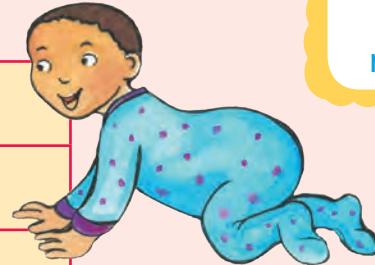
Ke mang yo a tlogo go ba le moletlo?	
Na o tla ba a fetša mengwaga ye mekae?	
Na moletlo o tla thoma ka nako mang?	
Na moletlo o tla fela ka nako mang?	
Na moletlo o neng?	
Na nomoro ya ntlo ya boRatilwe le leina la mmila ke eng?	

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.
Ke moka o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

moletlo	meletlo	mmila
mokete	mekete	mmepe
monyanya	menyanya	mmala

Mantsu a tlwaelo

taletšo
moletlo
mmila
nomoro

Ngwala mafoko a 2 ka ga letšatši la matswalo a gago.

A re ngwaleng

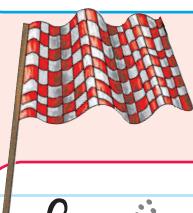

A re ngwaleng

Ngwalolla lefoko.

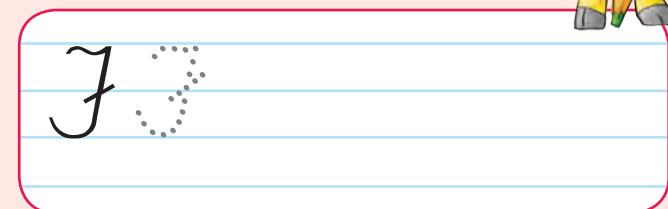
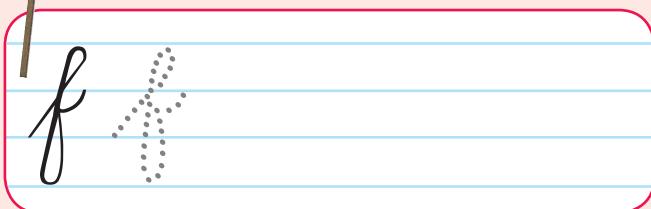

Na o tla tla moletlong
waka?

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

Etla moletlong wa ka

A re direng

Ngwala taletšo ye ya
moletlo wa gago.

A re ngwaleng

Ngwala mafoko a gomme o a thome ka "Maabane".

Etla moletlong wa ka!

Ke swara _____.

Moletlo wa ka o tla ba ka la _____.

O thoma ka iri ya _____
o fela ka iri ya _____.

Atrese ya ka ke:

Nomoro ya ntlo _____
Mmila _____

Lefelo _____

Hle ntsebiše ge eba o tla kgon a go tla.

Nomoro ya ka ya mogala ke _____

E tšwa go _____

Lehono ke letšatši la matswalo a ka.

Maabane

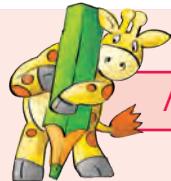
Lehono pula e a na.

Maabane pula

Lehono letšatši le a fiša.

Maabane letšatši le

A re ngwaleng

Mo lefokong le lengwe le le lengwe, thalela leina la motho, ka morago o dire sediko go lentšu le le re botšago gore motho o dira eng.

Mogoroši o **kitimela** sekolong.

Oketšo o bala puku.

Pam o swere thedi ya gagwe.

Tumišo o bapala kgwele ya maoto.

Peter o raga bolo.

Thati o bolela mo mogaleng.

Phuki o reka katse.

Molelo o ja nama.

Lapologa

Na ba na le
mengwaga ye
mekae? Ngwala
maina a bona le
mengwaga mo
lenaneong la
ka tlase.

Peter

3

Tumišo

7

Boati

q

Phuki

6

Mogoroši

5

Leina	Mengwaga

Leina	Mengwaga

A re baleng

MmaKgogo le matsuana a gagwe

Ka lentšwana la makgwakgwa
letsuana la pele la nagana,

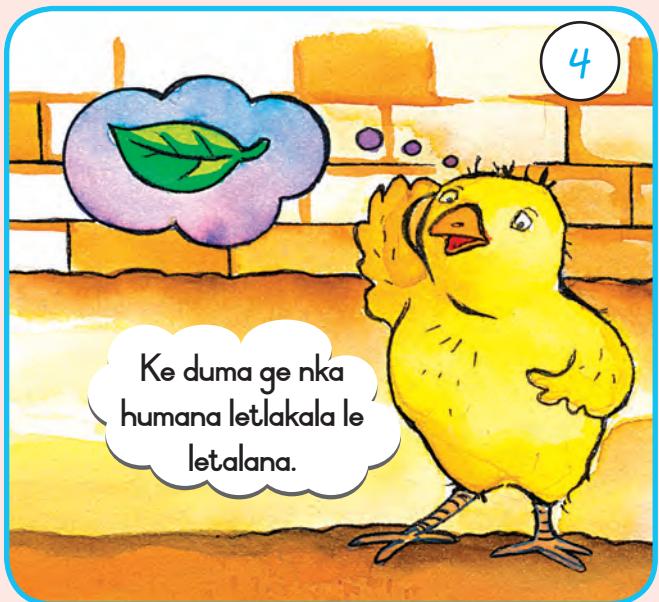
Ka go kukela magetla godimo letsuana
la go latela la nagana,

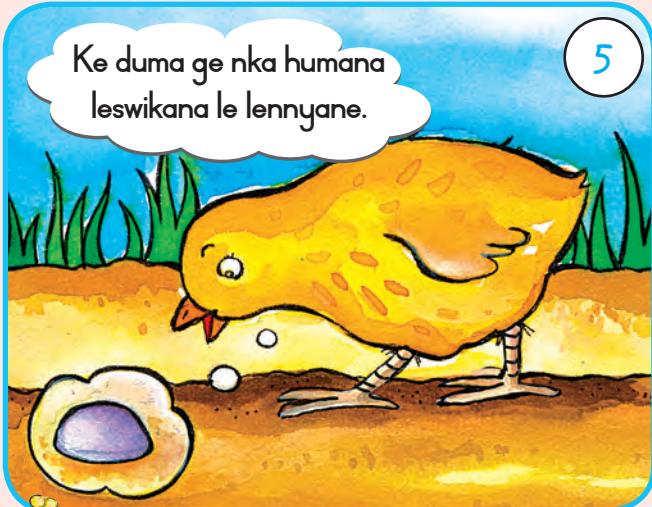
Ka lentšwana la go tswinya letsuana
la boraro la nagana,

Ka manyami letsuana la boraro la
nagana,

Ka go ngunanguna letsuana la bohlano la nagana,

"Anke le bone," a realo mma, a le ka serapaneng se setalana.

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo. Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhaketšeego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

letsuana	leswika	kgopa
letsetse	kgauswi	kgonna
letseka	maswi	kgoka

Mantšu a tlwaelo

pele
hlano
leswika
kgopa

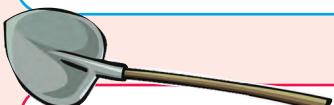

A re ngwaleng

Ngwalolla lefoko.

Dikgogo di a fata.

g g

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

g g

A re direng

Bala kanegelo ka ga ditsuana tše hlano. Ithute go se bala le bagwera ba gago ba bahlano. Yo mongwe le yo mongwe a fiwe sebaka sa go ba ye nngwe le ye nngwe ya ditsuana. Yo mongwe wa lena a be mmakgogo.

A re ngwaleng

Dira sediko go lentšu la maleba.

Maabane ke ile/ya ka yo bapala gabophuki.

Gosasa ke ile/tla ya sekolong.

Beke ye e fetilego ke bona/bone ditsuana tše dinnyane.

Gonabjale ke raloka/ralokile le katse ya ka ye botse.

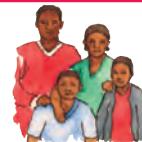
A re ngwaleng

Feleletša dipalontšu tše.

mothalo + palo =

mong + lapa =

mong + modiro =

modula + setulo =

kgomo + bolekana =

kgogo + tshadi =

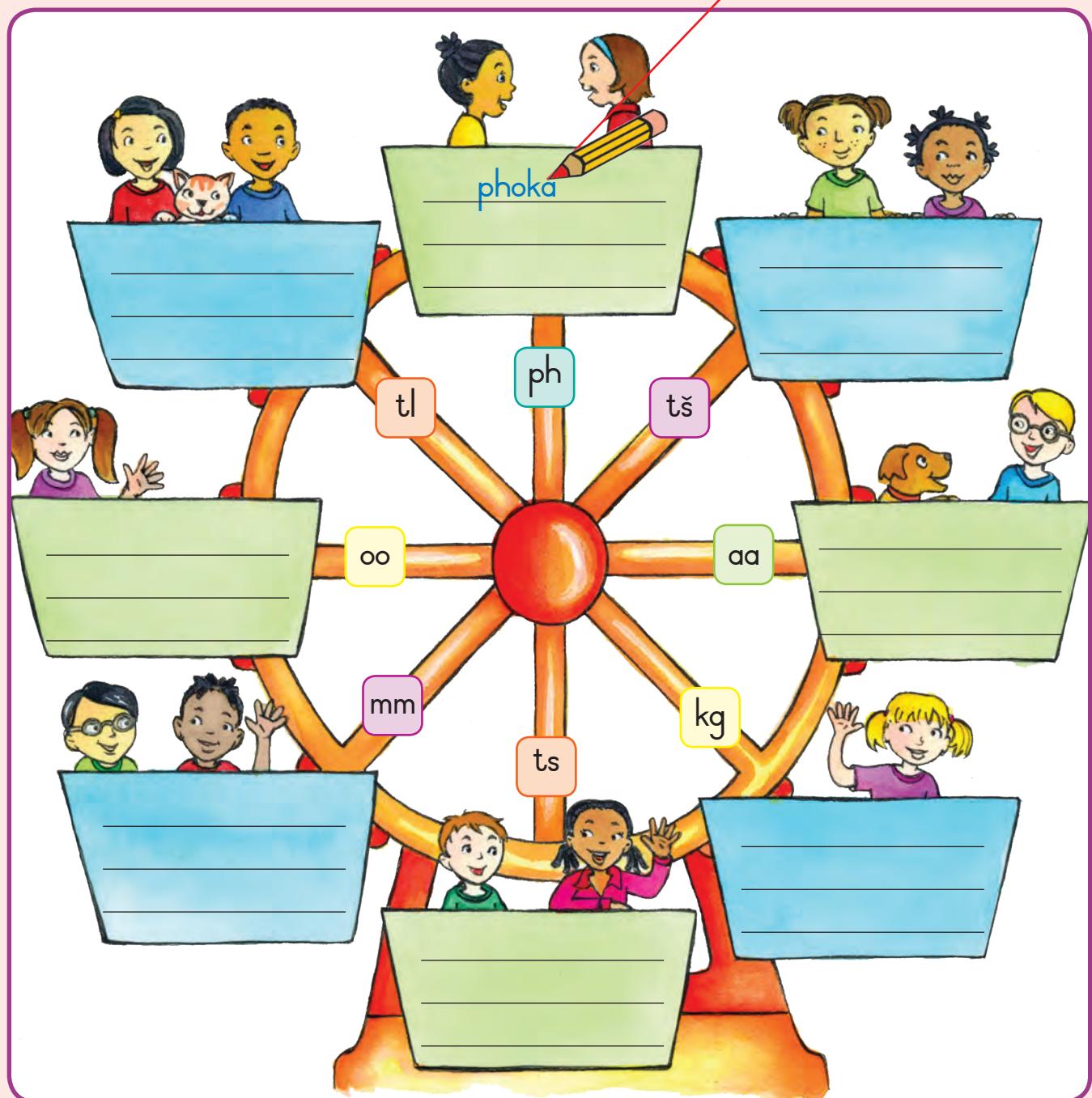

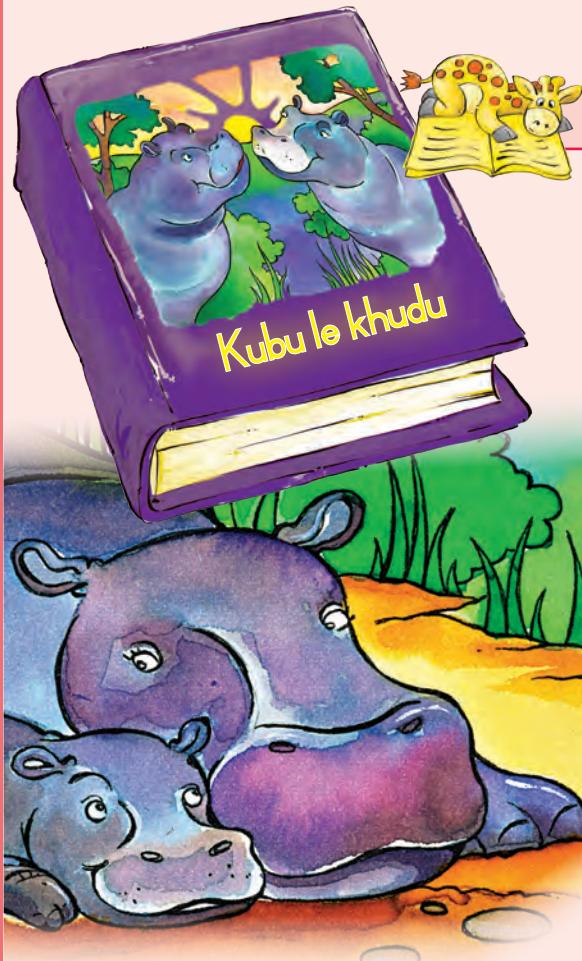

Lapologa

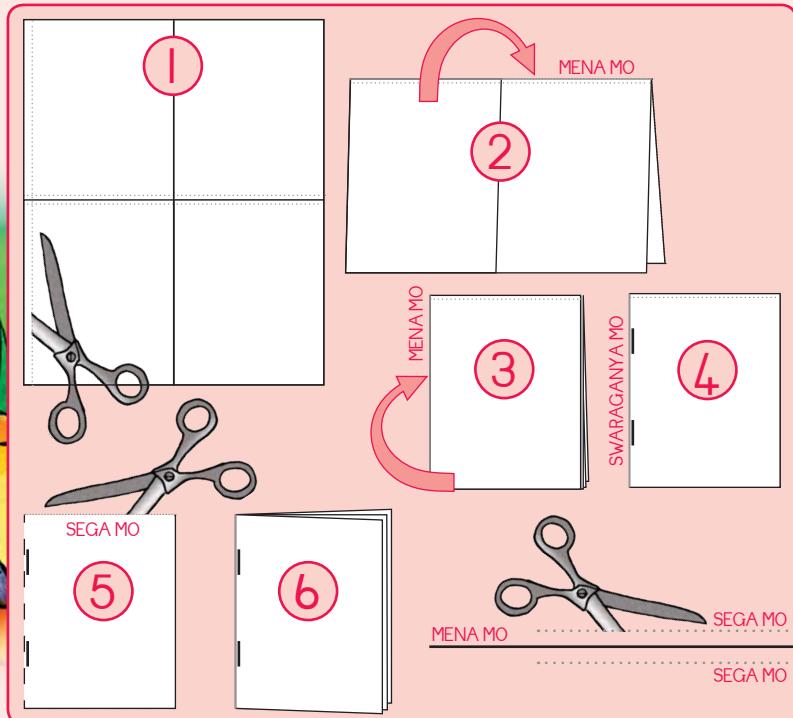
Ngwala mantšu a ka mapokising a medumo ao a lego leotwaneng.
A swaye ka go putla ge o a ngwadile ka mapokising a maleba.

maaka	mma	kgomo	letšatši	mooki	botša	tsebe	mmala
maano	phefo	kgogo	tlala	bookelo	letlalo	mooko	tšela
phala	mmele	maatla	tsela	letsopa	phoka	tlela	kgaka

Dira puku ye ya sesegwa gore o kgone go bala kanegelo ya kubu le khudu. Mena mo go methaladi ye e lego thwii gomme o sege mo go methaladi ya marontho.

Bjale bala kanegelo ye e lego ka ga kubu le khudu. Ke kanegelo ya nnete. Bolela le bagwera ba gago ka ga ka fao diphoofolo tše, tše pedi di lego bagwera ba makgonthe ka gona.

Bala kanegelo ya kubu le khudu gape gomme o ngwale mafoko a mahlano (5) ka ga kanegelo.

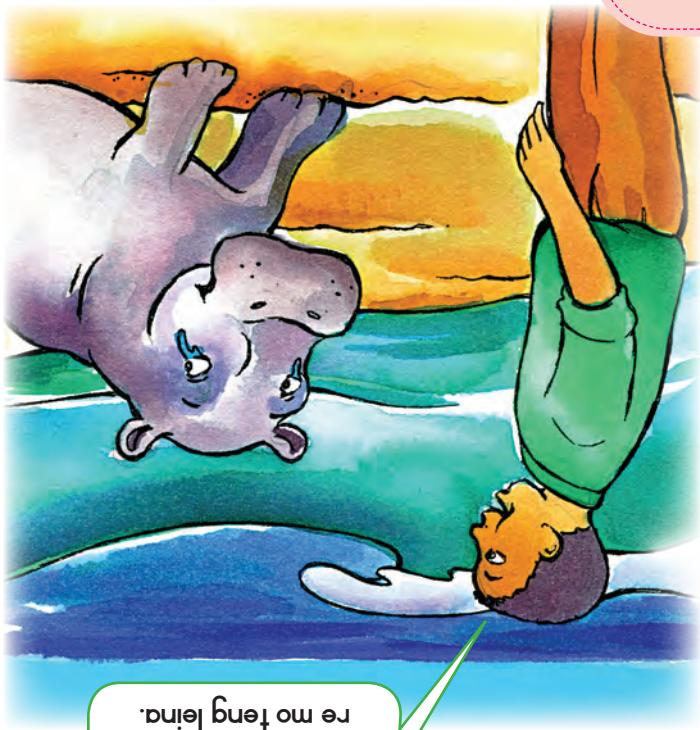

Ke nydika
mma wa ka.

Etla, kubjana Owen. Re tla go
isà lesokeng la diphoofolo.

Ba rawala Owen ba mo isà lesokeng la
diphoofolo. O be a dula ka serapaneng sa
go ba le letangwana le legolo.

Mena mo go methaladi ye e lego thwi

Ngwanja yo wa kubu
o na le madhalase. A
re mo feng leina.

Sega mo go methaladi ya marontho ka morago ga ge o swar-agantse matlakala a puku ya gago

Ge Owen a ntše a gola, o ile a
gahlana le kubu ya mosetsana ye
e bitšwago Cleo. Lehono o dula ka
lethabo le Cleo.

Swar-agantse matlakala a puku ya gago

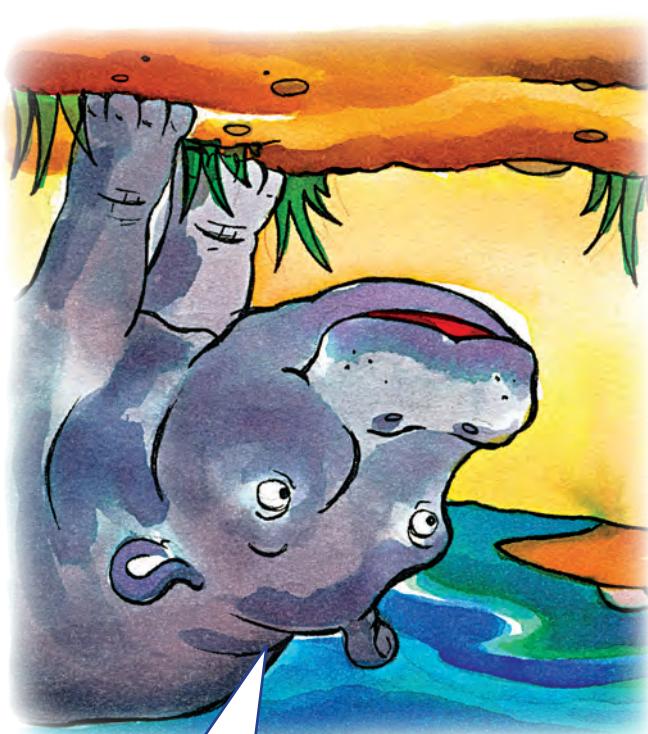
Mena mo go methaladi ye e lego thwi

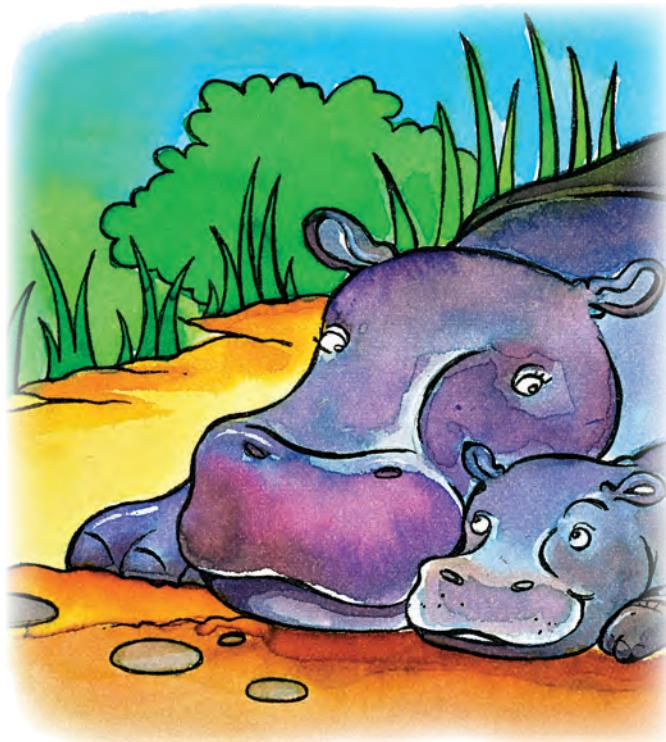
Kubu le khudu

Ba ile ba go gela kubjana ka ntle ga
lewatle.

Ngwana wa kubu o be a dula le
mmagwe ka lethabo.

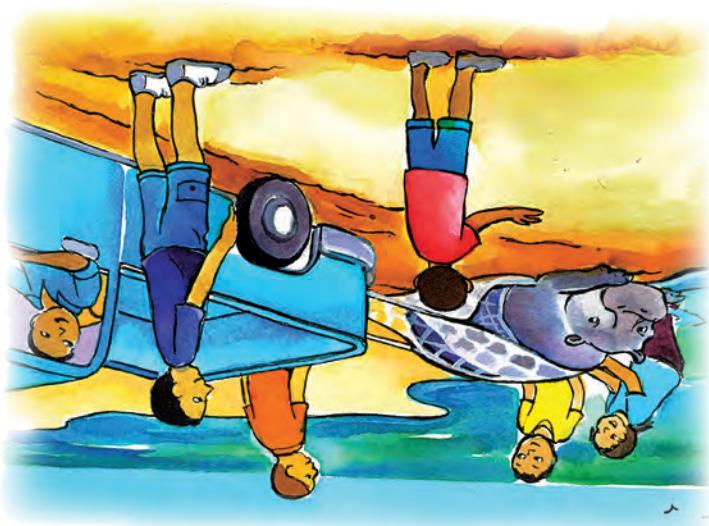
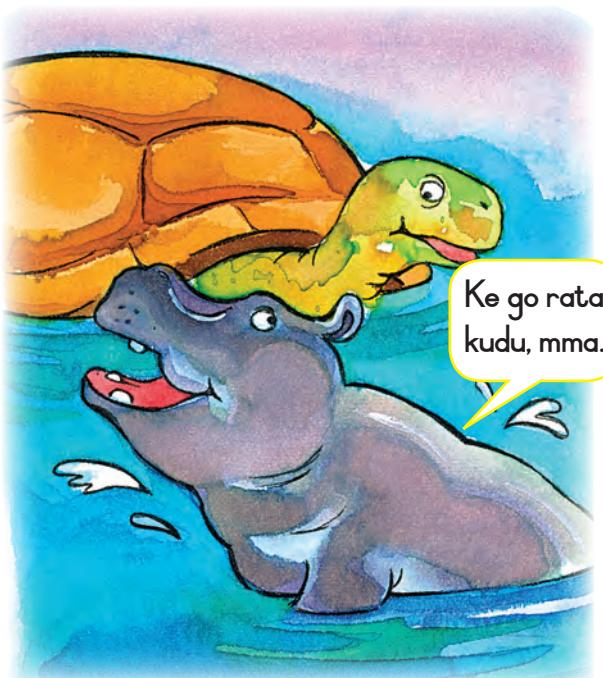
Owen o be a bapala le khudu ya
go tšofala. O be a rata go dula
mokokotlong wa Mzee.

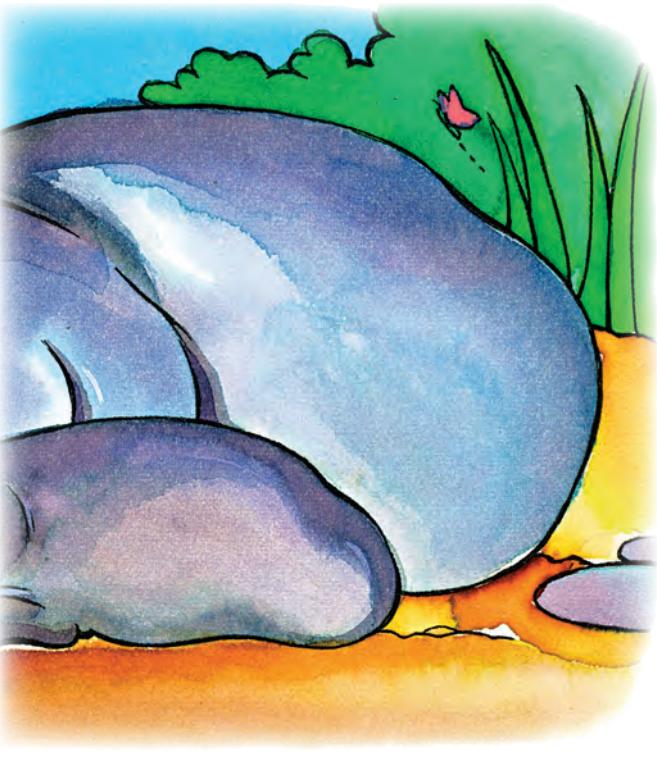

Kua lesókeny Owen o gahlane le khudu
ye e tsófetsegó.

Kubu le khudu ya ba bagwera ba nnete.
Ba be ba ejá, ba robala le go bapala
mmogo.

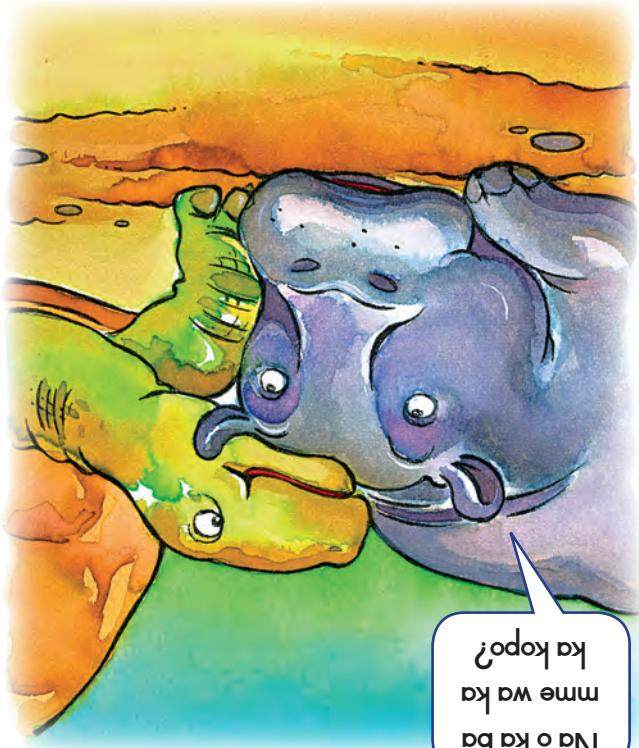
ga lewattle.
la díhlapi le díkoli! yo e góglala ka ntle
e búsetá nágeng. Ba dirístá lelókwa
ka móka ba lekile go tħuża kubjana go

monnyane khudu. Gia ke kgone go tshutha.
Thusang! Thusang! Ke yo

noka gomme a wela ka lewattle.
Meetse a mo gogola, a tshoegaa le

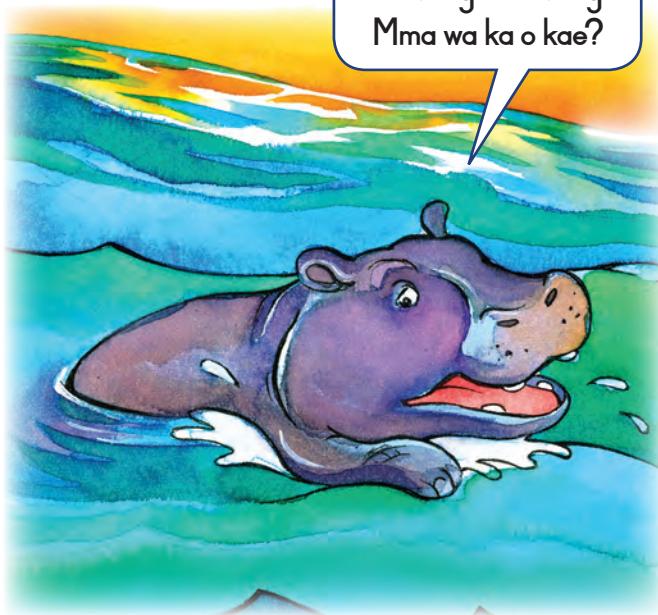

Na o ka ba
mme wa ka
ka kgopa?

Kubjana e be e hloligetse mmagonya.

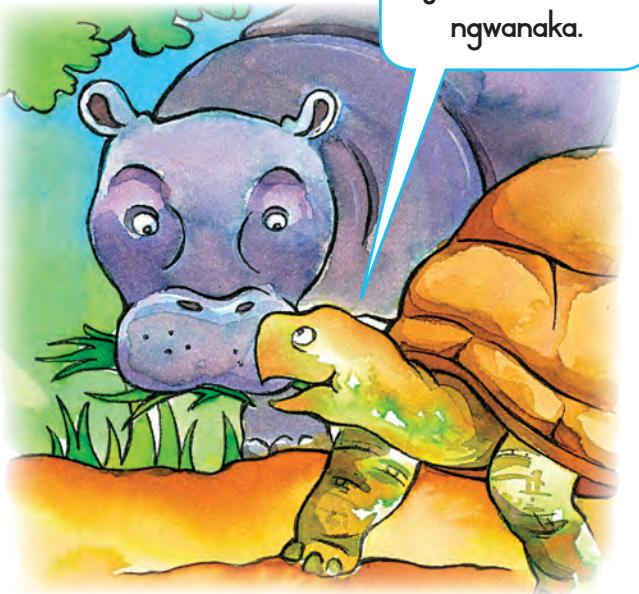
Ka letsatši le lengwe go be go na le ledimo le legolo. Pula ya kgopa ngwana wa kubu diatleng tša mmagwe.

Thusang! Thusang!
Mma wa ka o kae?

Khudu ya tšofe e be e bona gore Owen e sa le ngwana. E ile ya hlokomela Owen ka go mo laetša gore a je eng le gore a robale kae.

Bjale ntheeletše,
ngwanaka.

Morero wa 7: Go bolela dinonwane

Kotara ya 4: Dibeke

97 **Ditaba tše di tšwago go mogwera** 70

Go bala lengwalo.
Go arabu dipotšišokgethontši tše di theilwego godimo ga lengwalo.
Go hwetša matšatši le matšatšikgwedi mo lengwalong gomme a a rekhota mo khalentareng.

98 **Maano a rena** 72

Medumo: aa, ee, ei le sw.
Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu a a filwego.
Go latelanya mafoko go ya ka kanegelo.
Go ngwala ka ditaba tše di amago bona.
Go reta sereto.

99 **Khonsata ya sekolo sa rena** 74

Go bala lenaneotshepedišo la khonsata ya sekolo.
Go arabu dipotšišo tše di theilwego godimo ga lenaneotshepedišo la sekolo.
Medumo: oo, kh, tš, ile le th.
Go ngwala mafoko ka ga seo ba ttilego go se dira, ka nako ya makhutšo.
Ngwalolla ditlhaka tše H, h, I, i, J, j.

100 **Go diregile eng ka morago ga khonsata** 76

Ka dihlopha, kgethang hlogo mo go lenaneotshepedišo la khonsata gomme le e diragatšeng pele ga barutwana ka phapošing.
Go bolelela pele bofelo bja kanegelo.
Go feleletša pudula ya polelo, ya mafelelo, mo kanigelong.
Go nyalanya mafoko le mafelelo a ona a maleba.
Phasele ya mantšu.

101 **Nako** 78

Go bala ka ga dinako tša mešongwana ya Phuki.
Go šupa nako ya maleba go tšwa mo kanegelong.
Go ngwala lenaneo la ditiro tša Phuki tša tšatši ka tšatši.
Medumo: ph le bj.
Ngwalolla ditlhaka tše K, k, L, l, M, m.

102 **Letšatši la ka la go šoma ntle le go kgaotša** 80

Go hlopha mešongwana ya bona ya tšatši ka tšatši go ya ka nako.
Go šomiša mantšu a lefetile mo mafokong.
Go nyalanya malatodi.
Go thala diswantšho go feleletša diswantšho.

103 **Dan ga se a ipshina beke ye** 82

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga Dan.
Go arabu dipotšišo tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
Go breakanya goba go hlopha mantšu go ya ka medumo: ng, th, ee le ile.
Go ngwala mafoko ka go šomiša a mangwe a mantšu.
Ngwalolla ditlhaka tše N, n, O, o, P, p.

104 **Godimo, tlase, ka gare, go dikologa** 84

Go diragatša seo se diragaletšego Dan.
Go thala diswantšho tša go laetša mešongwana ya bona ya tšatši ka tšatši ya beke.
Go ngwala mafoko ka ga diswantšho.
Go feleletša mantšu gomme ba a nyalanya le diswantšho.

105 **Go etela kua le kua** 86

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga makhutšo a a tlago.
Go ngwala dipeakanyetšo tša makhutšo mo go khalentara.
Go arabu dipotšišo tše di theilwego godimo ga lenaneo la makhutšo.
Go breakanya goba go hlopha mantšu go ya ka medumo tsw, tl, š, le sw.
Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu a a filwego.
Ngwalolla ditlhaka tše Q, q, R, r, S, s.

106 **Re sa le leetong** 88

Go šupa diprofense mo mmepepeng.
Go šomiša maswaodikga a maleba.
Go ngwala maswaodikga mafokong le go šupa mehuta ya mafoko.
Go ngwala dihlogo tša go swanelo tša dipuku.
Go bolelela pele gore dipuku di tlile go bolela ka ga eng.

107 **Ba lapa la gešo le diruiwaratwa** 90

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga ba lapa le diruiwaratwa.
Go feleletša lenaneo ka ga maloko a lapa la bona ka tlase ga dihlogo tše di filwego.
Mediumo: tsw, hl, ny le j
Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu ao a filwego.
Ngwalolla ditlhaka tše T, t, V, v, W, w, X, x, Y, y.

108 **Na ke eng seo se lego bohlokwahllokwa?** 92

Mošongwana wa lapologa wa go kopanya marontho.
Go ngwala mafoko ka go šomiša maswaodikga a maleba.
Go šupa madiri le maina.
Go feleletša setifikeiti sa sefoka sa leloko la ba lapa.

109 **Go ngwala kanegelo** 94

Go boledišana le mogwera ka ga thulaganyo ya kanegelo.
Go ngwala peakanyo ya kanegelo ka go šomiša dihlogo tše di filwego.
Go latela ditaelo tša go dira puku ya kanegelo ya go dirwa ka disegwa.

110 **Dithai** 97

Go arabu dithai.

III **Tebogo le kutu ya monawa** 98

Go bala kanegelo ka ga Jack le kutu ya monawa.

112 **Tebogo le kutu ya monawa (tšwetšwa pele)** 100

112b **Tebogo le kutu ya monawa (tšwetšwa pele)** 102

A re baleng

Dumela Phuki

Go bile bose go go bona papading ya kgwele ya diatla maabane.

Ka ye nako re swarane le mešomo ya sekolo. Labohlano le le tlago re tla be re le khonsateng ya sekolo. Basetsana ba tlile go bina mmino wa setšo. Bašemane ba tlile go bala sereto ka ga Mzee le khudu. Mogoroši o tlile go ba rametlae mo khonsateng.

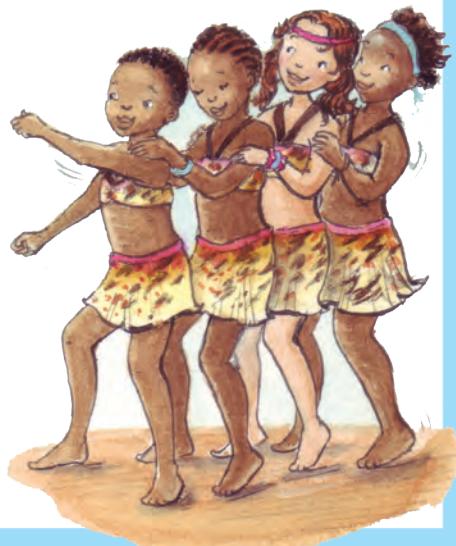
Re a ipshina mo sekolong. Ka nako ya go raloka nna ke raloka le Botse le Lizzy. Maabane re ralokile papadi ya go iphihlelana. Botse o ile a iphihla ka ngwakwaneng wa godimo ga mohlare. Re mo nyakile mo gohle mo lepatlelong eupša ra se mo hwetše.

Ke ile ka goelela ka re, "Botse, etšwa mo o lego gona bjalegona!" Ya ba re a mo hwetša.

Ke tla go bona nako ye e tlago ge re raloka kgwele ya diatla.

Suzy

24 Crest Road
Seaville
3880
20 Phato 2015

A re ngwaleng

Bala lengwalo gape gomme o swaye karabo ya maleba ka (✓).

Ke mang yo a ngwadilego lengwalo?

A	Boati
B	Suzy
C	Botse

Na bagwera ba Suzy ke bomang?

A	Botse le Robbie
B	Botse le Lizzy
C	Lizzy le Sandy

Na khonsata e tlile go ba ka kgwedi mang?

A	Phato
B	Lewedi
C	Diphalane

Mogoroši o tlile go dira eng khonsateng ya sekolo?

A	Tantsha
B	Go ba rametlae
C	Go bala sereto

A re ngwaleng

Bala lengwalo ka tlhokomelo. Leka go lebelela matšatšikg wedi le matšatši ao a lego mo lengwalong. A swaye mo khalentareng. Bjale, arab a dipotšišo.

Phato						
Mošupologo	Labobedi	Laboraro	Labone	Labohlano	Mokibelo	Lamorena
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Na Suzy o ngwadile lengwalo ka letšatšikg wedi lefe?

O ngwadile lengwalo ka labokae?

Na o ile a raloka tša go iphihlelana ka letšatšikg wedi lefe?

O ralokile tša go iphihlelana ka labokae?

Maano a rena

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.
Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o
itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go
ngwalela.

maano	meetse
maatla	leeba
maaka	leeto

leina	swana
leihlo	swaba
leino	swina

Mantšu a tlwaelo

maano
maatla
ralokile
ngwadile

A re ngwaleng

Ngwala mafoko a ka go latelana go tloga go 1 go ya go 3.

	Suzy o tlide go bina khonsateng ya sekolo ka Lewedi.
	Suzy o ngwaletše Phuki lengwalo.
	Suzy le Lizzy ba gahlane kgweleng ya diatla.

A re ngwaleng

Ingwalele ditaba tša gago.

Maabane ke

Lehono ke

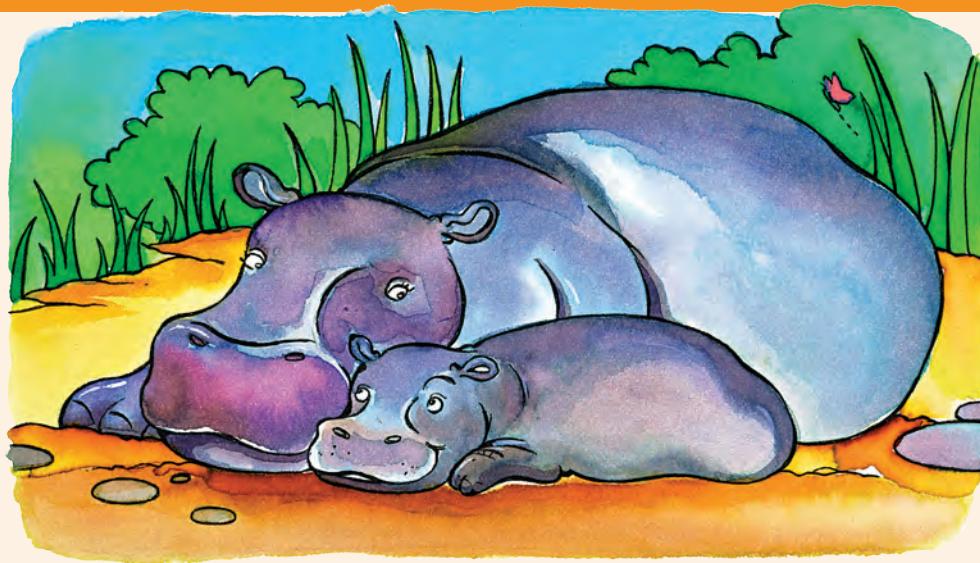
Gosasa ke tlide go

Kgwedi ye e tlogo ke tlide go

Lapologa

Mo seholopheng sa lena,
ithuteng go bala sereto
ka ga Mzee, le ngwana
wa khudu.

Koša ya lethabo ka ga kubu

Ngwana wa kubu

O gašitše meetse ka dinko.

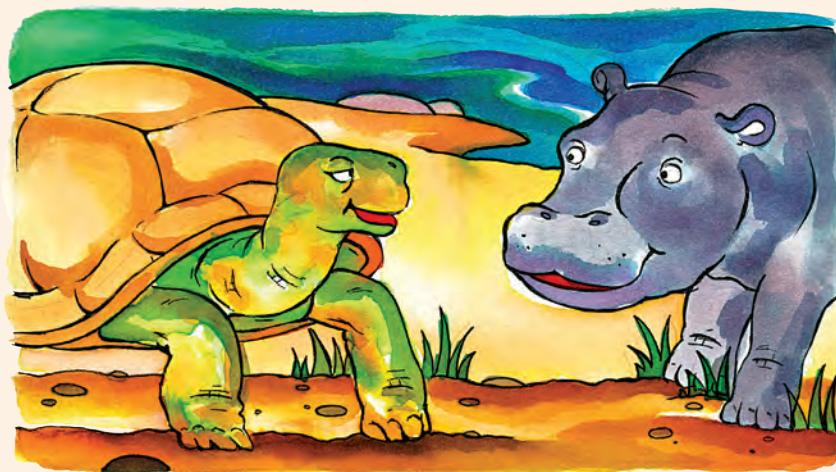
O sepetše kgauswi le noka

A phintsha maraga makgathe
ga menwana ya maoto.

Mzee a tla

A tšwela a sepela mpoteletšeng.

Mzee le ngwana wa Kubu ba bile
bagwera ba bagolo.

Khonsata ya sekolo sa rena

A re baleng

Lenanetshepedišo la Khonsata ya
Sekolo sa Praemari sa Lesedi

Letšatšikgwedi: 26 Phato 2015

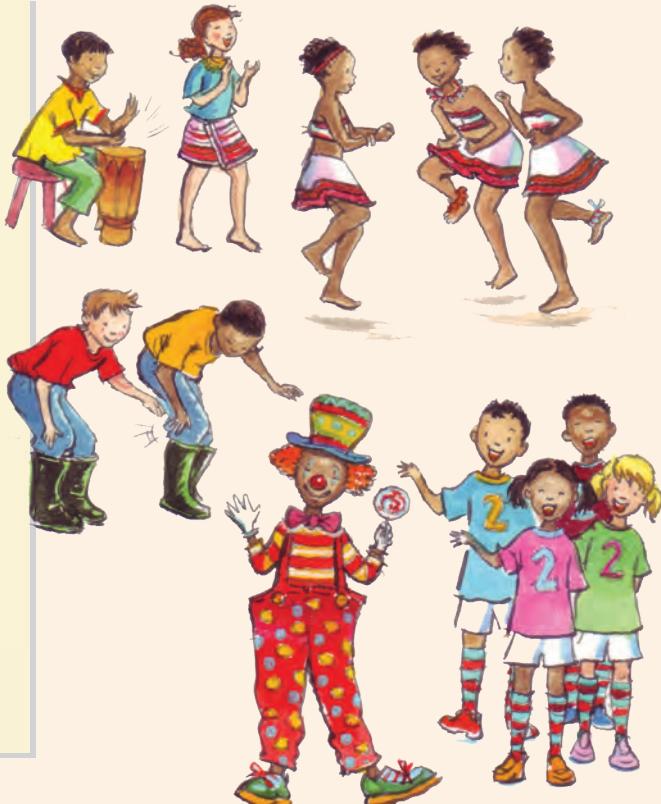
Nako: 6:00 mathapama go ya go 7:30 mathapama

Ditiragalo

- 1 Pulo ka Hlogo ya sekolo Mdi A Motau
- 2 Sereto ka ga Mzée le Kubu
- 3 Mmino wa setšo
- 4 Go fiwa difoka: Mphato wa 1, wa 2 le wa 3
- 5 Moopelo ka Mphato wa 3
- 6 Mogoroshi rametlae

Go tsenwa ntle le tefo

Khekhe le dimonamonane di tla rekišwa
pele khonsata e thoma.

A re baleng

Bala lenanetshepedišo la khonsata ya sekolo, ka morago o arabe dipotšišo.

Na khonsata e bile ka letšatši lefe?	
Na e thomile nako mang?	Thoma
Na Hlogo ya Sekolo ke mang?	Fela
Na rametlae e tlile go ba mang?	
Na go tlile go opela mphato ofe?	
Na ke mephato efe ye e yago go fiwa difoka?	
Na go tlile go rekišwa eng mo khonsateng?	
Na khonsateng go ile go tsenwa ka bokae?	

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.
Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka
pukung ya gago ya go ngwalela.

moopelo	khonsata
mooki	khunama
mooko	khukhuna

setšo	thomile
seetša	ralokile
gotša	tlile

Mantšu a tlwaelo

thomile
setšo
ralokile
tlile

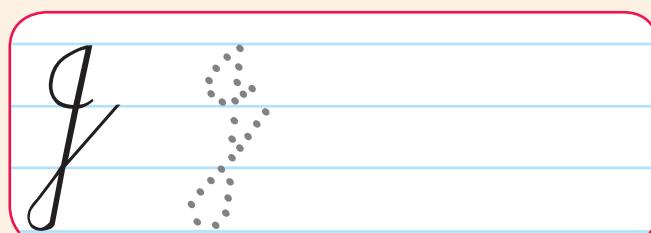
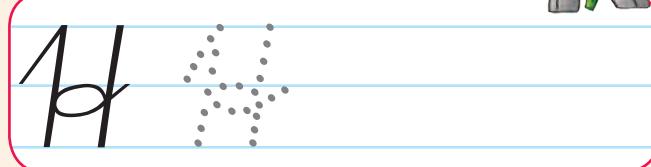
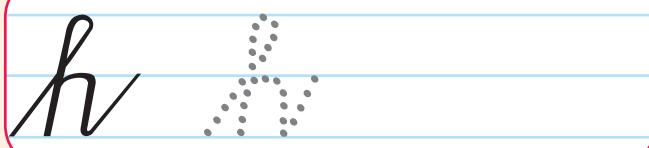

Na o ka rata go ya khonsateng ya sekolo? Efa lebaka.

A re ngwaleng

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re direng

Mo seholopheng sa lena, kgethang hlogwana e tee go tšwa lenanetshepedišong la khonsata. Ithuteng yona pele ga klase, le dire eke ke lena seo le se ekišago. A ba go botše gore mo hlogwaneng wena o ekiša eng. O ka no nyaka go bala sereto, go ithuta go bina goba go opela.

A re ngwaleng

Lebelela diswantšho tše. Botša mogwera wa gago kanegelo, le gore o bona eke e tlile go fela bjang. Bjale, ngwala mantšu ao a bolelwago, go laetša gore morutiši o reng.

Jo! Lehono ke jele
tša matena tša
dibose.

1

Tliša dijo tša gago,
go sego bjalo ke a go
betha.

2

Aowa, hle! O se tšee
dijo tša ka.

3

4

Answer box for the question in panel 4.

A re ngwaleng

Nyalanya mathomo a lefoko a ka lepokising le letalalerata le
mafelelo a maleba a ka lepokising le letalamorogo.

Pam o jеле dijo tša gagwe

Ke jеле sangwetše

Ke biditše morutiši

Morutiši o be a befetšwe

ka gore Jim o be a nyaka lantšhe ya ka.

ka gore o be a swerwe ke tlala.

ka gore Jim o be a seleka.

ka gore ke be ke swerwe ke tlala.

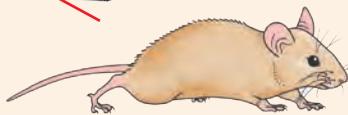
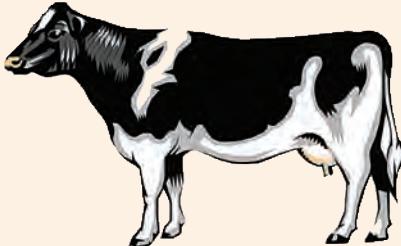
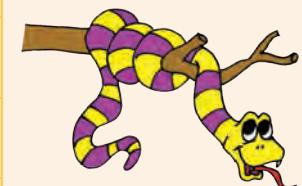

Lapologa

Nyaka o be o dire sediko go mantšu a ka lepokising, ao a nyalelanago le seswantšho.
Thala mothalo go tloga lentsung go ya go seswantšho sa maleba.

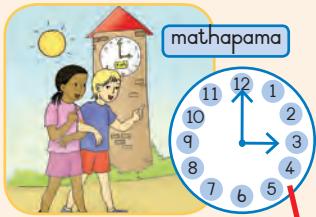
d	i	k	t	l	a	n	t	l	o
n	o	g	a	o	f	t	b	x	s
a	q	o	o	u	s	s	l	g	p
g	w	m	w	t	s	e	l	a	h
a	r	o	n	e	r	b	j	o	i
d	i	a	t	l	a	e	o	u	r
g	h	k	g	a	p	a	h	n	i
I	e	g	o	t	l	o	i	d	e

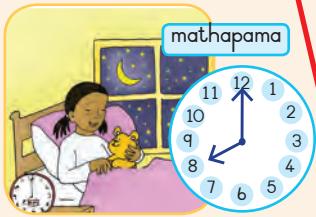

A re baleng

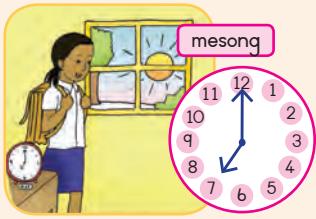
Bala kanegelo. Nyalanya sešupanako le seswantšho le mafoko a maleba.
Re go file mohlala.

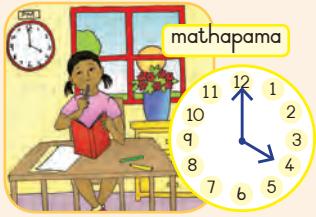
mathapama

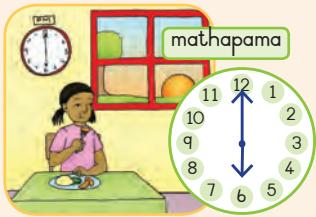
mathapama

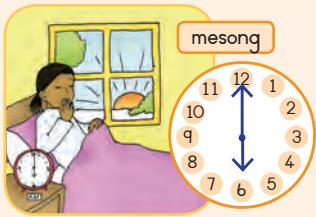
mesong

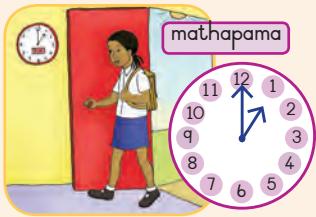
mathapama

mathapama

mesong

mathapama

Ka Mošupologo Phuki o tsoga ka
iri ya 6 ka masa.

O ya sekolong ka iri
ya 7 mesong.

Ka iri ya 1 mathapama o tla gae.

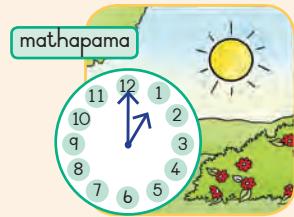
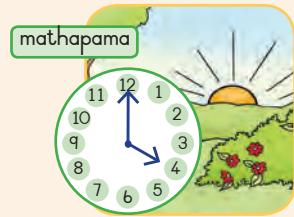
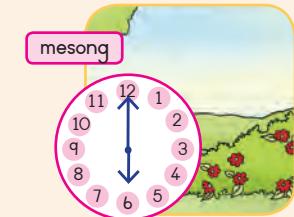
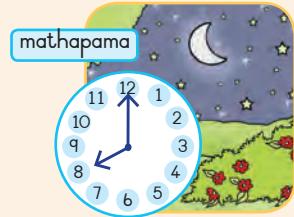
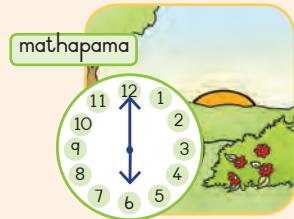
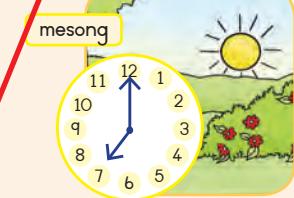
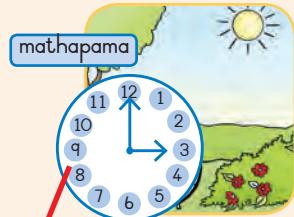

O raloka le Pam ka iri ya 3
mathapama.

O dira mošomo wa gagwe wa gae
ka iri ya 4 mathapama.

O ja dijо tša go lalela ka iri ya 6
mathapama.

O robala ka iri ya 8 mathapama.

A re ngwaleng

Ngwala gore Phuki o dira eng ka dinako tše, letšatši le lengwe le le lengwe.

Mantšu a tlwaelo

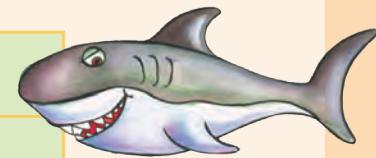
iri
rata
dijo
mesong

iri ya b	
iri ya 7	
iri ya 1	
iri ya 3	
iri ya 4	
iri ya b	
iri ya 8	

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.
Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

mošomo	ngaka	phaka	bjala
mošola	ngala	phela	bjoko
mošate	ngata	phoša	bjetše

Ngwalolla ditlhaka tše.

k   A

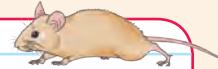
K   K

l   A

L   L

m   A

M   M

A re direng

Ngwala gore o dira eng ka dinako tše, letšatši le lengwe le le lengwe.

iri ya 6	
iri ya 7	
iri ya 1	
iri ya 3	
iri ya 4	
iri ya 6	
iri ya 8	

A re ngwaleng

Ge ile e hlomesetšwa lentšung la tiro, go ra gore tiro yeo e šetše e diragetše.
Bala dipara tše tša mafoko. Hlomesetša ile lentšung le le hubifaditšwego gomme o feleletše lefoko la bobedi.

Oketšo le Pam ba rata go raloka.

Beke ya go feta ba ralokile kgwele ya diatla.

Mogoroši o kgona go taboga bjalo ka segwagwa.

Maabane o _____ le John.

Phuki o kgona go apea.

Maabane o _____ hlapi a re fa.

Pam o kgona go raga kgwele ka maatla.

O e _____ kudu a ba a pšhatla lefastere.

A re ngwaleng

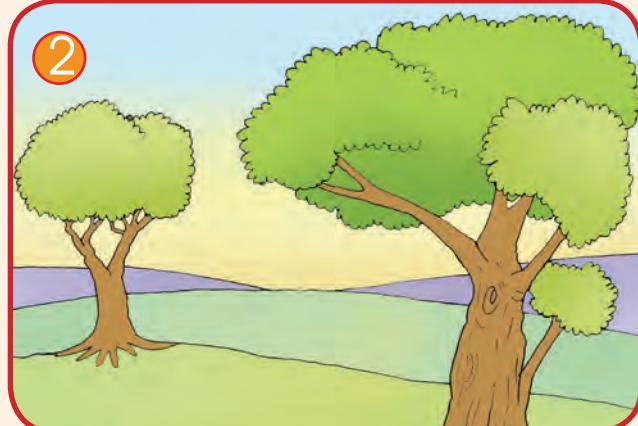
Thala mothalo go tšwa
mantšung a kholomo ye
talamorogo go ya go
kholomo ye talalerata, a
go fapano ka ditlhalošo.

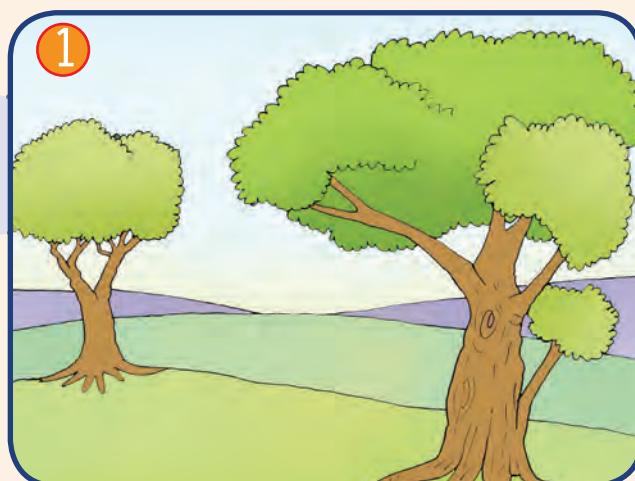
Lapologa

Bala mafoko ka morago o thale
diswantšho tše tše 3.

- 1 Ke iri ya 8 mesong. Letšatši le a phadima. Mpša e kitimiša katse.

- 2 Katse e namela mohlare
ka lebelo. Letšatši le hlabile.

- 3 Ke bošego, gomme katse e a fologa.

godimo

etla

nanya

robala

mosegare

tsena

swaba

aowa

telele

thaba

bošego

kopana

etšwa

tsoga

ee

sepela

lebelo

tlase

Dan ga se a ipshina beke ye

A re baleng

Dan wa batho! Ga se a ipshina ka beke ye. O setšwe ka Mošupologo. O šiilwe ke pese gomme a šalela sekolong. "O reng o šaletše, Dan?" gwa botšiša morutiši wa gagwe.

Ka Labobedi o ile sekolong eupša o šiile mokotlana wa gagwe wa sekolo ka peseng. Ge a tsena ka phapošing, o be a swere fela kgwele ya maoto. "Mokotlana wa gago wa sekolo o kae, Dan?" morutiši wa gagwe a botšiša.

Ka Laboraro o tsogile ka nako. O nametše pese. E ile, e ile, eupša Dan o be a nametše pese ye e sego yona. Pese e mo išitše sekolong se sengwe fela. "Dan o kae lehono?" gwa botšiša morutiši.

Ka Labone Dan ga se a bona diaparo tša gagwe tša sekolo. Ka fao, o ile sekolong ka diaparo tša gagwe tša go thutha. "Diaparo tša gago tša sekolo di kae, Dan?" morutiši wa gagwe a botšiša.

Ka Labohlano Dan o tsogile e sa le bošego kudukudu. O ile sekolong e sa le leswiswi. Ka mokgwa wo a bego a lapile ka gona, o be a robala ka phapošing. "O reng o robala, Dan?" morutiši wa gagwe a botšiša.

Ka Mokibelo Dan o ile sekolong, eupša keiti ya sekolo e be e notletšwe. Dan wa mahlajana! Sekolo ga se tsene ka Mokibelo.

A re ngwaleng

Bala kanegelo gape ka morago o arabe dipotšišo tše.

Mantšu a tlwaelo

rutha
robala
maoto
tsebe

Ke ka lebaka la eng Dan a šaletše ka Mošupologo?

Ka gore o

Na Dan o ile sekolong ka kgwele ya maoto ka labokae?

Na Dan o ile sekolong ka diaparo tša go thutha ka labokae?

Na go diregile eng ge Dan a ile sekolong ka Mokibelo?

Tlotlontšu

Ngwala mantšu dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

sekolong

phetha

leeba

betha

meetse

tsogile

phapošing

lapile

peseng

leeto

batho

thuthile

n n

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

o o

o o

p p

p p

A re direng

Kgatha tema ya go ekiša, o bontshe
seo se diragaletšego Dan letšatši
le lengwe le le lengwe. Sielanang go
ba Dan. Gape, le ka no šielana go ba
morutiši.

A re ngwaleng

Thala seswantšho o
laetše seo o se dirago
letšatši ka letšatši.
Ngwala matšatši.

A re ngwaleng

Bjale lebelela diswantšho tše o di thadilego gomme o ngwale gore o dira eng
ka matšatši a.

Mošupologo	
Labobedi	
Laboraro	
Labone	
Labohlano	
Mokibelo	
Lamorena	

Lapologa

Hlama mantšu ka ditlhaka tše, gomme o a
ngwale mo dikgobeng.

b
r
g

bona

g
n
k

ama

t
b
th

aba

tu
tso
tse

ma

r
l
th

oma

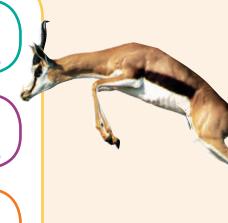

p
d
th

ula

l
r
t

ema

tl
ph
m

ala

th
n
b

oka

sw
qp
tšw

ara

A re baleng

Makhutšo a batametše. Bana ka moka ba bolela ka ga tšeob a yago go di dira ka makhutšo a dikolo. Bana ba bahlano ba ile go etela ditoropo tše dingwe. Morutiši wa bona o ba kgopela gore ba ngwale seo ba ilego go se dira ka makhutšo mo lenanepeakanyong.

Lenaneo la makhutšo

Leina	Letšatši	Lefelo	Ba ya go dirang fao?
Oketšo	Labone	Johannesburg	Go ya moletlong wa matswalo a motswala.
Dan	Mošupologo	Polokwane	Etela koko.
Phuki	Laboraro	Durban	Ya lebopong.
Mogoroši	Labohlano	Mbombela	Ya Kruger Park.
Boati	Mokibelo	Mthatha	Ya lenyalong.
			Tlatša se wena o tla se dirago.

A re ngwaleng

Bala lenaneo la makhutšo ka morago o bale dipotšišo.
Ngwala karabo ya gago mo sek gobeng.

Ke mang yo a tlogo ya Johannesburg?

Na Dan o ile go dira eng ka Mošupologo?

Ke mang yo a tlogo go ya lebopong?

Na Phuki o ile go dira eng ka Mokibelo?

Ke mang yo a tlogo go ya Kruger Park?

Na wena o tlile go ya kae?

Tlotlontšu

Ngwala mantšu a, dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo.
Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

matšwalo

tlala

šala

swaba

swana

še ba

tlaba

letswalo

motšwala

tlama

swara

šila

Mantšu a tlwaelo

tlile
thabile
swere
apere

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

q *q*

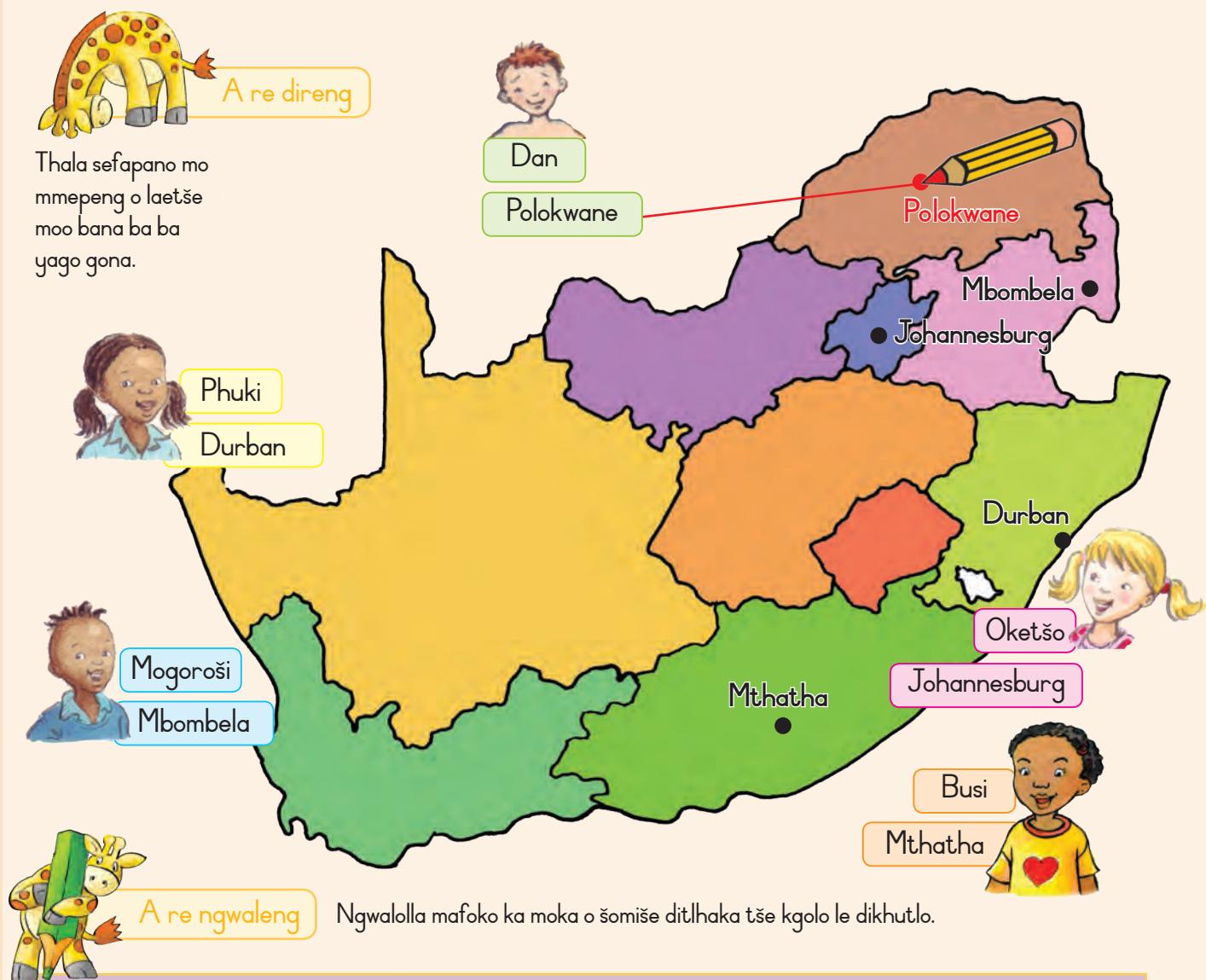
Q *Q*

t *t*

R *R*

s *s*

S *S*

dikolobe di na le mesela ya go tatagana

thutlw a e na le molala wo motelele

pitsi e na le methalo

tlou e na le pogo ye telele

A re ngwaleng

Feleletša mafoko a, o šomiša mafelo a maleba. Ngwala gore lefoko le lengwe le le lengwe ke la mohuta mang. Ngwala mafelelo a maleba.

Re feleletša lefoko la pego ka khutlo. (.)
Re feleletša potšišo ka leswao la potšišo. (?)
Re feleletša lefoko la go laetša khuduego ka leswao la tlabego. (!)

Ke rata malekere .

pego

Na ke wena mang

O se ke wa tshela mmila, go na le koloi

Na o dula kae

Ke na le thedi ye pinki

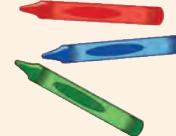
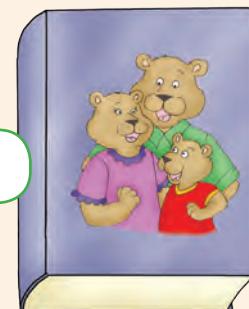
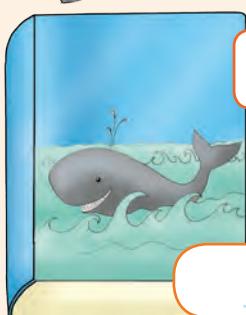
Na o bala eng

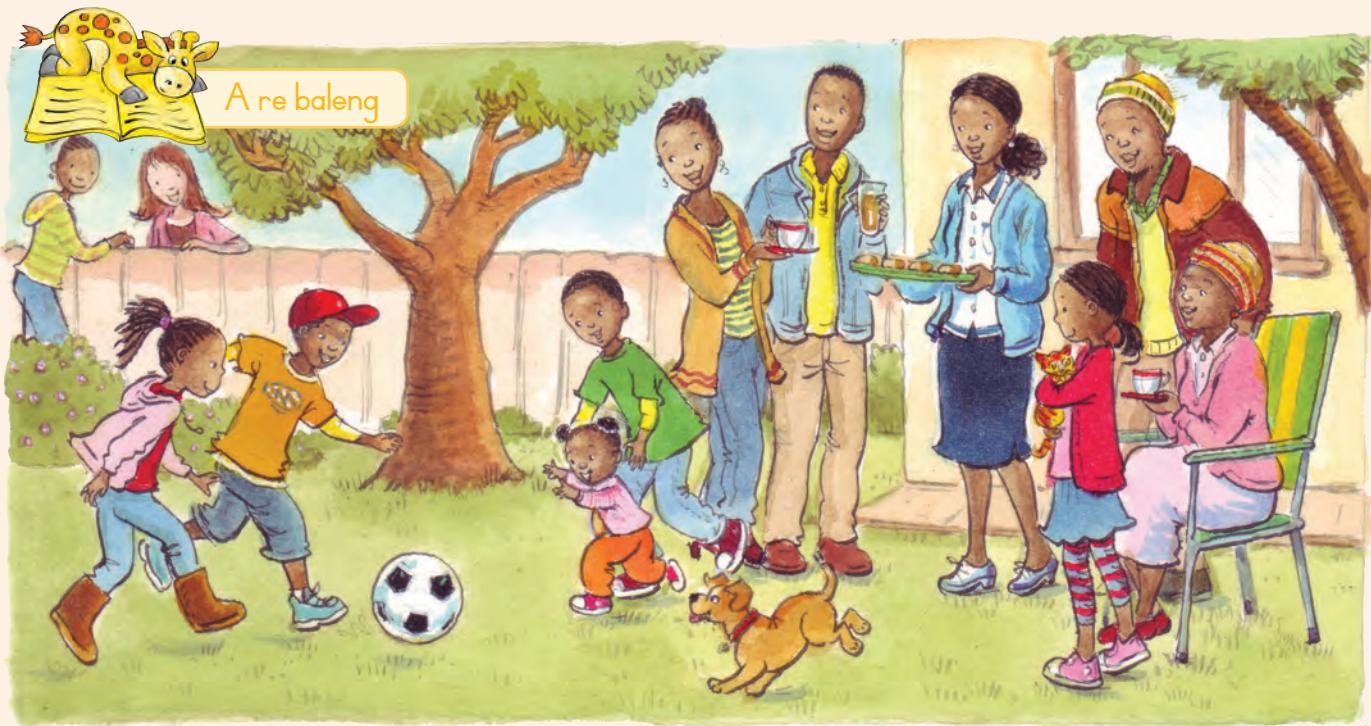
Ga ke rate marega

Hlokomela, nogá ſeo

Ngwala maina a dipuku tše ka moka. Leina la puku le re botša gore puku e bolela ka ga eng. Nomora dipuku ka tatelano yeo o nyakago go di bala ka yona. Ngwala 1 pukung yeo o ratago go e bala go feta tšohle, gomme o fetše ka 4 pukung yeo o ka ratago go e bala morago ga tšohle.

Ke na le lapa le **legolo**. Lehono bomotswala ba re **etetše**. Mma ke mooki. Tate o šoma dikepeng. Koko o a re **hlokomela** ge mma a ile mošomong.

Ke a thaba ge bomotswala ba re etela ka gore re bapala kgwele ya maoto le papadi ya go iphihlelana. Ka nako kgaetšedi ya ka wa lesea o rata go bapala le rena, eupša a ka se kgone. O sa le yo monnyane kudu.

Re na le diruiwaratwa tše dintši. Ke na le **hlapi** ya gauta le **nonyana**. Kgaetšedi ya ka o na le **mpšanyana** le **katsana**. Ka nako katsana ya gagwe e nyaka go ja **hlapi** ya ka.

A re ngwaleng

Lebelela batho ka moka ka mo lapeng. Ngwala sekgaleng lenaneong le.

Leina	Le tswalana bjang	Mengwaga
Peter	Motswala	12

Leina	Le tswalana bjang	Mengwaga

Tlotlontšu

A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

mot s wala	hlapi	nonyana	ja
le t swalo	hlola	lenyalo	sejo
t swalana	hlokomela	nyala	dijo

Mantsu a tlwaelo

hlapi
mang
eng
hlokomela

Ngwalolla ditlhaka tše.

A re ngwaleng

t T

w W

u U

x X

v V

y Y

A re direng

Na seruiwaratwa
se ke eng?

a
z

c

d

e

f

g

h

i

j
k
l

m

n

o

p

q

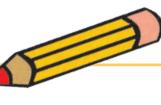
A re ngwaleng

Ngwala mafoko ka moka o šomiša dithhaka tše dikgolo le mafelo a maleba.

na re ka ya phakeng

Na re ka ya phakeng (?)

ann le phuki ba ya phakeng

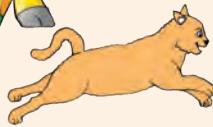
o se ke wa fofela godimo kudu

na nka hwetša palune

A re ngwaleng

Lapologa

Na o tswalana
bjang le motho
yo? Na ke
mmago goba
tatago goba
kgaetšedi goba
morwarrago?

Mantšu a tiro a re botša gore go direga eng. Bala lefoko
le lengwe le le lengwe, gomme o thalele lentšu la tiro. Ka
morago, o dire sediko go motho goba selo seo se dirago tiro.

Dinonyana di a fofa.

Katse e a taboga.

Bana ba a bapala.

Basetsana ba a opela.

Mapidibidi a a sesa.

Sešupanako se a thanyathanya.

Ngwana o a lla.

Sefoka sa maemo sa leloko la lapa

Ngwala leina la motho.

Hhaloša semelo sa gagwe. Ke eng se se dirago gore leloko le la lapa le be bohlokwahlokwa?

Sefoka se fiwa ke

Letšatšikgwedī

Thala seswantšho sa motho yoo.

A re boleleng

Bolela le mogwera ka ga kanegelo yeo o tlilego go e ngwala.
Bjale, ngwala dikgopololo tša gago mo lephepheng le.

*Peakanyo ya
kanegelo ya ka*

Baanegwa le
tikologo

Matseno

O bolela ka bomang mo kanegelong?

Kanegelo e diragala kae?

Kanegelo e diragala neng?

Go diragala eng mathomong a kanegelo?

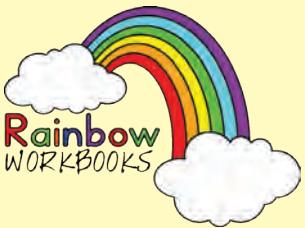
Mmele

Go diragala eng mmeleng wa kanegelo?

Bofelo

Kanegelo e fela bjang?

KA GA MONGWADI

Ngwala leina la gago

Mengwaga ya gago

Mo o dulago

8

KGATO 4. Segamo mothalongthwi ka morago ga ge o steipotše puku ya gago

Ngwala leina la puku mo.

1

KGATO 1. Mena mothalong wa marontho

5

Tsweila pele ka kanegelelo ya gagao.

4

Ngwala mmele wa kanegelelo ya gagao mo le go letlakala 5.

Thalidla seswantsho mo.

Thalidla seswantsho mo.

Thala seswantšho mo.

Thoma go ngwala kanegelo ya gago mo gomme o tšwele pele
go letlakala la 3.

2

Thala seswantšho mo.

Fetša kanegelo ya gago.

7

3

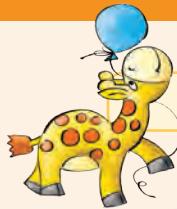
9

Tšwele pele ka kanegelo ya gago.

Ngwala goré go diregá enq mafeléloing a kanegelo ya gago
mo le mo letlakaleng la b.

Thala seswantšho mo.

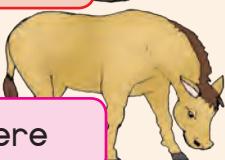
Thala seswantšho mo.

Lapologa

ntlo

pere

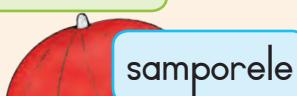

daenaso

aesekhirimi

thutlwā

samporele

mmutla

khudu

letšoba

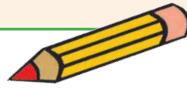

katse

Go nyalanga dithai le diswantšho tša maleba.
Ka morago o ngwale dikarabo mo dikgobeng tše di
filwego. O ka diriša mantšu a go go thuša.

Ke yo mogolo gomme le dula ka gare ga ka.
Na ke nna eng?

ntlo

Molala wa ka ke wo motelele. Ke ja matlakala
go tšwa mehlareng. Na ke nna eng?

Ke na le ditsebe tše ditelele gomme ke
fofafofa ka lebelo. Na ke nna eng?

Ke rata go bapala gomme ke na le maboya
ke boreledi. Na ke nna eng?

Ke yo mogologolo. Ke phetše kgalekgale
kudu. Na ke nna eng?

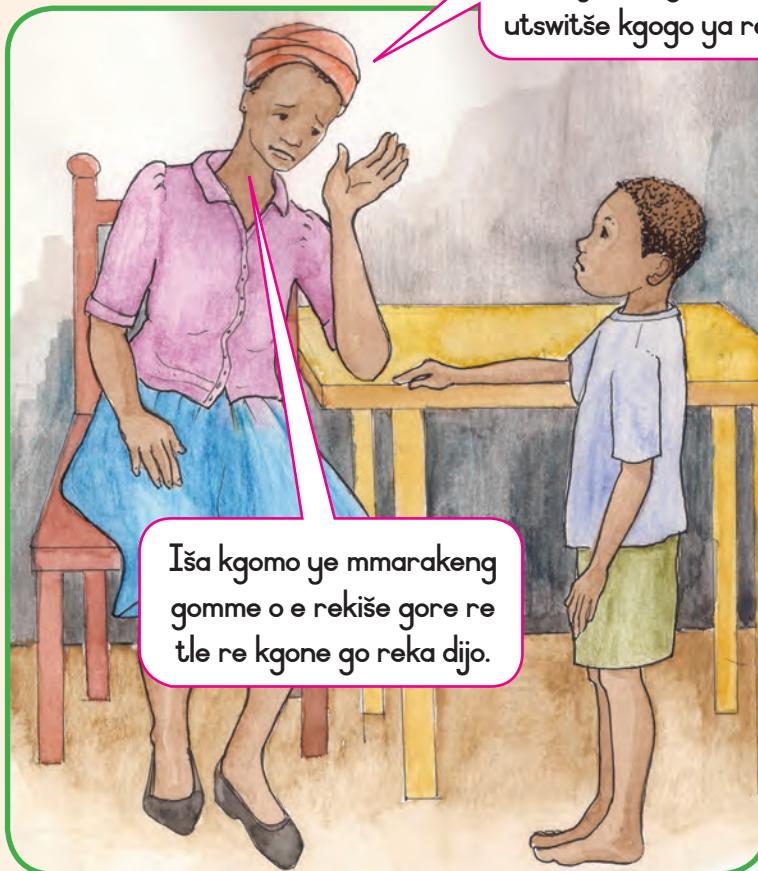
Ke na le mmala wo moserolane le
wo mohubedu ebile ke botse kudu.
Na ke nna eng?

Ke yo mogolo ebile ke khunong
gomme ke kgonà go kitima le
go fofa. Na ke nna mang?

Ke a tonya ebile ke bose gomme o ka
kgona go ntatswa. Na ke nna eng?

Ke sepela ka ntlo ya ka gohle mo
ke yago gona. Na ke nna eng?

Ke ya godimo ge pula e ena.
Na ke nna eng?

A re baleng

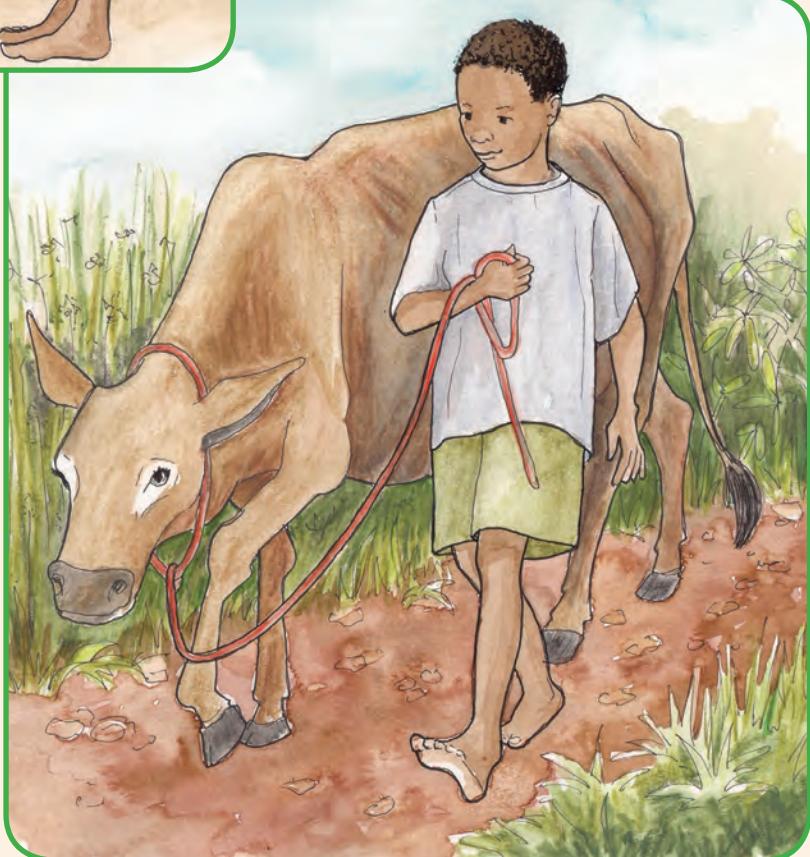

Kgalekgale go kile gwa ba le mošemané yo mongwe a bitšwa Tebogo. Tebogo o be a dula le mmagwe. O be a se na tate.

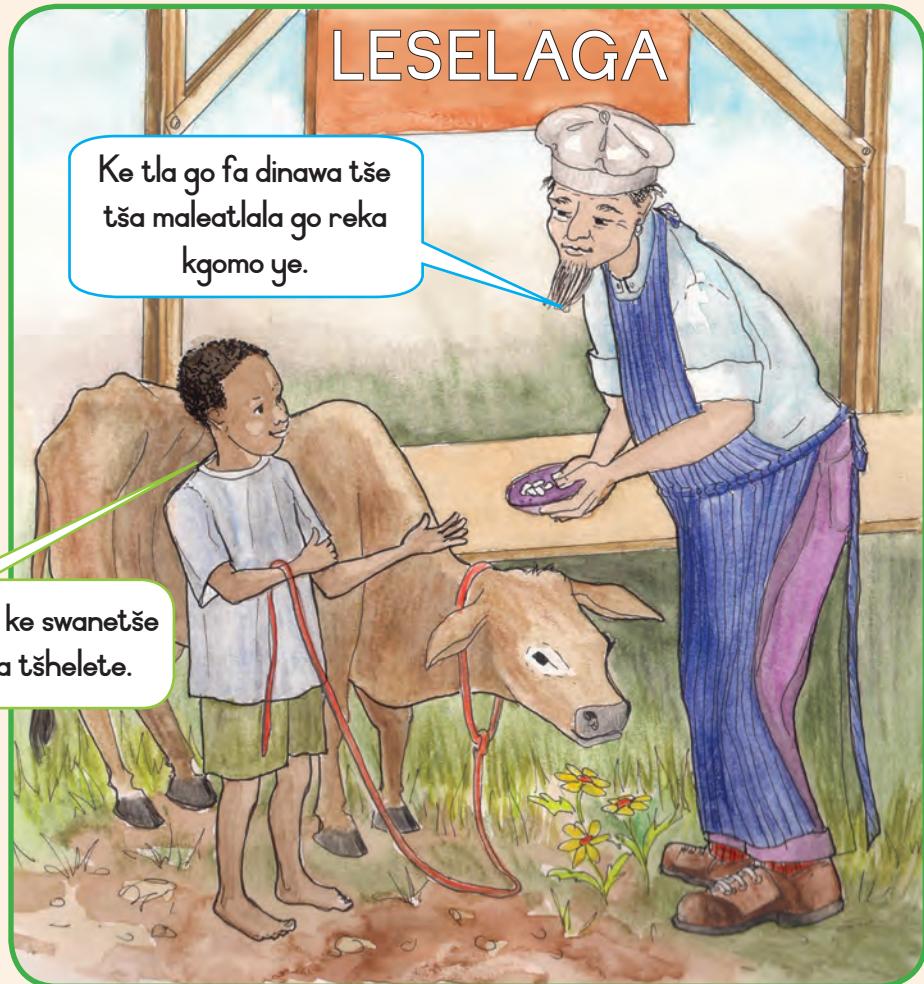
Ge tatagwe a be a sa phela, lekgema la pelo ye mpe le ile la utswa harepa ya gagwe le kgogo ye e bego e beela mae a gauta.

Tebogo le mmagwe ba be ba diila kudu.

Mmago Tebogo o mmoditše gore a iše kgomo mmarakeng gomme a e rekiše.

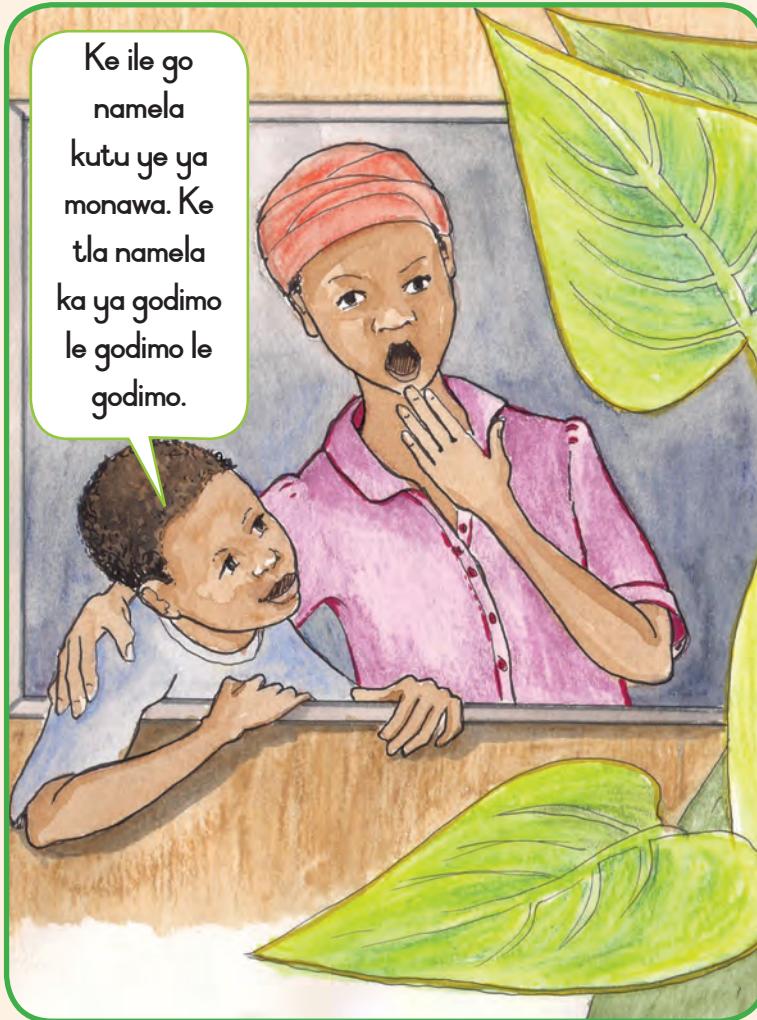
Mo tseleng Tebogo
a gahlana le
raleselaga, yo a mo
laeditšego dinawa
tše 5 tsha maleatlala.
Tebogo a mo fa
kgomo gomme a
tsea dinawa.

O mo file kgomo ya rena
gomme wena wa tsea
dinawa tše 5?

Mmagotebogo o be a
befetšwe kudu. O ile a
lahlela dinawa ka ntle ka
lefastere. Go be go se na
dijo gomme yena le Tebogo
ba ya malaong ba se baja
selo.

Ke ile go
namela
kutu ye ya
monawa. Ke
tla namela
ka ya godimo
le godimo le
godimo.

Ka letšatši le le latelago go
be go na le kutu ya monawa
ye teleletele ka ntle ga
ngwako. Tebogo a namela
kutu ya monawa.

Ge Tebogo a fihla
kua ntlhoreng,
a bona gore
lekgema la go se
loke le
dula fao. O ile a
bona le harepa ya
tatagwe le kgogo.
Tebogo a tšeа
kgogo ya gauta
gomme a fologa ka
kutu yeo.

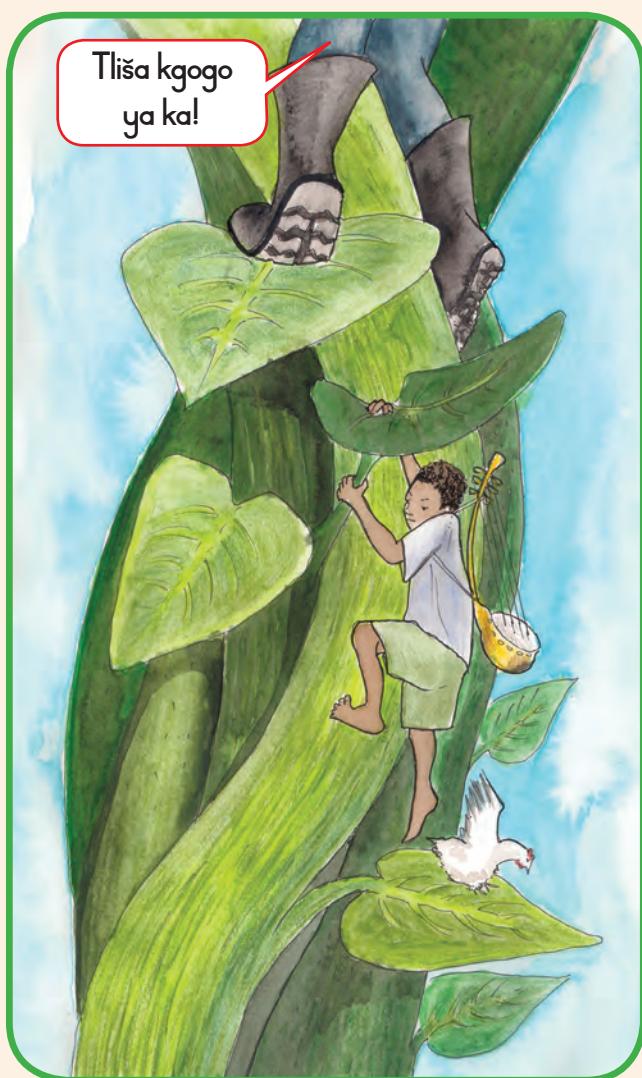
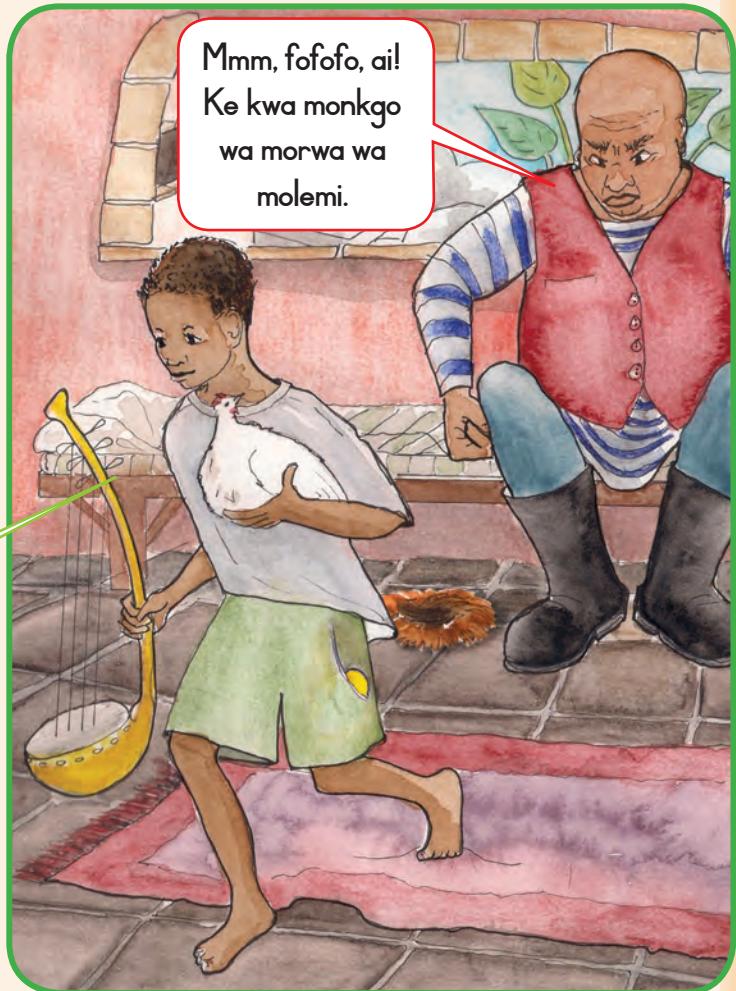
Ka letšatši le le latelago Tebogo a namelela gape ka kutu ya monawa go yo tšeа harepa ya tatagwe. A bona kgogo ya tatagwe ye e beetšego mae a gauta

Tebogo a tšeа harepa le kgogo. Ka yona nako yeo, lekgema la phafoga! Lekgema la rakediša Tebogo.

O tšeetše
tate dilo tše.

Tliša kgogo
ya ka!

Mmm, fofof, ai!
Ke kwa monkgo
wa morwa wa
molemi.

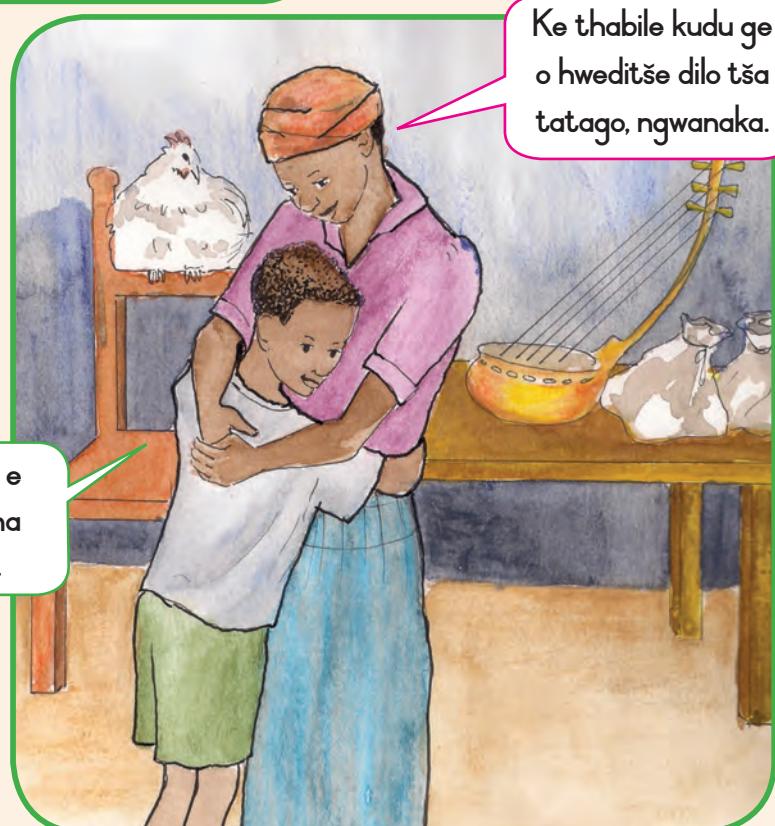
Tebogo a theoga kutung
ya monawa ka lebelo la
mmutla gomme lekgema
la mo kitimiša.

Tebogo o ile a goelela mmagwe.
Mmagwe o ile a kitimela ka ntle a swere
selepe.

Mmagwe a rema ka lebelo le legolo. Pele
lekgema le ka swara Tebogo, kutu ya
monawa ya wela fase.

Tebogo le mmagwe
ba phela ka
lethabo go ya
go ile.

Morero wa 8: Bogwera le tlhokomelo

Kotara ya 4: Dibeke

113 Mpho ya Phuki ya letšatši la matswalo 104

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga letšatši la matswalo a Phuki.
 Go bala papatšo ka ga paeskela.
 Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga kanegelo.
 Go ngwala molaetša wa matswalo karateng ya Phuki ya matswalo.
 Medumo: hl, tl, mm le nn
 Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka medumo.
 Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu ao a filwego.
 Ngwalolla mantšu a *nna, kua.*

114 Na o tla reka paeskela ye? 106

Boledišanang ka dipapatšo tše di lego diyale moyeng goba thelebišeneng.
 Go dira tiragatšo ya papatšo ya thelebišene.
 Go araba dipotšišo ka ga papatšo ya tiragatšo.
 Go ngwala ditaba tše o ingwaletšego.
 Go phara ditlankana seswantšhong sa paeskela.

115 Phuki o reka paeskela 108

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga Phuki.
 Go araba dipotšišo tše di itšego tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
 Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka medumo ela, š, ph le ts.
 Ngwalolla mantšu a iri le inama.

116 Bagwera ba potego ba go ya go ile 110

Go boledišana le go bolelela kanegelo pele.
 Go feleletša dipudula tše polelo.
 Go ngwalela bagwera melaetša ka dikarateng.
 Go ngwala bofelo bja kanegelo.
 Go ngwala mantšu ka tshwanelo.
 Ngwalolla mantšu a *go, ga.*

117 Dan o bapala kgwele ya maoto 112

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga Dan a bapala kgwele ya maoto.
 Go ngwala dikhutsofatšo tše di lego mo kanegelong.
 Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
 Go ngwala mafoko ka poleloseboledi.
 Go beakanya goba go hlopha medumo ei, oa, ai le g
 Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu ao a filwego.

118 Dan o gobala leoto 114

Go nomora diswantšho tše go laetša tatelano ya ditiragalo.
 Go ngwala lefoko ka ga seswantšho se sengwe le se sengwe.
 Go šomiša dikhutsofatšo.
 Go nyalanya mahlalošetšagotee.

119 Go thuša ba bangwe 116

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga go thuša ba bangwe.
 Go araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
 Go ngwala mafoko ka ga go thuša ba bangwe.
 Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka medumo tsw, tsh, tsh le ee
 Go bala mantšu le go theeletša medumo.
 Ngwalolla mantšu a *yena, rena.*

120 Re dira eng? 118

Go swaya dipotšišo ka ga seo ba se dirago go thuša ka gae.
 Go šupa dikhutsofatšo tše maleba.
 Go kgetha lešala la maleba.

121 Bchle re a keteka 120

Go bala sengwalwa sa kanegelo ka ga meketeko ya go fapanwa.
 Go ngwala dikarabo tše di theilwego godimo ga sengwalwa.
 Go ngwala mafoko ka ga makhutšo ao ba a ketekago.
 Go beakanya mantšu go ya ka medumo kh, ngw, y le au
 Go bala mantšu le go theeletša medumo.
 Go ngwala mafoko ka go šomiša mantšu a a filwego.
 Ngwalolla mantšu a *kgona, rena.*

122 Re sa keteka 122

Go boledišana le go bonela pele mo go theilwego godimo ga diswantšho.
 Go šupa madiri.
 Go ngwala maswaodikga mo mafokong.
 Go nyalanya diswantšho le meketeko ya go fapanwa.

123 Ngwaga wo le ngwaga wo o tlago 124

Go araba dipotšišo ka ga ngwaga wo mofsa.
 Go kgetha le go nyalanya mafelelo a maleba a mafoko.
 Go ngwala molaetša wa makhutšo ka karateng.
 Go beakanya goba go hlopha mantšu go ya ka medumo: bj, tl, th le ng
 Ngwalolla mantšu a *rema, dula, ka fao, bona.*

124 Go ngwala kanegelo 126

Go boledišana le mogwera ka ga thulaganyo ya kanegelo.
 Go feleletša thulaganyo ya kanegelo.
 Go ngwala kanegelo ka go puku ya go dirwa ka disegwa.

O yo bohlokwa 129

Pukuntšu ya ka 130

Mpho ya Phuki ya letšatši la matswalo

A re baleng

Mokibelo wa go feta e be e le letšatši la matswalo a Phuki. O be a fetša mengwaga ye q. O be a thabile ka gobane malome wa gagwe o mo file R50 gore a ithekele mpho ye botse. Gona fao Phuki le Pam ba bona papetla ye e lego mabapi le paesekele.

RE REKIŠA PAESEKELE

Basetsana, le reng le sa ye sekolong
ka dipaesekele?

Paesekele ye botsana ya
basetsana e a rekišwa.

Paesekele yeo e nyakile go no swana le ye mpsha.

Leletša Barbie mo go
012 012 0120

Ke ye bjang?

- Ke paesekele ya basetsana ya botelele bja 55 cm.
- E na le mankinyana wa mpopo ka pele, lepotlelo la plastiki la meetse, gape le diporiki tša go šoma gabotse kudu.
- E na le freime ya mmala wa bopinki le bošweu, sala ye pinki yeo e kagonago go išiwa godimo le fase, le manakana a go apešwa boletiana.
- Tšhaene e khupeditšwe gore maoto a gago a se tlale dioli.

A re ngwaleng

Go rekišwa eng?

Ke mang yo a e rekišago?

Nomoro ya gagwe ke efe?

Na e sa le ye mpsha?

A re ngwaleng

Ngwala molaetša wa matswalo karateng ya Phuki ya matswalo.

Mantšu a tlwaelo

bohloko
bohlakwa
apešwa
bošweu

Tlotlontšu

Ngwala mantšu dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale maſoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

bohloko

mmepe

notlela

nnako

mmele

mohlako

nnete

lepotlelo

A re ngwaleng

Ngwalolla mantšu a.

nna

kua

Na o tla reka paesekele ye?

A re direng

Na o kile wa bona goba wa kwa dipapatšo tše botse go TV goba go radio? Na se sebotse e be e le eng ka ga tšona?

Mo seholopheng sa lena, dirang eke le dira papatšo ya TV ya go rekiša paesekele, goba eng goba eng ye le ka e naganago.

Na le tlile go rekiša eng?

A re ngwaleng

Bala lefoko le lengwe le le lengwe gomme o kgethe lentšu la maleba la go feleletša lefoko.

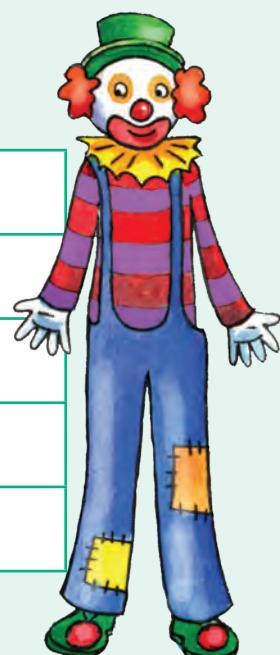
Lehono Phuki le Pam o/ba lebenkeleng la dipaesekele.

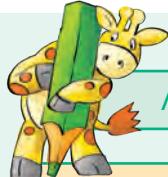
O/Ba lebeletše dipaesekele.

Phuki o/ba na le R50 go tšwa moletlong wa matswalo.

Maabane o/ba be o/ba le khonsateng ya sekolo.

Mogoroši o/ba be a/ba le rametlae khonsateng.

A re ngwaleng

Ngwalala ditaba tša gago.

Lehono gae

Lehono sekolong

Maabane gae

Maabane sekolong

Lapologa

Lebelela sethalwa sa paesekela gomme o bolele le mogwera wa gago ka ga dikarolo
tša go fapano tša paesekele.

manakana

sala

ditrapa

diporiki

freime

A re baleng

Phuki le Pam ba ile go yo bona paesekele. Barbie o rile, "E namele o e kwe pele o e reka."

Phuki a namela paesekele.
E be e kitima ka lebelo.

Pam le yena a namela paesekele. O rile, "Phuki, ke paesekele ye botse ye."

Eupša paesekele e be e **bitša**
R60, gomme Phuki o be a swere R50 fela.

Beke ya go feta ge Phuki a **feditše** ngwaga ye 9, malome wa gagwe o mo **file** R50.

Phuki o ile a ya gae, a kgopela tatagwe gore a mo fe R10.
O rile, "Ke tla go fa R10, eupša o swanetše go nthuša ka tšengwaneng pele."

Pam o rile, "Ke tla go thuša, Phuki."

Ka fao Pam o thušitše Phuki ka tšengwaneng.
Ba swietše matlakala ba be ba nošetše dibjalo.

"Ke a leboga ge o nthušitše, Pam," a realo Phuki.

"Bagwera ke go thušana," a realo Pam.

Gona fao Pam le Phuki šebale, ba ile go reka paesekele.

Bagwera ba a thušana.

Bagwera ba a theeletšana.

Bagwera ba a hlokamelana.

A re ngwaleng

Araba dipotšišo tše. Ngwala dikarabo tša gago ka mo lenaneong.

Na paesekele e biditše bokae?

Na Phuki o be a swere bokae?

Na Phuki o be a nyaka bokae?

Na Phuki o ile a swanelwa ke go dira eng gore a hwetše tšhelete ya go tlaleletša?

Na Pam o be a le mogwera wa go loka? Lebaka?

Na wena mogwera wa gago wa go loka o go direla eng?

Tlotlontšu

Ngwala mantšu dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

swanelā

šoga

tsela

phefo

tsebe

phala

šuta

ngwalela

direla	šoma	phiri	tsoga

Mantšu a tlwaelo
botšiša
phiri
swiela
matlakala

A re ngwaleng

Ngwalolla mantšu a.

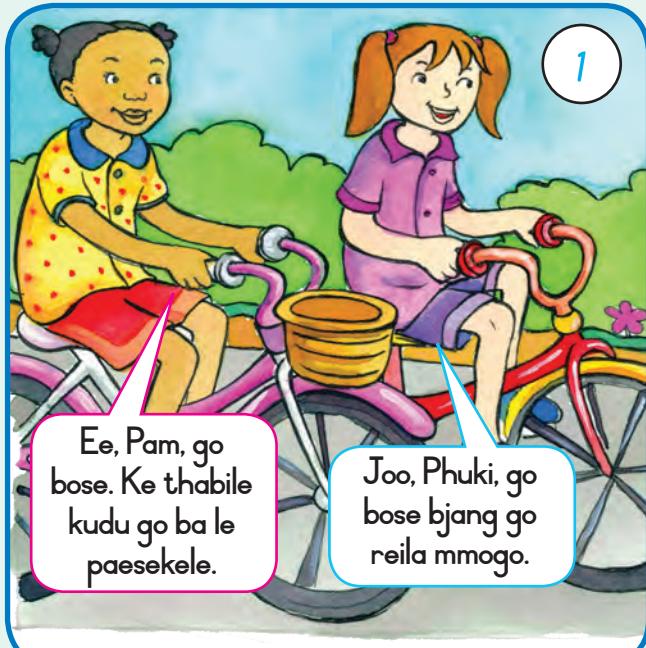
imi

inama

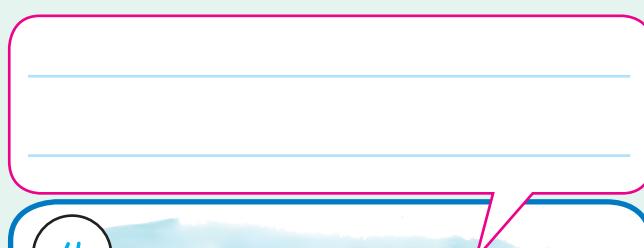
A re ngwaleng

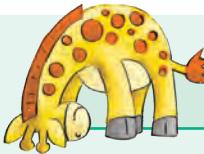
Lebelela diswantšho tše. Boleta le bagwera ba gago ka ga kanegelo gomme o bolele gore le bona eka e tla fela bjang. Bjale, tlaleletša poledišano ya mafelelo go bontšha seo ba se dirago.

Pam, theeletša,
ke kwa katse
e lla.

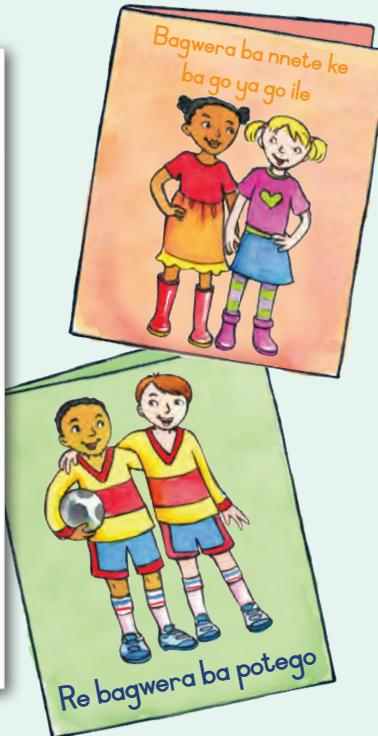
Ee! Lebelela –
mosela wa yona
o tantšwe ke
legora.

A re direng

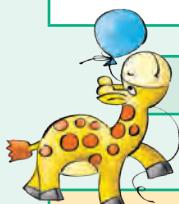
Direla bagwera ba gago ba potego ba babedi dikarata. Ngwalela bagwera ba gago ba bohlokwa molaetša.

A re ngwaleng

Na Pam le Phuki ba dirile eng ka katsana? Ngwala bofelo bja kanegelo.

Lapologa

Rarolla mantšu a gomme o a ngwale dikgobeng tša ka tlase. Ka morago o nyalanye mantšu le diswantšho.

paselekee	lobo	nakasta	ontl
paesekele			
kinam	šamp	teakhh	hlamore

117 Dan o bapala kgwele ya maoto

A re baleng

Ka Mošupologo Dan le Mogoroši ba ile go ithuta kgwele ya maoto. Dan o tlogetše dieta tša gagwe tša kgwele ya maoto gae. Mohlahli o rile, "O ka **se** kgone go raloka ka ntle le diputsu. O tla gobala." Eupša Dan **ga se** a theeletša, gomme a raloka.

Dan o nwešitše dikgwele tše tharo.

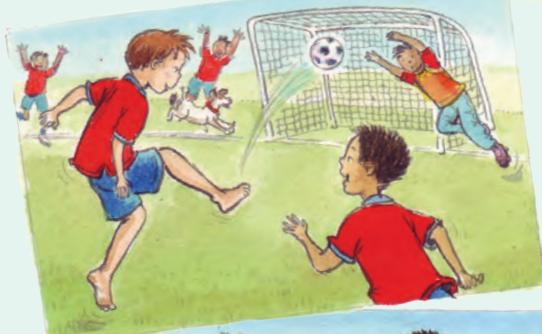
"Banna, o sekgoni! O šomile," Mogoroši a goelela. Gona fao Dan a tšwa ntho leotong. Go be go le bohloko.

"Na ke tlile go ya gae bjang?" a lla.

"O se ke wa tshwenyega, ke tla go thuša," a realo Mogoroši. Mogoroši o nameditše Dan paesekele. Enver o ile a swara mokotlana wa Dan. Ba išitše Dan gae.

"Mma, ke gobetše," Dan a realo.

"Ke go se kwe go bapala ka ntle le diputsi," gwa realo mmagwe.

A re ngwaleng

Dira lenaneo la mantšu ao a lego ka kganetšo kanegelong ye.

Kganetšo ke mokgwa wa go bolela ka go laetša go se dumelane le seo se bolelwago. Giantši re šomiša mantšu a bjalo ka **ga se, ga ke, se, bjalobjalo.**

Bjale araba dipotšišo tše.

Na re tseba bjang gore Dan o ralokile gabotse?

bohlokwa
bobedi
bitša
kgwele

Na Dan o ile gae bjang?

Na ke mang yo mongwe yo a thušitšego Dan?

Na Mogoroši le Enver ke bagwera ba ba lokilego ba Dan? Goreng o realo?

A re ngwaleng

Ngwala ka ditsebjaneng, seo ba se boditšego Dan.

Mohlahlili	"	"
Mogoroši	"	"
Mma	"	"

Tlotlontšu

Ngwala mantšu dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

leino

goa

leihlo

moago

boa

boa

leina

A re ngwaleng

Ngwalolla mantšu a.

go

ga

A re direng

Nomora diswantšho tše go laetša tatelano ya maleba.
Ka morago o ngwale mafoko ka ga se sengwe le se sengwe.

Sa mathomo

Morago

Morago

Bofelong

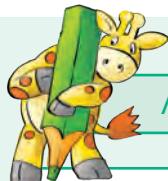

A re ngwaleng

Thala mothalo go nyalanya mantšu ao a lego ka tumelo le ao a lego ka kganetšo.

Ke a bona.		Se bapale!
Ke raga bolo.		Ga a kwe.
O a thuša.		Ga ke bone.
O a namela.		Ga a namela.

Bapala!		Ga a kgone kgwele.
O a kwa.		Ga a thuše.
O kgona kgwele.		Se bolele!
Bolela!		Ga ke rage bolo.

A re ngwaleng

Ngwala mafoko a ka kganetšo.

Ke ya kgweleng ya maoto.

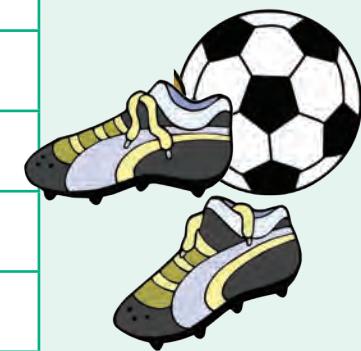
Ga ke ye

Ba ya go iša Dan gae gonabjale.

Re ya sekolong.

O ya go fihla mosegare sekolong.

O tlile le diputsu tša gagwe.

A re ngwaleng

Thala mothalo go tloga mantšung a mothalong wa ka godimo go ya
mantšung a mothalo wa ka fase ao a swanago ka tlhalošo.

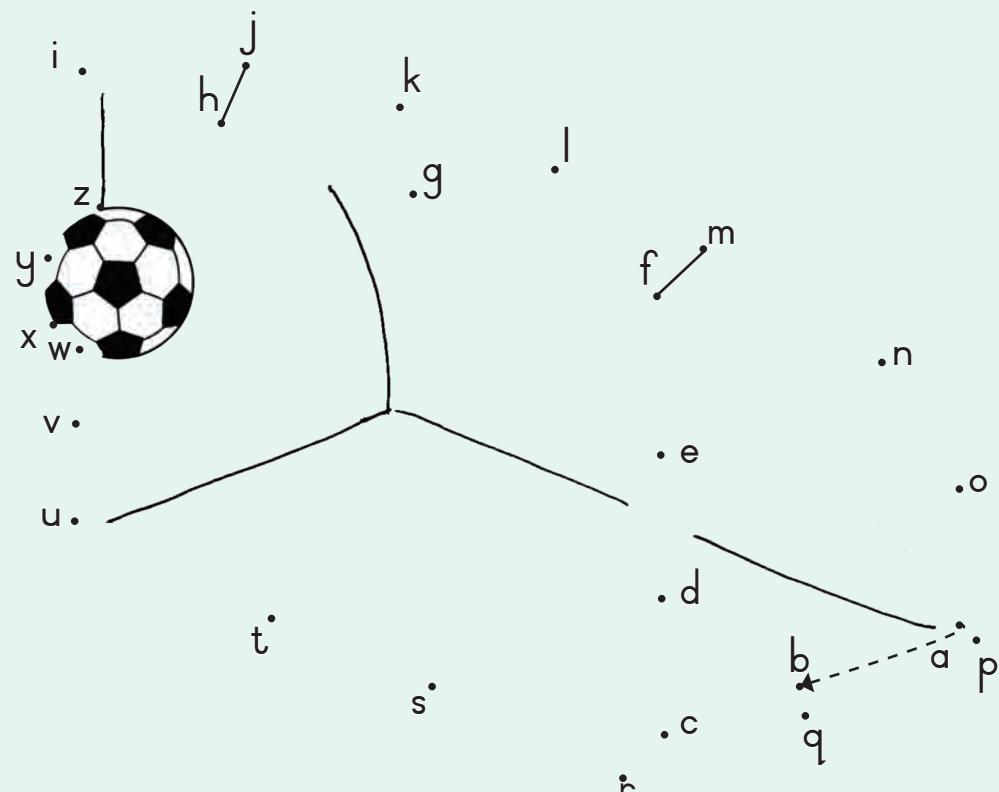

seleka	telele	tsela	thabile	lebelela
godimo	mmila	tshwenya	bona	thakgetše

Lapologa

Kopanya
marontho gore o
bone gore selo se
ke eng.

A re baleng

Bohole re swanelwa ke go thuša batho ba bangwe ka mehla.
 Na o thuša ba bangwe?
 Na o dira eng go thuša batho ba bangwe?
 Na ke mang yo a go thušago?
 Na ba go direla eng?

Pam le Peter ba thuša ka gae.
 Ba thuša ka go hlatswa dibjana.

Mogoroši o thuša koko.
 O mo tshedisa mokgotha.

Pam le Phuki ba hlokomela
 banyanana ba bona ba bašemane
 le ba basetsana.

Dan le Phuki ba thuša ka
 tšhengwaneng. Ba tloša sekoro
 gape ba nošetša dibjalo.

A re ngwaleng

Bala kanegelo gape ka morago o arabe dipotšišo tše.

Ke mang yo a thušago kokoagwe?

Mantšu a tlwaelo

 dira
 thuša
 hlatswa
 dibjana

Pam le Phuki ba dira eng go thuša?

Ke bomang ba ba hlatswago dibjana?

Ke bomang ba ba tlošago sekoro?

A re ngwaleng

Ngwala mafoko a 2 ka ga ka fao o thušago batho ba bangwe ka gona.

Tlotlontšu

Ngwala mantšu a, dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

tshepe

tšhaba

bolatswa

meetse

latswa

tshipi	tšhela	hlatswa	meetse

meepo

tšhelete

tsheko

A re ngwaleng

Ngwalolla mantšu a

yena

rena

A re direng

Swaya dilo tše o di dirago, go thuša.

Thuša ka go hlatswa dibjana.

Phumola lerole.

Hlwekiša ntlo.

Swiela.

Hlokomela bana.

Thuša batšofadi.

Thuša go apea.

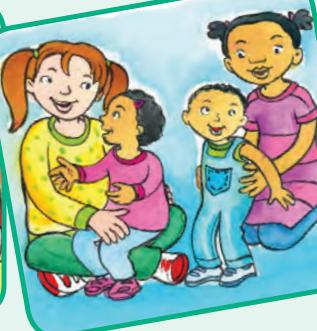
Hlokomela diruiwa.

Thuša go ya nokeng.

Thuša go gotša mollo.

Thuša ka tšengwaneng.

Thuša go reka mabenkeleng.

A re ngwaleng

Ngwala mafoko a ka kganetšo.

ga se

ka se

ga

se

Pam le Phuki ba šoma ka tšengwaneng.
Ba hlokomela katsana.

ga ba šome

Katsana e ja dijo tša yona.

Yena o swerwe ke tlala.

Re tla bapala le yena.

Eja!

A re ngwaleng

Bjale tlatša ka yona, yena le wona go feleletša mafoko a.

yona

yena

wona

Katse ya ka e nametše mohlare. _____ e šitwa ke go fologa.

Mohlare o godimo. _____ ke wo motelele go feta ntlo.

Mogoroši o tla hwetša katse. _____ o tla e fološa.

Pam o tla swara llere. _____ o tla hlokomela gore e se ke ya wa.

Lapologa

Dikološa khoine. Ge e ka ba hlogo. E ya pele makja a mabedi. Ge e ka ba mosela, eya pele gatee. Ge o wela lefelong o dira seo le rego o se dire.

THOMA

Bolela leina la gago.

Tokaetša phensele monwaneng wa gago.

W

Bolela lentšu le le thomago ka w.

Opela koša.

Tokaetša puku ya gago mo hlogong.

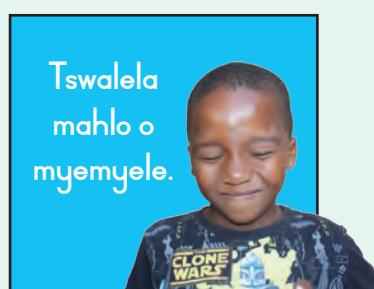
7 5 10 1 4
2 8 3 9

Balela morago go tloga go 10.

6

Peleta sefane sa gago.

Tswalela mahlo o myemyele.

'kg'

Bolela lentšu la go ba le modumo wa kg.

Bofolla seeta sa gago.

Ema o dumediše ka go sepediša letsogo moyeng.

Leboga morutiši wa gago ka ge a go ruta gabotse.

FETŠA

A re baleng

Lefaseng ka moka bana ba rata go amogela dimpho.

Ke nna Pam.
Ke na le
mengwaga
ye 8.

Ke nna Oratilwe.
Ke na le
mengwaga ye 7.

E tla tloga e eba Krisemose. Re tlile go hwetša dimpho. Le rena re tlile go fa ba bagwera ba rena dimpho. Re tlile go ba le mohlare wa Krisemose. Re tlile go bea dimpho ka tlase ga mohlare. Ka Krisemose re ja dikhekhe le malekere.

Ke nna Sharon. Ke na
le mengwaga ye 10.

Ke nna Selwyn. Ke na
le mengwaga ye 9.

E tla tloga e eba Hanukkah. Re tlile go ba le dijo tše kaone. Re rata go ja dipanekuku le didonate. Gape, re rata go hwetša dimpho.

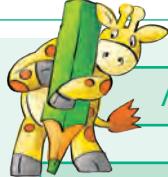
E tla tloga e eba Diwali. Re tlile go hwetša mapokisi le dimpho. Re tlile go kgabiša, gape re tlile go ba le dikhrikhetē.

Ke nna Fatima. Ke na le
mengwaga ye 8.

Ke nna Enver. Ke na le
mengwaga ye 11.

E tla tloga e eba Eid. Ke holofela gore re tla hwetša dimpho tše dibotse. Le rena re fa bagwera ba rena dimpho. Re tlile go ja dikhekhe tše dintši le malekere.

A re ngwaleng

Ngwala leina la ngwana yo mongwe le yo mongwe
gomme o tlatše lenaneo.

Leina	Mengwaga	Makhutšo	Na ba tlo ja eng?	Na ba tla hwetša dimpho?
Pam	8	Krisemose	Malekere le khekhe	Ee

Na o tlie go keteka letšatši lefe la makhutšo? Na o le keteka bjang?

A re ngwaleng

Ngwala mantšu dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

khula

ngwedi

yena

gauta

kgauswi

yona

ngwana

khutšo

khudu

tau

yela

ngwaga

Mantšu a tlwaelo

sepela

tala

fološa

goga

Tlotlontšu

Ngwalolla mantšu a.

kgona

rena

A re direng

Bolela le mogwera wa gago ka ga se se diregago mo seswantshong.

Sa pele

Ka morago

Madiri

A re ngwaleng

Dira sediko go leina gomme o thalele lentšu la tiro leo le re botšago seo motho a se dirago.

Enver o raloka khrikhete.

Sharon o bala dipuku tše dikoto.

Pam o raloka kgwele ya diatla.

Mogoroši o kitima mabelo.

Fatima o kitimela pese.

Oratilwe o thutha morago ga sekolo.

Phuki o namela paesekele ya gagwe.

Dithulaganyo tša ka tša ngwaga wo o tlago

A re ngwaleng

Araba dipotšišo tše.

Na e tlide go ba ngwaga ofe?

Na o na le dithulaganyo dife tša ngwaga wo mofsa?

A re ngwaleng

Nyalanya mafoko ao a lego ka go lepokisi le leserolane le mafoko a maleba ka go lepokisi la botalalerata.

Tau e be e nyaka dijo.

Katse e nametše mohlare
ka lebelo.Mošemane o ragile bolo
ka maatla.

Bana ba ralokile ka mankgwari.

Re pakile khekhe ka Mokibelo.

Pula e be e ena.

Ke ile ka yo tšeа samporele.

E be e le letšatši la matswalo
a Lizzy.Diphoofto tše dinnyane
di tšhabile.

Bolo e pšhatlile lefastere la sekolo.

Phuki o tšhumile menwana
ya gagwe.

Thabo o tšo tšeа llere.

Ngwaga wo le ngwaga wo o tlago

A re baleng

Ngwala seo o se dirilego dikgweding tše di fapanego tša ngwaga wo o fetilego.

Pherekong	Dibokwane	Hlakola	Moranang
Mopitlo	Phupu	Mosegamanye	Phato
Lewedi	Diphalane	Dibatsela	Manthole

Re bile le ngwaga wa mediro ye mentši. Re ralokile dipapadi. Re dirile mešomo ya rena ya gae. Re hlokometše diruiwaratwa tša rena. Re ithutile ka ga boso le dihla tša ngwaga. Re ithutile ka ga rena.

A re ngwaleng

Ngwala maina a dikgwedi tše 6. Ka morago o ngwale se o se dirilego kgwedding ye nngwe le ye nngwe.

1	
2	

3	
4	
5	
6	

A re ngwaleng

Araba dipotsišo tše.

Na re mo kgweding efe bjale?

Ngwala gore o dira eng kgwedi ye?

Tlotlontšu

Ngwala mantšu dikgobeng tša maleba. A re baleng le theeletše medumo.

Ka morago o ngwale mafoko a mabedi ao o itlhamešego ona, ka pukung ya gago ya go ngwalela.

bjoko

tliša

thupa

lepatlelong

mohlareng

thoma

tlotša

bjang

Mantšu a tlwaelo

bala
lokile
opela
bina

bjala	sekolong	thuto	tlatša

A re ngwaleng

Ngwalolla mantšu a.

rema

dula

ka fao

bona

A re boleleng

Thulaganyo ya
kanegelo ya ka

Baanegwa le tikologo.

Matseno

Balela le mogwera wa gago ka ga kanegelo ye o tlogo go e ngwala.
Ka morago o ngwale dikgopololo tša gago letlakaleng le.

O ngwala ka ga bomang?

Kanegelo e diragala kae?

Kanegelo e diragala neng?

Go diragala eng mathomong a kanegelo?

Mmele

Bofelo

Kanegelo e fela bjang?

KA GA MONGWADI

Ngwala leina la gago

Mengwaga ya gago

Mo o dulago

8

Ngwala leina la puku mo.

Ngwala leina la gago (Ke wena mongwadi).

1

KGATO 4: Segamo mothalonthwi ka morago ga ge o steipotše puku ya gago

KGATO 1: Mena mothalong wa marontho

5

Tswela pele ka kanegelelo ya gagao.

4

Ngwala mmele wa kanegelelo ya gagao mo le go letlakala 5.

Thala seswantšho mo.

Thala seswantšho mo.

Thala seswantšho mo.

Thoma go ngwala kanegelo ya gago mo gomme o tšwele pele
go letlakala la 3.

2

Thala seswantšho mo.

Fetša kanegelo ya gago.

7

3

9

Tšwele pele ka kanegelo ya gagoo.

Ngwala goré go diregá enq mafeléloing a kanegelo ya gagoo
mo le mo letlakaleng la b.

Thala seswantšho mo.

Thala seswantšho mo.

O yo bohlokwa.

Mmele wa gago o bohlokwa.

Mmele wa gago ke wa gago fela!

O swanetše go botša yo mongwe ge motho yo mongwe a kgwatha maponapona a gago.

O swanetše go botša yo mongwe ge motho yo mongwe a dira gore o dire dilo tše o sa nyakego go di dira.

Bao o swanetšego go ba leletša mogala ge o nyaka thušo:

Mogala wa Tšhireletšo ya bana: 0800 05 55 55

Mogala wa Maphodisa wa Thibelo ya Bosenyi: 086 00 10111

Mogala wa Maphodisa wa tšhoganyetšo: 10111

Mogala wa Thušo go Batho: 0861 322 322

Yuniti ya Tšhireletšo ya Bana: 012 393 2359/2362/2363

Pukuntšu ya ka

A
a

B
b

C
c
D
d

E
e
F
f

G
g
H
h

I
i
J
j

K
k
L
l

M
m
N
n
O
o
P
p

M
m
N
n

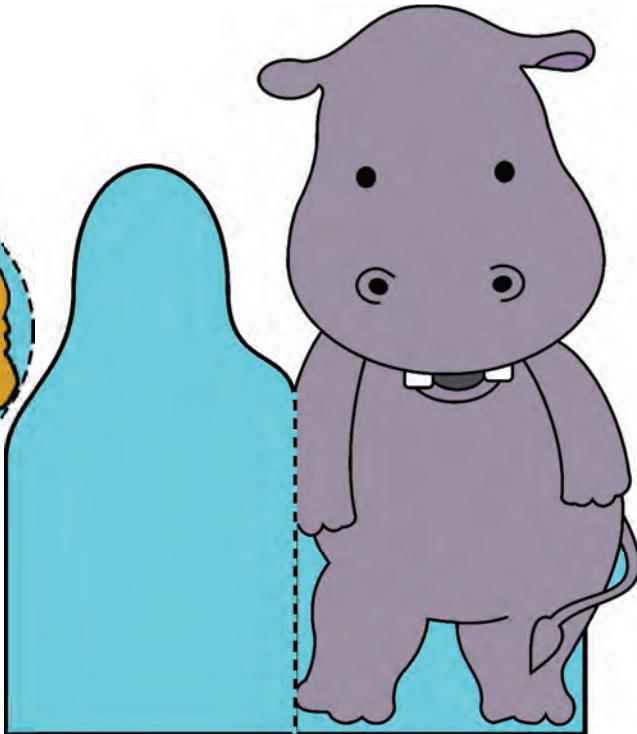
O
o
P
p

Q
q
R
r

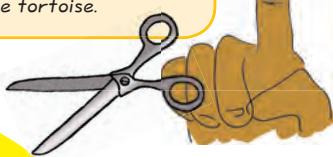
S
s
T
t

U
u
V
v

W
w
X
x
Y
y

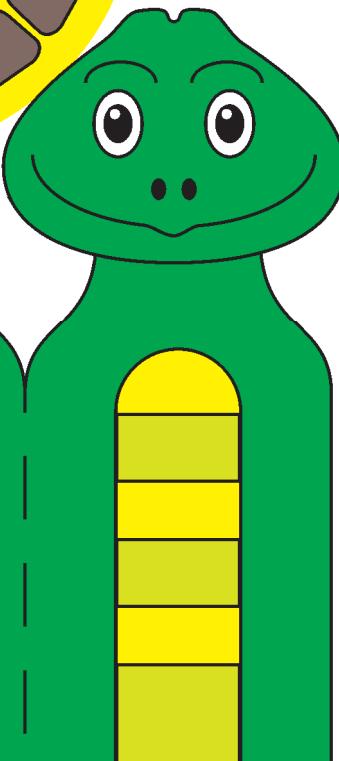
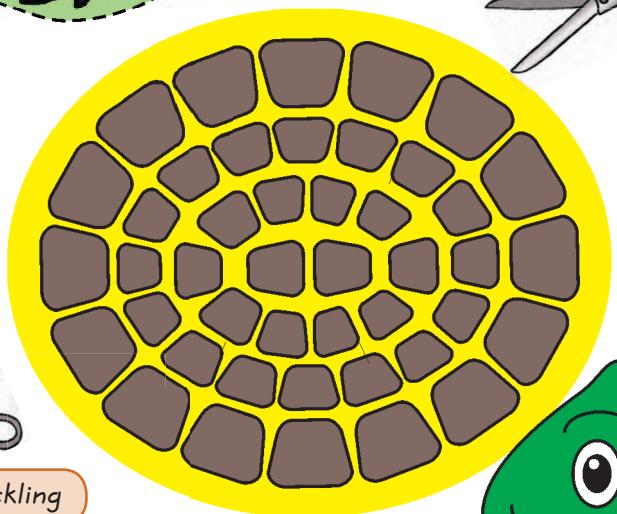
Finger puppets:
Cut out the finger puppets on the solid black lines and fold on the dotted lines.
Now glue on the back where shown to form a finger puppet. Now tell the story about the hippo and the tortoise.

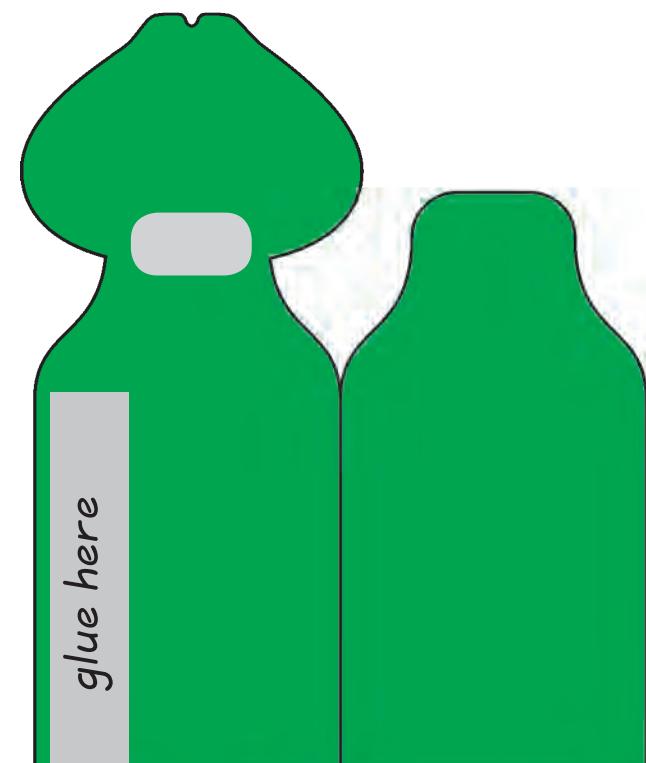
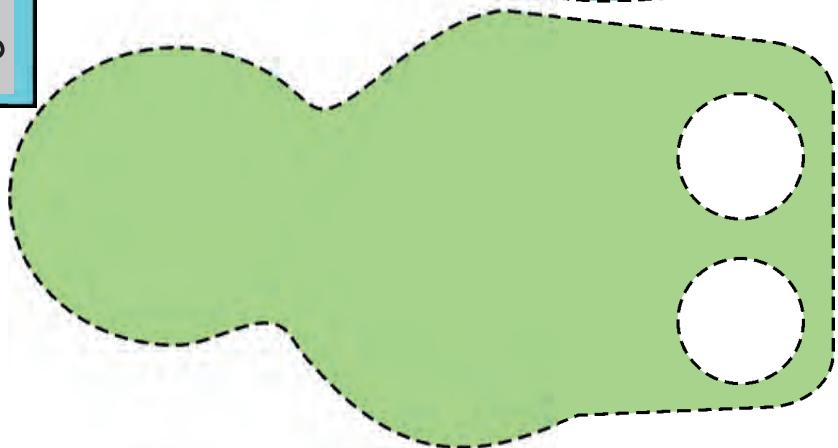
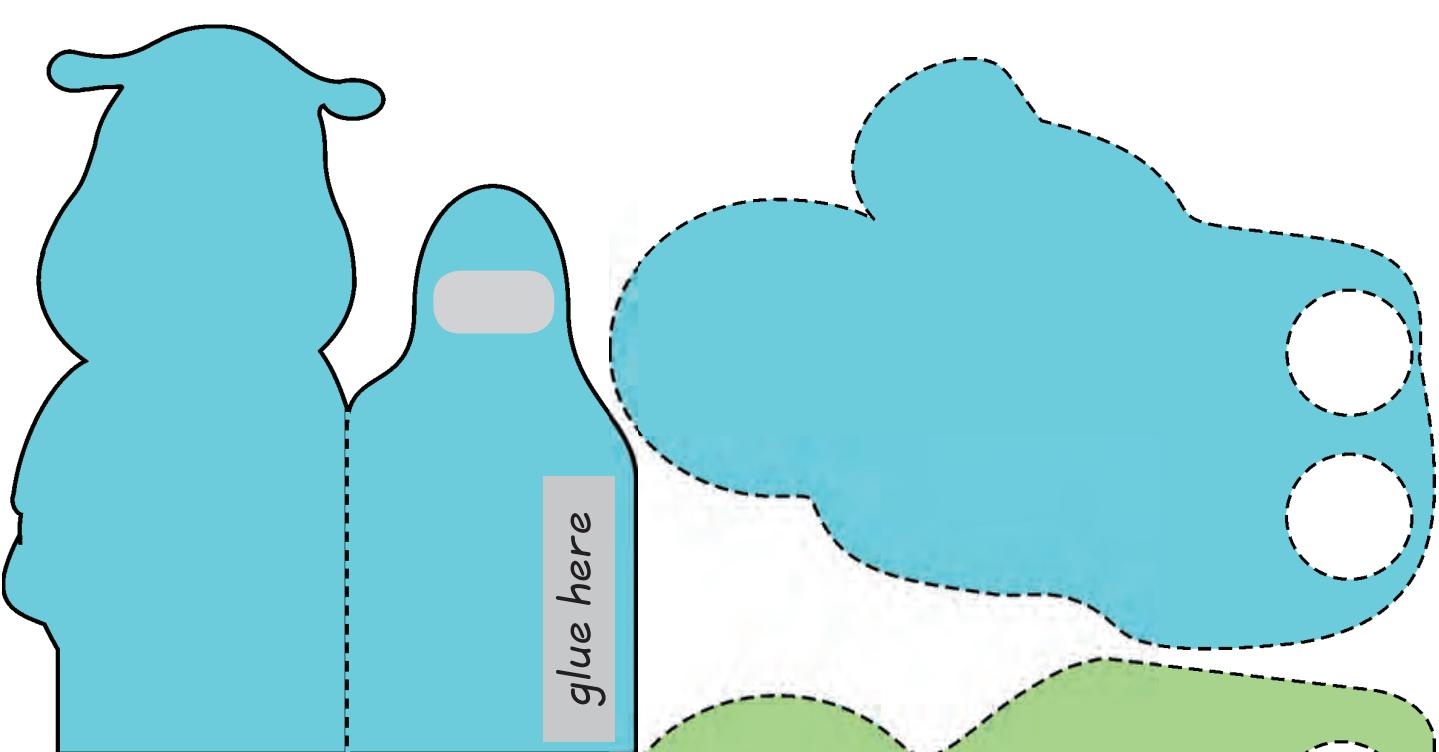

Cut out the puppets and then carefully cut out the two circles on their legs. Put your 2nd and 3rd fingers through the holes to form legs. You can now tell the story about Jack and the giant.

Ugly Duckling

MASKS: You can use these masks for the role play in worksheet 100.

Cut out the mask on the outer black line.

Tie some string through the holes on each side and you can be either a clown or a hippo, depending on which side you use.

Use this book mark to keep your place in your book.
Write your name on it so that you don't lose it.

